

AJUNTAMENT DE MONT-ROIG DEL CAMP (BAIX CAMP)
PLA D'ORDENACIÓ URBANÍSTICA MUNICIPAL

(TEXT REFÓS QUE RECULL LES PRESCRIPCIONS DE L'ACORD D'APROVACIÓ
DEFINITIVA DE LA COMISSIÓ TERRITORIAL D'URBANISME DE TARRAGONA DE
DATA 30/11/2006)

VOLUM I	DIAGNOSI URBANÍSTICA. PRIMERA PART: ANÀLISI DEL PLANEJAMENT.
VOLUM II	DIAGNOSI URBANÍSTICA. SEGONA PART: ALTRES REFLEXIONS SECTORIALS I CRITERIS GENERALS.
VOLUM III	ANNEX INFORMATIU: ELS EQUIPAMENTS, LA CARTA ARQUEOLÒGICA I LES FITXES DE L'INVENTARI ARQUITECTÒNIC DEL DEPARTAMENT DE CULTURA DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA.
VOLUM IV	MEMÒRIA DESCRIPTIVA I JUSTIFICATIVA.
VOLUM V	MEMÒRIA SOCIAL.
VOLUM VI	AGENDA I AVALUACIÓ ECONÒMICA I FINANCERA DE LES ACTUACIONS A DESENVOLUPAR.
VOLUM VII	NORMATIVA URBANÍSTICA I ORDENANCES D'EDIFICACIÓ.
VOLUM VIII	ANNEX NORMATIU I. INSTRUMENTS DE PLANEJAMENT.
VOLUM IX	CATÀLEG DE BÉNS PROTEGITS I DE MASIES EN SÒL NO URBANITZABLE.
VOLUM X	CONVENIS URBANÍSTICS RELACIONATS AMB EL NOU PLA D'ORDENACIÓ URBANÍSTICA MUNICIPAL.
VOLUM XI	ANNEX JUSTIFICATIU DE ZONES INUNDABLES CONTIGÜES A RIERES AFECTADES A SÒL URBÀ O URBANITZABLE.
VOLUM XII	INFORME DE LES AL·LEGACIONS

DOCUMENTACIÓ COMPLEMENTÀRIA

1. INFORME MEDIAMBIENTAL.

EQUIP REDACTOR: Estanislau Roca – Dr. Arquitecte, director de l'equip.
Tere Moreno i Lorena Perona - Arquitectes, Anna Saballs - Advocada, Jordi Flos – Dr. en Biologia, Ramon Arandes - Enginyer CCP, Joan López – Geògraf -
Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans, Joan M^o Mussons- Economista - Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans, Francesc López Palomeque – Dr. en
Geografia i Història. Col·laboradors: Ana Silvestre- Arquitecta, J.M. Aymarní - Enginyer CCP, J.A. Màrmol – Enginyer Industrial, AdHoc, Sostenibilitat Ambiental
Serveis Tècnics Municipals

CAPÍTOL I. DIAGNOSI TERRITORIAL DEL MUNICIPI.

Índex

Dinàmiques territorials, socials i econòmiques a Catalunya

Població

Activitat

Territori

Mont-roig del Camp

Posició

Estructura

Accessibilitat exterior i vertebració interior

Població

Poblament

Immigració

Estructura d'edats i dimensió de les llars

La població real

Habitatge

Activitat econòmica

Distribució sectorial de l'ocupació

Establiments

Els fluxos de mà d'obra

Especialització turística

Infraestructures i serveis de transport

Distribució modal de la mobilitat

Relacions territorials

Obertura del municipi

Mobilitat quotidiana

Articulació

Planejament territorial

Conclusions i propostes

Dinàmiques territorials, socials i econòmiques a Catalunya

Població

La població de Catalunya ha reemplaçat els importants creixements d'habitants de les dècades dels cinquanta, seixanta i setanta per una redistribució de la seva població més homogènia sobre el territori, i per una etapa actual caracteritzada per l'arribada d'importants contingents immigratoris de procedència bàsicament extracomunitària.

Durant les dècades dels cinquanta, seixanta i setanta Catalunya va viure un procés de creixement accelerat i sovint desordenat de població que va tendir a concentrar-se en les àrees urbanes, principalment a Barcelona, però també a Tarragona i Reus i els municipis del seu entorn més proper. Aquesta etapa de forts guanys de població va deixar pas, durant les dues dècades següents, a altres dinàmiques de caire ben diferent: el creixement intensiu que caracteritzà aquells anys va ser substituït per un altre bàsicament extensiu; l'espectacularitat de llavors donà pas a un període més moderat però de causes i conseqüències segurament més complexes.

Així, al llarg dels darrers vint anys una població pràcticament estable s'ha redistribuït sobre el territori obeint a motius ben diversos (preu i disponibilitat d'habitatge, recerca d'un entorn diferent per viure), que en molts casos possiblement existien de manera subjacent des de feia molt anys però que només darrerament, i gràcies sobretot als espectaculars increments d'accessibilitat al conjunt del territori català, s'han pogut manifestar lliurement: l'increment de l'accessibilitat ha suposat un escurçament de les distàncies reals (en temps) de manera que la població ha pogut sortir de les aglomeracions urbanes en què s'havia anat instal·lant al llarg de les dècades precedents ocupant un territori menys densificat, però mantenint al mateix temps una proximitat real al lloc on realitza les seves activitats de feina, d'estudi, de lleure, etc, que abans només era mitjançant la proximitat física.

Com és evident, els territoris més afectats per aquests processos han estat els més propers a les àrees urbanes més importants, especialment l'àrea metropolitana de Barcelona, però també al Camp de Tarragona i, en general, a totes aquelles àrees que envolten els nuclis urbans més densificats. La continuació de les millores en el transport i les comunicacions ha provocat que l'extensió del fenomen de relocalització abasti indrets progressivament més allunyats d'aquestes grans aglomeracions, de manera que en l'actualitat la imatge d'una Catalunya dual on les àrees urbanes que concentraven la major part de la població i l'activitat contrastaven amb la resta del territori, eminentment rural, ha estat reemplaçada per la d'un territori força més homogeni i, sobretot, fortament interrelacionat.

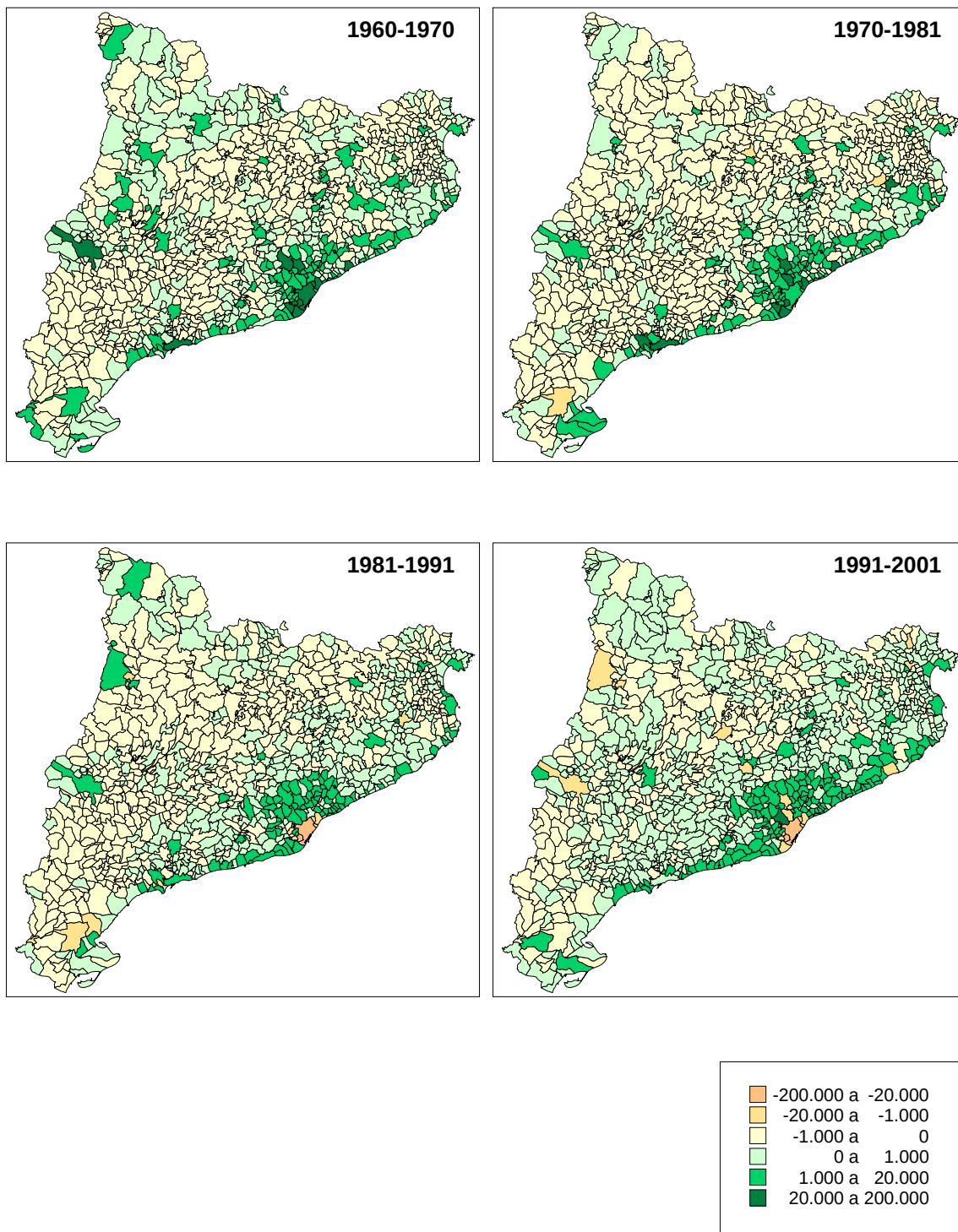
Aquest increment d'accessibilitat i d'interrelacions ha provocat que cada punt del territori, cada municipi, es vegi afectat per dinàmiques que es produeixen a una escala molt superior a la del seu propi terme. Cada municipi és utilitzat per a un nombre creixent d'activitats i de manera cada vegada més freqüent per un volum progressivament més gran de persones que no hi resideixen de manera habitual. De la mateixa manera, els residents en el municipi realitzen

cada vegada amb més freqüència les seves activitats fora del propi terme. Aquest redimensionament de l'àmbit on es viu quotidianament és el que acabarà condicionant les demandes i les necessitats reals de cada municipi.

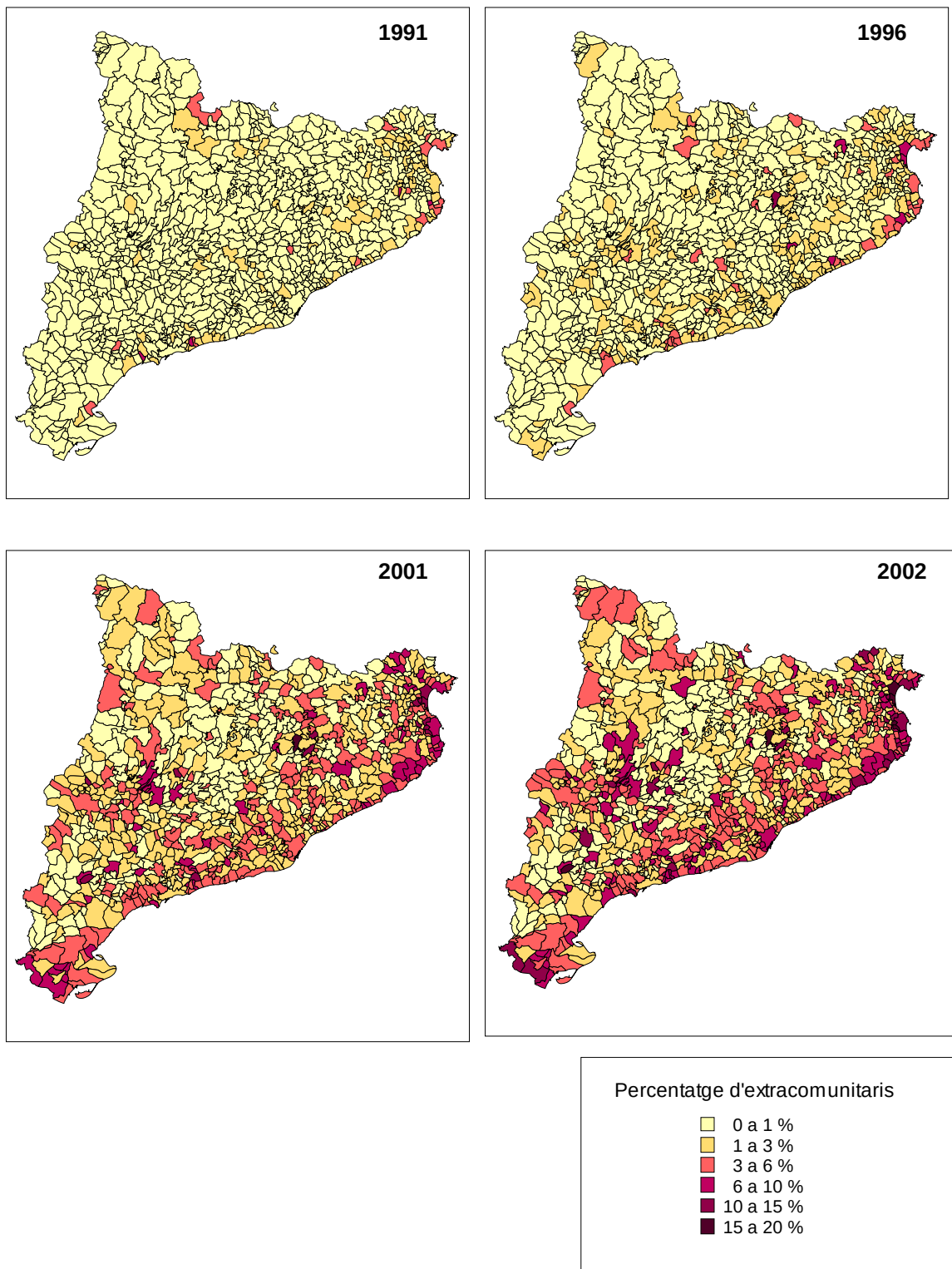
Al costat del nou context d'interrelació dibuixat arran de la transformació de les dinàmiques de creixement intensiu en creixement extensiu, un nou procés comença a afectar el territori català des de fa pocs anys: la represa del creixement de la població després de gairebé dues dècades d'estabilitat. Així, les dades de població de l'any 2001, i de manera encara més marcada, les dels anys següents, han permès observar com dels sis milions aproximats d'habitants que, de manera força estable, poblaven Catalunya entre 1981 (5.956.414) i 1996 (6.090.040), es va passar a 6.343.110 el 2001 i a 6.704.146 l'any 2003. Aquest creixement respon en part a un repunt de la natalitat degut a la decisió de tenir fills de les generacions més plenes nascudes a les dècades dels seixanta i els setanta i que han retardat força l'edat de procreació. Però és degut, sobretot, a la introducció d'un element que no es donava a Catalunya des de feia força anys com és l'arribada d'importants contingents migratoris, i que no s'havia vist mai pel que fa a les característiques de la seva procedència, eminentment estrangera.

Així, i després d'un període d'estabilitat que ha servit per redistribuir els enormes contingents de població que havia arribat de manera més o menys sobtada i acumulant-se en les principals àrees urbanes, es torna a produir una important arribada de població. La immigració estrangera desenvolupa el mateix paper que va desenvolupar dècades enrere la procedent de la resta de l'Estat, amb ritmes d'arribada similars, però afegint en aquest cas un segon element de complexitat: la distància i la diversitat de procedències afegeix sovint dificultat per a la seva integració, en presentar unes característiques socioeconòmiques i uns requeriments de serveis i equipaments que els territoris que els acullen no sempre estan en condicions d'atendre.

Tant els moviments immigratoris del període 1950-1980, com la posterior redistribució de la població catalana sobre el territori, o l'actual arribada d'immigració extracomunitària comporten importants conseqüències per als municipis petits, com és el cas de Mont-roig, ja que obeeixen a unes dinàmiques d'escala superior on la magnitud dels col·lectius implicats supera sempre les dimensions de la destinació que els acull.

Evolució de la població dels municipis catalans, 1960-2001

FONT: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Institut d'Estadística de Catalunya.

Percentatge d'extracomunitaris sobre població total. Municipis de Catalunya, 1991-2001

FONT: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Institut d'Estadística de Catalunya.

Activitat

L'activitat econòmica al conjunt de municipis catalans ve caracteritzada per una creixent importància del sector terciari en detriment de l'activitat industrial, per un major requeriment de flexibilitat que ha de permetre atendre a unes demandes contínuament canviants, i per una relocalització de les activitats que, si bé afecta de manera més directa a la indústria pel que fa a la seva oferta, incideix de manera determinant en els serveis pel que fa a la demanda, ja que els usuaris d'aquests gaudeixen de més llibertat per triar l'indret on volen gaudir d'aquests serveis.

L'economia catalana ha mostrat tradicionalment una base industrial, amb un important component manufacturer recolzat per uns serveis força diversificats i per un sector primari que, malgrat la seva estructura, ha estat capaç d'adaptar-se a les noves condicions econòmiques i industrialitzar-se a temps, tant pel que fa a la seva automatització com a la sortida i enfocament de la seva producció.

En un procés iniciat ja fa algunes dècades, però, l'economia catalana, a l'igual que la major part d'economies occidentals, ha experimentat un marcat procés de terciarització en què els increments de productivitat en la indústria aconseguits gràcies a les contínues millores tecnològiques han alliberat considerables volums de mà d'obra que ha trobat ocupació en el sector serveis. Amb tot, una quarta part de la població ocupada resident a Catalunya l'any 2001 (25,2%) treballava a la indústria, percentatge sensiblement inferior al de només 10 anys abans, en què era del 36,1%.

El procés desindustrialitzador, que ha afectat a l'ocupació no únicament en termes relatius, sinó amb disminucions netes del nombre de treballadors, ha revertit en part en un increment de la construcció, que durant els darrers anys ha vist incrementada ostensiblement la seva demanda. Però ha derivat principalment en una major ocupació dels serveis. Així, tots els subsectors de serveis, llevat de la mediació financera, han vist incrementar la seva participació en el conjunt d'ocupats entre 1991 i 2001. Aquest procés de terciarització de l'ocupació és visible igualment en la producció, tot i que, lògicament, amb valors més moderats. Així, el Valor Afegit Brut Industrial representava l'any 1995 el 37,8% del total de la producció, mentre que el 2003 havia baixat fins al 35,4%. Al mateix temps, el VAB dels serveis va passar de suposar el 65,0% de la producció total al 67,1%.¹

Paral·lelament al procés de terciarització, l'estructura econòmica catalana ha hagut d'adaptar-se a noves demandes, caracteritzades entre altres elements per un increment del nivell d'exigència, tant pel que fa a la qualitat com a la rapidesa: les noves tecnologies han reportat valuoses millores a la producció, però al mateix temps han accelerat no únicament el temps

¹ Per a dades sobre ocupació, a més de les citades dades censals (www.ine.es) podeu consultar les dades trimestrals d'afiliats a l'Institut Nacional de la Seguridad Social. Les dades sobre producció provenen de Contabilidad Nacional de España (INE). Per a anàlisis més detallades, podeu consultar les estimacions del PIB comarcal a càrrec del professor Josep Oliver i que anualment publica Caixa de Catalunya al seu *Anuari Econòmic Comarcal* (www.caixacat.es).

en què s'han de servir les demandes sinó també la mateixa velocitat amb què canvien aquestes demandes. Per tal de satisfer aquests nous requeriments el sistema productiu necessita de manera creixent ser flexible, adaptar-se el més ràpidament possible a una demanda contínuament canviant. En una economia com la catalana, amb predomini de mitjanes i petites empreses, aquesta flexibilitat és més fàcilment assolible: les estructures formades per peces petites esdevenen sempre més flexibles que les grans. Aquesta atomització aconsegueix també més fàcilment assolir el doble repte d'especialització i diversificació econòmica: cada unitat és capaç de realitzar una activitat concreta de manera més especialitzada, però el conjunt de l'economia gaudeix de multiplicitat de petites cèl·lules àmpliament diversificades. La flexibilització afecta tant a les activitats industrials com als serveis.

El tercer gran element de canvi de l'estructura econòmica catalana és una relocalització que es produeix tant a escala interna com internacional. A escala local, la deslocalització ha seguit unes pautes molt similars a les ja descrites per a la població: la sortida de les activitats més consumidores de sòl i amb especials necessitats d'accessibilitat (la majoria de les indústries, però també determinats centres comercials o de lleure) des de les àrees urbanes més densificades a àrees ben connectades on l'oferta de sòl és més abundant i més barata. En aquest escenari tots els municipis són susceptibles de guanyar o perdre activitat, en funció de la seva capacitat i també de la seva voluntat per respondre a les exigències de la indústria i dels serveis.

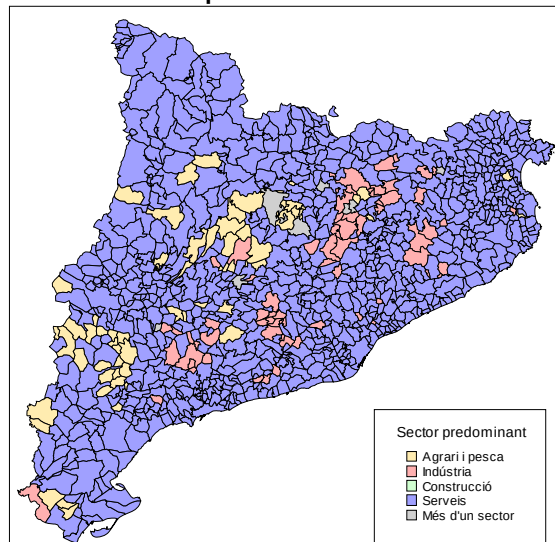
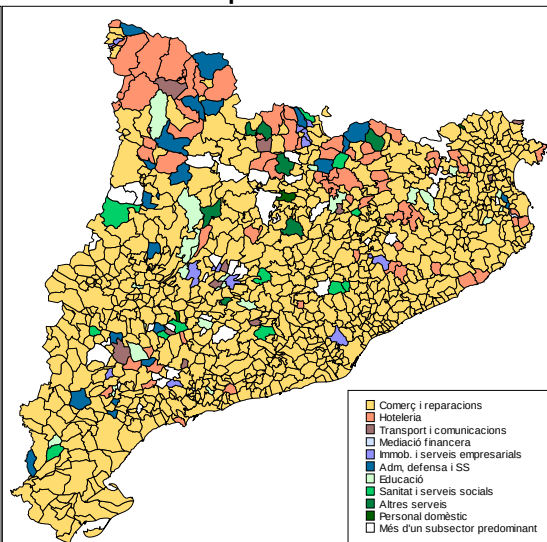
A escala internacional, la creixent obertura de l'economia catalana, a més de permetre augmentar les exportacions i importacions, s'ha estès a la inversió i ha donat pas trasllat de bona part del procés productiu, especialment industrial, a l'estranger. Les facilitats de comunicació fan que els diferencials en els factors de producció (i molt especialment el preu, la disponibilitat i la qualificació de la mà d'obra) existents a cada indret augmentin la seva importància, ja que la fricció de la distància és menor. Aquest fet, que, com s'ha dit, ha afectat especialment a la indústria, és fàcilment observable també en molts serveis: la facilitat d'instal·lar-se o de desplaçar-se a un lloc determinat augmenta el ventall de possibilitats a l'hora de triar la destinació on contractar un servei, instal·lar una planta de producció o simplement gaudir de les vacances. Aquest fet és, sense dubte, un gran avantatge des del punt de vista de la demanda. Però obliga al mateix temps a cada indret a aprofitar, millorar i promocionar més curosament el seus avantatges per tal de competir amb la resta.

Tant la necessitat de trobar noves activitats més adients als avantatges competitius del propi municipi, com la de flexibilitzar la base econòmica i la de promocionar els valors de què es disposa per fer-se un lloc en un territori cada vegada més accessible, són els reptes que haurà d'afrontar el municipi de Mont-roig en el foment de la seva activitat econòmica.

Ocupats per sectors d'activitat. Catalunya, 1991-2001

Sector d'activitat	1991		2001		% d'increment 1991- 2001	% d'ocupats per sector d'activitat
	ocupats	%	ocupats	%		
Agricultura i ramaderia	77.304	3,43	64.831	2,30	-16,13	
Pesca	5.655	0,25	4.456	0,16	-21,20	
Indústries extractives	4.451	0,20	1.768	0,06	-60,28	
Indústries manufactureres	788.810	34,97	688.160	24,45	-12,76	
Electricitat, gas i aigua	20.008	0,89	18.993	0,67	-5,07	
Construcció	185.681	8,23	291.482	10,35	56,98	
Comerç i reparacions	325.047	14,41	450.431	16,00	38,57	
Hosteleria	97.571	4,33	155.579	5,53	59,45	
Transport i comunicacions	135.339	6,00	189.641	6,74	40,12	
Mediació financera	73.431	3,26	83.720	2,97	14,01	
Immob. i serveis empr.	156.296	6,93	252.124	8,96	61,31	
Adm. Pública, defensa i SS	102.382	4,54	141.330	5,02	38,04	
Educació	102.435	4,54	156.637	5,56	52,91	
Sanitat i serveis socials	85.851	3,81	166.455	5,91	93,89	
Altres serveis	70.645	3,13	95.159	3,38	34,70	
Personal domèstic	24.214	1,07	54.089	1,92	123,38	
Organismes extraterritorials	310	0,01	271	0,01	-12,58	
Total	2.255.430	100,00	2.815.126	100,00	24,82	

FONT: Institut d'Estadística de Catalunya.

Sector d'activitat predominant. 2001**Sub-sector terciari predominant. 2001**

FONT: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Institut d'Estadística de Catalunya.

Territori

Les importants mancances en el planejament territorial i urbanístic han provocat la proliferació d'una urbanització dispersa i sovint descontrolada d'importants impactes negatius sobre el territori, com són el consum de sòl, l'especialització funcional o l'augment de la mobilitat.

Els processos que han travessat durant aquests anys tant la població (i el poblament) com l'activitat econòmica han tingut un impacte considerable sobre el territori, principalment perquè aquest ha estat vist de manera gairebé exclusiva com a mer suport físic de l'evolució independent de les altres dues variables.

Les pautes de relocalització de la població i la indústria a la recerca d'espais més adequats a les seves demandes han representat en darrer terme la urbanització d'importants extensions tant per a usos residencials com industrials i d'infraestructures. El principal problema és que en la majoria de casos aquest consum de sòl s'ha fet no ja sense ajustar-se a una planificació prèvia, sinó fins i tot sense respondre tampoc a un determinat model d'urbanització. Així, la urbanització dispersa que ha caracteritzat el moviment de sortida de la població de les àrees urbanes més densificades cap a l'exterior a què es feia referència més amunt ha servit no únicament per a la residència principal, sinó també per esquitxar bona part del territori català amb residències secundàries. Al mateix temps, les activitats industrials han proliferat igualment arreu, molt sovint en forma de petits polígons que, lluny de buscar els nivells de concentració que optimitzessin els serveis i equipaments de suport necessaris, s'han aprofitat de les ofertes locals de sòl disponible donant com a resultat un mosaic d'àrees industrials necessitades de les infraestructures de comunicació que posteriorment s'han hagut de realitzar. Al seu costat, bon nombre d'activitats de serveis, especialment comercials, han aprofitat la mateixa circumstància per abandonar les àrees densificades de les grans ciutats i constituir un rosari d'equipaments al costat de les principals artèries de comunicació viària, aprofitant d'aquesta manera tant el menor preu de les àrees ocupades com la seva elevada accessibilitat.

En tots tres casos els processos ha estat el mateix. La desdensificació, la sortida de població i activitat de les grans ciutats cap a l'exterior no s'ha fet per estructurar un sistema urbà articulat al voltant d'uns determinats nuclis sinó de manera extensiva, sovint anàrquica. I en tots tres casos aquestes pautes de localització responen a l'absoluta manca de planejament territorial que ha permès als agents protagonistes localitzar-se allà on més convenia als seus interessos individuals o potser locals, però poques vegades amb una visió de conjunt que garantís el desenvolupament ordenat del territori².

² Existeixen abundants referències sobre el procés urbanitzador seguit durant aquestes darreres dècades a la regió metropolitana de Barcelona, i menys documents, i sobretot de caràcter local, per a la resta de Catalunya. Des del punt de vista de la quantificació d'aquest procés són especialment interessants els diversos articles recollits a "Ciutat

Aquesta manca de model, aquesta manca de planejament territorial dóna com a resultat, doncs, un territori extensament ocupat, amb un elevadíssim consum de sòl, i on la dispersió de la urbanització obliga, a més, a un sistema de relacions basat en la mobilitat. I en una mobilitat que, degut a l'increment de les distàncies entre qualsevol nucli, requereix de mitjans de transport mecanitzats, i que, degut a les baixes densitats derivades, de tipus privat. La dispersió impedeix la formació de les masses crítiques necessàries per fer rendible el transport col·lectiu i tendeix a afavorir els mitjans de transport individuals, ja que les particularitats dels desplaçaments requereixen d'una flexibilitat que només aquests poden oferir.

Al costat d'aquest creixement dispers, d'alt consum de sòl i fortament basant en la mobilitat en transport privat, el procés de relocalització de la població i l'activitat ha tingut un segon efecte d'implicacions tant o més greus que l'anterior: la configuració d'un territori especialitzat funcionalment i segregat socialment. El primer d'aquests fenòmens, l'especialització funcional, a més d'incrementar encara més la necessitat de mobilitat a què es feria referència, provoca certs desequilibris a nivell local, de manera que s'acaba configurant un escenari on hi ha uns municipis eminentment residencials, d'altres eminentment industrials, d'altres on es va a comprar o d'altres on es passa el cap de setmana, amb la dependència que aquesta especialització comporta. El segon fenomen, la segregació social, respon en definitiva a un mecanisme similar a l'anterior: la diferent capacitat de cada punt del territori per satisfer unes demandes concretes, en aquest cas de residència, combinat amb la diferent capacitat dels agents demandants, en aquest cas la població, d'accedir-hi en funció de la seva renda. Aquesta especialització social, regulada pel preu del sòl i el mercat de l'habitatge, tindrà igualment conseqüències notables sobre el conjunt del territori, en possibilitar l'aparició de nuclis amb baixos nivells de recursos i altes necessitat de serveis i equipaments, amb la conseqüent dificultat d'atenció per part de les administracions locals afectades.

En qualsevol cas, el principal element responsable d'aquest procés descontrolat de creixement i dispersió urbana ha estat l'absència de planejament territorial, és a dir, d'aquella eina que a partir d'una visió integradora del conjunt de municipis sigui capaç de racionalitzar la distribució dels recursos, els serveis, els equipaments i les infraestructures. Al conjunt de Catalunya la figura que havia de desenvolupar aquesta tasca era el Pla Territorial General. El Pla, aprovat l'any 1995, es va mostrar ràpidament incapaç d'atendre totes les necessitats que el territori requeria, ja sigui per les seves mancances clares en alguns aspectes, ja sigui per la seva inconcreció en d'altres. Si bé el mateix Pla preveia el desenvolupament de sis plans territorials parcials més, un per a cadascun dels llavors sis àmbits de planejament delimitats, el cert és que a data d'avui les realitzacions en aquest sentit han estat ben poques, i

compacta, ciutat difusa", a *Papers. Regió Metropolitana de Barcelona*. Núm. 36. Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona, maig de 2002. Sobre la forma en què a tingut lloc aquest procés, i a més dels treballs d'Antonio Font, cal destacar la recent tesi doctoral presentada per Francesc Muñoz, "Urbanització: la producció residencial de baixa densitat a la província de Barcelona (1985-2001)" Universitat Autònoma de Barcelona, 2004. Per

únicament les Terres de l'Ebre han vist aprovar el seu pla parcial recentment. Fins que no es disposi d'aquestes eines de planejament, serà extremadament difícil aturar aquest procés. Al mateix temps, però, el planejament municipal haurà de modificar en molts casos algunes mancances importants, que van des de la seva adaptació al planejament territorial per venir fins a la seva pròpia realització (l'any 2002 únicament 205 dels 946 municipis de Catalunya disposaven de Pla General, i de la resta, 147 no disposaven de cap figura de planejament).

La revisió de bona part del planejament urbanístic, juntament amb l'aprovació de figures específiques com el Pla Director Urbanístic del Sistema Costaner o la propera aparició del planejament territorial parcial corresponent a l'àmbit de les comarques tarragonines permeten confiar en un redreçament del sovint descontrolat procés d'urbanització que han patit al llarg de les darreres dècades bona part dels municipis catalans.

El consum de sòl indiscriminat per a la urbanització, ja sigui per habitatge com per a activitat econòmica o infraestructures, té uns elevats costos, no únicament ambientals i socials, sinó també econòmics a llarg termini, especialment en aquells indrets on l'entorn natural i el paisatge esdevenen actius importants per al desenvolupament de la seva activitat.

Superfícies segons la classificació del sòl per comarques. 2003 (en hectàrees)

Comarca	Total	Sòl urbà	Sòl urbanitzable			Sòl no urbanitzab.	urbà	%	
			Total	Programat	No progr.			urbanit-zable	no urba-nitzable
Alt Camp	54.469	1.545	2.800	-	-	50.124	2,84	5,14	92,02
Alt Empordà	134.243	3.574	2.880	2.094	786	127.789	2,66	2,15	95,19
Alt Penedès	59.241	2.958	1.563	1.261	302	54.720	4,99	2,64	92,37
Alt Urgell	144.685	550	56	-	-	144.079	0,38	0,04	99,58
Alta Ribagorça	42.677	134	46	-	-	42.497	0,31	0,11	99,58
Anoia	86.666	3.373	947	930	17	82.346	3,89	1,09	95,02
Bages	129.490	3.866	1.830	1.586	244	123.794	2,99	1,41	95,60
Baix Camp	69.527	3.037	4.676	-	-	61.814	4,37	6,73	88,91
Baix Ebre	98.789	2.434	2.710	1.789	921	93.645	2,46	2,74	94,79
Baix Empordà	70.048	4.817	2.542	1.601	941	62.689	6,88	3,63	89,49
Baix Llobregat	48.598	9.789	6.741	4.204	2.537	32.068	20,14	13,87	65,99
Baix Penedès	29.551	2.858	2.246	-	-	24.447	9,67	7,60	82,73
Barcelonès	14.307	10.202	612	394	218	3.493	71,31	4,28	24,41
Berguedà	118.246	998	374	342	32	116.874	0,84	0,32	98,84
Cerdanya	54.637	971	498	-	-	53.168	1,78	0,91	97,31
Conca de Barberà	64.892	670	242	-	-	63.980	1,03	0,37	98,59
Garraf	18.408	2.304	1.994	1.970	24	14.110	12,52	10,83	76,65
Garrigues	79.971	637	92	-	-	79.242	0,80	0,12	99,09
Garrotxa	73.418	1.028	402	385	17	71.988	1,40	0,55	98,05
Gironès	57.545	2.523	1.710	1.660	50	53.312	4,38	2,97	92,64
Maresme	39.690	6.147	3.113	2.876	237	30.430	15,49	7,84	76,67
Montsià	70.873	1.203	662	-	-	69.008	1,70	0,93	97,37
Noguera	173.296	1.322	148	-	-	171.826	0,76	0,09	99,15
Osona	126.361	3.933	1.955	1.771	184	120.473	3,11	1,55	95,34
Pallars Jussà	128.995	357	225	-	-	128.413	0,28	0,17	99,55
Pallars Sobirà	135.522	271	167	-	-	135.084	0,20	0,12	99,68
Pla d'Urgell	30.449	872	266	-	-	29.311	2,86	0,87	96,26
Pla de l'Estany	26.273	658	240	221	19	25.375	2,50	0,91	96,58
Priorat	49.620	180	40	-	-	49.440	0,36	0,08	99,64
Ribera d'Ebre	82.529	729	188	-	-	81.612	0,88	0,23	98,89
Ripollès	95.872	660	324	318	6	94.888	0,69	0,34	98,97
Segarra	72.120	736	158	-	-	71.226	1,02	0,22	98,76
Segrià	139.374	3.314	1.534	-	-	134.526	2,38	1,10	96,52
Selva	99.550	3.812	4.118	3.635	483	91.620	3,83	4,14	92,03
Solsonès	99.860	453	227	-	-	99.180	0,45	0,23	99,32
Tarragonès	31.713	5.461	3.003	-	-	23.249	17,22	9,47	73,31
Terra Alta	74.004	249	39	-	-	73.716	0,34	0,05	99,61
Urgell	58.619	1.101	219	-	-	57.299	1,88	0,37	97,75
Val d'Aran	62.047	282	21	-	-	61.765	0,45	0,03	99,55
Vallès Occidental	58.065	12.528	6.966	5.558	1.408	38.571	21,58	12,00	66,43
Vallès Oriental	85.190	9.580	4.788	3.776	1.012	70.822	11,25	5,62	83,13
Total	3.189.430	112.116	63.362	36.371	9.438	3.013.952	3,52	1,99	94,50
Àmbit metropolità	323.499	53.508	25.777	20.039	5.738	244.214	16,54	7,97	75,49
Comarques Gironines	556.949	17.072	12.216	9.914	2.302	527.661	3,07	2,19	94,74
Camp de Tarragona	299.772	13.751	13.007	-	-	273.014	4,59	4,34	91,07
Terres de l'Ebre	326.195	4.615	3.599	1.789	921	317.981	1,41	1,10	97,48
Àmbit de Ponent	1.067.755	9.576	2.932	-	-	1.055.247	0,90	0,27	98,83
Comarques centrals	615.260	13.594	5.831	4.629	477	595.835	2,21	0,95	96,84

FONT: Generalitat de Catalunya. Departament de Política Territorial i Obres Públiques.

Mont-roig del Camp

Posició

Mont-roig del Camp és un municipi costaner, excèntric respecte a qualsevol sistema urbà, i lloc de pas en l'important corredor del llevant peninsular.

El municipi de Mont-roig del Camp està situat a la costa tarragonina, tot ocupant una superfície eminentment plana que s'obre al nord a la comarca del Baix Camp, a la qual pertany, i connecta al sud per un estret corredor per on transcorren les principals vies de pas³.

Aquesta posició territorial de Mont-roig del Camp respecte al conjunt de territori català es pot qualificar a partir de dos trets bàsics: la seva excentricitat respecte a qualsevol sistema urbà i la seva naturalesa litoral. Tots dos elements, juntament amb les característiques del relleu de l'àrea on es troba, el converteixen, a més, en lloc de pas per a la majoria de les relacions que es produeixen en el territori que l'acull.

Aquests tres trets característics condicionaran lògicament el desenvolupament i les relacions de Mont-roig respecte al territori del Camp i de Catalunya, marginant-lo de bona part de les dinàmiques d'abast més ampli que s'hi produeixen i immergint-lo en moltes altres. En qualsevol cas, la seva posició respecte al conjunt del sistema català obre una sèrie de potencialitats i també d'amenaques que cal tenir en consideració.

³ Aquest informe realitza una primera anàlisi de les principals característiques demogràfiques, econòmiques i territorials del municipi de Mont-roig del Camp. Per a anàlisis més aprofundides o per a un major detall de dades vegeu, per exemple: AhHoc Sostenibilitat Ambiental: *Diagnosi socio-ambiental del municipi de Mont-roig del Camp. Agenda 21 local*. 2004; o JOVÉ i HORTONEDA, F: *Estudi onomàstic de la vila i terme de Mont-roig del Camp*. Ajuntament de Mont-roig del Camp, 1999.

Estructura

Sobre el terme municipal, eminentment pla, es reparteixen tres principals nuclis de població: Mont-roig, Miami platja i les Pobles.

El terme municipal de Mont-roig, amb una extensió de 63,69 quilòmetres quadrats, queda comprès entre la riera de Riudecanyes i el riu de Llastres, a SW i NE respectivament, i per les serres de Llabreria i Colldejou a NW. La mar Mediterrània, que li proporciona vuit quilòmetres de platges, tanca el municipi per la banda SE. A nivell administratiu, Mont-roig limita per la banda litoral amb els municipis de Cambrils (al nord) i Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant (al sud), i a l'interior amb Pratdip, Vilanova d'Escornalbou, Riudecanyes i Montbrió del Camp.

En aquest terme es poden diferenciar tres grans nuclis de població: el de Mont-roig, a l'interior; el de Miami platja, al litoral; i el de les Pobles, format per nombroses urbanitzacions tant de costa com d'interior. El llegat històric i les darreres tendències de poblament han anat alterant la importància relativa de cadascun d'aquests tres nuclis pel que fa al conjunt de població del municipi.

Accessibilitat exterior i vertebració interior

Mont-roig del Camp compta amb una bona accessibilitat a escala regional, però fortament articulada al llarg de l'eix costaner, quedant les connexions amb els nuclis interiors veïns força desfavorides.

La posició del municipi de Mont-roig li proporciona un nivell d'accessibilitat relativament alt. La seva ubicació estratègica al corredor del llevant peninsular provoca que les principals línies de comunicació entre Catalunya i la Comunitat Valenciana travessin el seu terme: la carretera A-7 (antiga N-340), l'autopista AP-7 (antiga A-7) així com la línia ferroviària que uneix Barcelona i Tarragona amb Castelló i València sobre la qual hi ha la previsió de desplaçament de la traça actual en sentit septentrional, mitjançant la construcció del futur corredor ferroviari del Mediterrani. Aquest conjunt d'infraestructures es completarà a curt termini amb l'autovia de llevant (A7), que discorrerà en paral·lel a les vies esmentades.

Tot i l'elevada accessibilitat que habitualment proporcionen aquestes vies, no té perquè reflectir-se a escala local. I en el cas de Mont-roig aquest fet és especialment evident. En primer lloc, perquè moltes d'aquestes infraestructures, pensades per a servir nuclis de població de escala regional, sovint sobrepassen el municipi tot fent-ne més ús que no pas servei: l'autopista AP-7 compta amb una única sortida a l'extrem sud del municipi, a prop de Miami-platja però força allunyada del nucli de Mont-roig; i el servei ferroviari es basa més en tren regionals que no en comunicar el municipi amb els nuclis veïns. En segon lloc, perquè les bones infraestructures de comunicacions s'estructuren exclusivament seguint el corredor litoral, deixant força desassistides les comunicacions amb l'interior, de manera que únicament quatre vies locals (T-321, T-322, T-323 i T-310) proporcionen una certa capil·laritat amb els nuclis de Montbrió del Camp, Vilanova d'Escornalbou, Pratdip i Vandellòs.

La connexió dels nombrosos nuclis mont-roigencs es realitza a partir de les esmentades vies locals i l'antiga N-340 juntament amb una munió de petites vies de connexió interior-litoral.

Cal aprofitar, doncs, la bona accessibilitat exterior de Mont-roig a partir de l'articulació d'una xarxa de capil·laritat que permeti la connexió eficient tant amb els diferents nuclis que el formen com amb els municipis del seu entorn.

Població (1): poblament

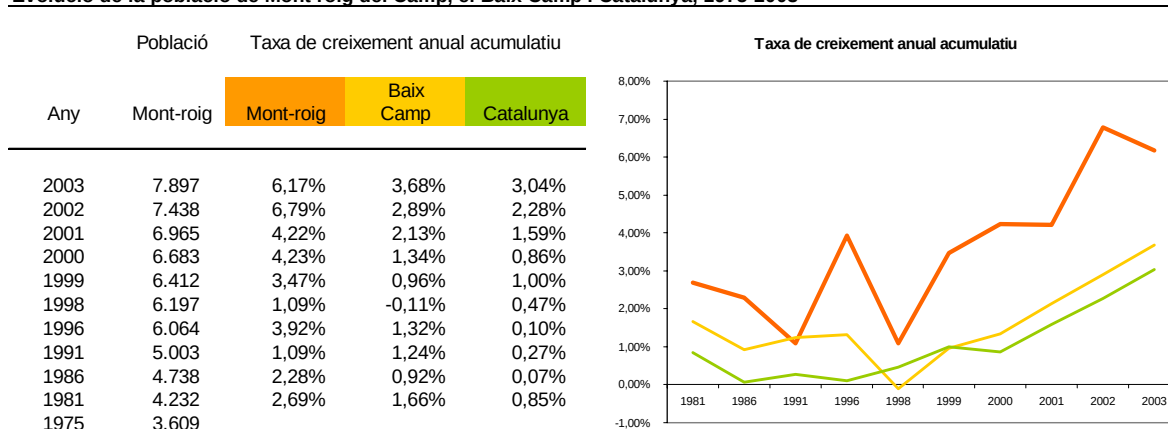
El municipi de Mont-roig, i especialment els nuclis de Miami platja i les Pobles, mostra una dinàmica de creixement demogràfic molt superior a la catalana i a la de la comarca.

El municipi de Mont-roig comptava segons el Padró de 2003 amb 7.897 habitants, doblant així la població que tenia vint anys enrere. Aquest fort creixement diferencia al municipi no tan sols de la dinàmica demogràfica general de la comarca, sinó, sobretot, de la del conjunt de Catalunya, que ha viscut al llarg de les dècades dels 80 i 90 un període d'estancament demogràfic que ha mantingut la seva població pràcticament estable. Així, mentre Catalunya mostrava durant aquest període taxes de creixement interanual sempre per sota d'1 i fins i tot de 0,3, el Baix Camp creixia a taxes d'entre l'1 i el 2% anual, mentre que Mont-roig presentava valors sempre per sobre del 2 o el 3%. I si bé a partir de l'any 2000 al conjunt de Catalunya es comença a observar una notable recuperació del creixement demogràfic, aquest creixement és encara més destacat a Mont-roig, que dobla els valors observats per a Catalunya.

Dels tres nuclis principals del municipi, Miami platja és el que aplega actualment (2001) un major nombre d'habitants, 3.439, seguit de Mont-roig amb 2.589 i les Pobles amb 937. Miami platja i les pobles són, a més, els que mostren una dinàmica de creixement més pronunciada, amb percentatges d'increment del 22,4% i el 35,4% respectivament en el període 1996-2001, que contrasten amb l'atonía (1,05%) del nucli de Mont-roig.

Cal preveure, doncs, que el major ritme de creixement de la població mont-roigenca comportarà un increment de les necessitats de serveis i equipaments al municipi.

Evolució de la població de Mont-roig del Camp, el Baix Camp i Catalunya, 1975-2003

FONT: Elaboració pròpia a partir de dades provinents dels Censos de Població, Padrons d'Habitants i Padrons Continus subministrades per l'Institut d'Estadística de Catalunya.

Població (2): immigració

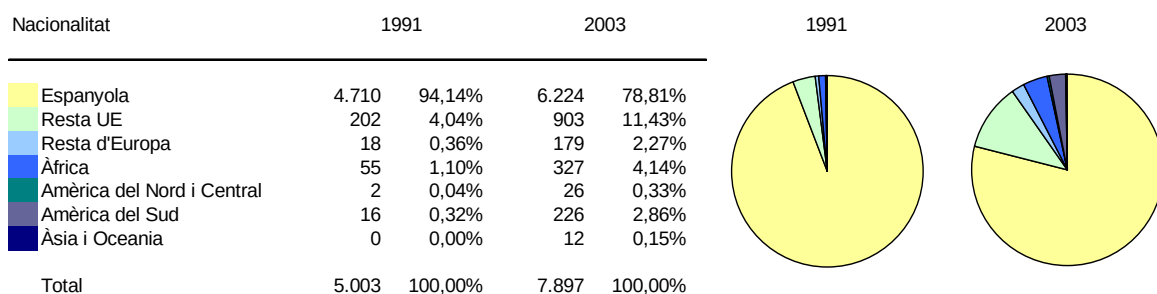
La immigració extracomunitària resident a Mont-roig s'ha multiplicat per 8,5 en els darrers 12 anys, i representa el 10% de la població del municipi.

El municipi de Mont-roig del Camp ha rebut tradicionalment importants contingents de població. Així, i com succeïa a bona part de municipis catalans, a partir de la dècada dels cinquanta, però sobretot al llarg de les tres dècades següents, Mont-roig va rebre importants contingents de població provinent de la resta de l'Estat i, de forma molt destacada, d'Andalusia.

La dècada dels noranta, sense trencar aquesta tendència, representa un relatiu alentiment d'aquesta dinàmica immigratòria, que tornarà a repuntar amb força a finals de la dècada i inicis dels 2000. Aquesta represa de l'arribada de població presenta ara, però, característiques ben diferents: enfront de la immigració procedent bàsicament de la resta de l'Estat que havia caracteritzat els períodes anteriors, en aquesta ocasió es tracta de població bàsicament estrangera. Així, l'any 2003 un 21,2% dels residents eren estrangers, enfront d'un 5,9% de 1991. És a dir, la població estrangera s'ha multiplicat gairebé per quatre en els darrers 12 anys. Les darreres dades mostren una accentuació d'aquesta tendència, ja que del creixement de 1.144 persones observat en els darrers dos anys (2001-2003), només una tercera part és degut a població de nacionalitat espanyola, mentre que un 35% correspon a comunitaris i un 26,4% a ciutadans provinents d'Àfrica i d'Amèrica Central i del Sud.

El fortíssim ritme d'arribada d'aquesta immigració, combinat amb les seves característiques, eminentment extracomunitaris, planteja importants reptes al municipi, en constituir un col·lectiu amb especials necessitats de serveis i equipaments.

Evolució de la població de Mont-roig del Camp per nacionalitat, 1991-2003

FONT: Elaboració pròpia a partir de dades provinents dels Censos de Població, Padrons d'Habitants i Padrons Continus subministrades per l'Institut d'Estadística de Catalunya.

Població (3): estructura d'edats i dimensió de les llars

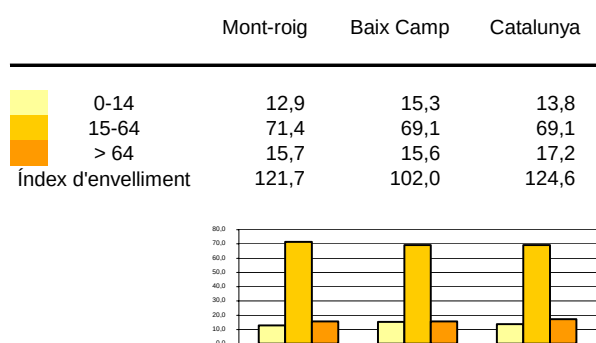
L'estructura de les llars de Mont-roig, com les del conjunt de Catalunya, mostra una clara tendència a la reducció del nombre de membres que les habiten.

La població de Mont-roig es situa fonamentalment en edats mitjanes, amb una proporció tant de joves (menors de 14 anys) com de gent gran (majors de 64) sensiblement inferior a la de la resta de Catalunya. L'escassa representació de població jove (12,9%) contrasta amb la del conjunt de la comarca (15,3%). Amb tot, el nucli de Miami platja es mostra força més rejuenit que la resta, mentre que el de les Pobles és el més envellit. Tenint en compte que és aquest darrer nucli el que ha presentat una més marcada dinàmica de creixement al llarg dels darrers anys, cal interpretar que el nou poblament que hi arriba correspon principalment a població adulta i que ha superat ja l'edat de reproducció. Amb això, si bé l'envelliment de la població de Mont-roig en l'actualitat es pot considerar relatiu, ja que el dèficit de joves no es compensa per l'excés de gent gran sinó de població en edats mitjanes, cal preveure a mig termini un envelliment en termes absoluts, on l'augment d'edat de la població ara adulta no haurà estat compensada amb un nombre suficient de nous naixements.

L'envelliment de la població, juntament amb la modificació d'altres hàbits socials comuns al conjunt de Catalunya ha provocat al llarg dels darrers anys una tendència clara a la reducció de la grandària de les llars. Així, de les 3,2 persones que, com a mitjana, habitaven cada llar l'any 1991 es va passar a 2,8 el 1996 i a 2,6 el 2001 (a Catalunya els valors per als mateixos anys van ser de 3,1, 2,9 i 2,7 respectivament). Com a resultat, un 26% de les llars de Mont-roig estan ocupades únicament per una persona, i un 28 per dues.

Aquesta tendència a la reducció de les llars comportarà una major pressió sobre el mercat d'habitatge, tant més greu des del moment en que se suma al fort creixement de població descrit més amunt i a la demanda de residències secundàries que es veurà més endavant.

Estructura d'edats. Mont-roig, Baix Camp i Catalunya, 2003

FONT: Institut d'Estadística de Catalunya.

Grandària de la llar. Mont-roig del Camp, 2003

1 persona	697	26,51%
2 persones	749	28,49%
3 persones	534	20,31%
4 persones	411	15,63%
5 persones	166	6,31%
6 persones	46	1,75%
7 persones	12	0,46%
8 persones	8	0,30%
9 ó més persones	6	0,23%
Total	2.629	100,00%
Mitjana	2,7	

FONT: Instituto Nacional de Estadística (INE).

Població (4): la població real

La població real de Mont-roig és un 40% superior a l'empadronada al municipi.

L'estructura demogràfica de Mont-roig, juntament amb la seva forta especialització turística que es veurà més endavant i les seves dinàmiques de mobilitat provoquen un fenomen comú a molts municipis de característiques similars, fins ara poc estudiat, però de repercussions molt importants sobre el seu funcionament: el diferencial existent entre la seva població de dret i la de fet o, en termes tècnics, la seva població estacional⁴. Així, Mont-roig, amb 7.900 habitants tenia l'any 2003 una població estacional (és a dir, real) de 13.201 persones, esdevenint així el novè municipi de Catalunya (d'entre els més grans de 5.000 habitants) pel que fa a desproporció entre la població real i l'empadronada.

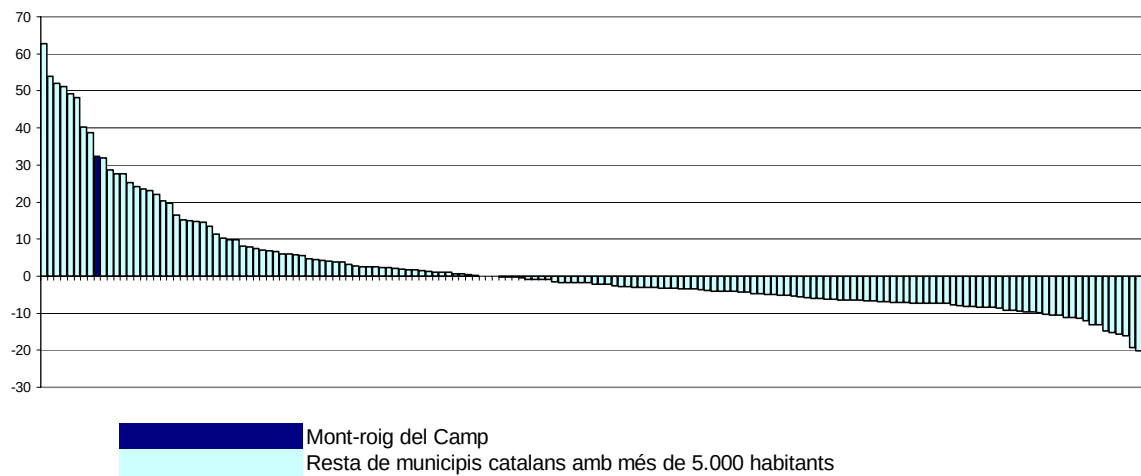
Les conseqüències d'aquesta desproporció són evidents: els serveis i equipaments que ha de proporcionar el municipi han de ser suficients per satisfer les necessitats d'una població mitjana que supera els 13.000 habitants, però les seves principals fonts de finançament es basen en la meitat d'aquesta població. Així, bona part dels recursos propis, fonamentalment els provinents de l'IBI, i també la major part de les transferències corrents, calculades en base a un coeficient que disminueix quant menor és el tram de població en què es troba el municipi, esdevenen així clarament inferiors al què correspon a les necessitats reals. D'altra banda, la principal font de finançament municipal que avantatjava aquest tipus d'indrets, la recaptació de l'IAE, ha deixat de ser obligatòria des de l'any 2002 per a les empreses amb una facturació inferior a un milió d'euros.

En aquest context, municipis com Mont-roig, amb una forta especialització en activitat turística que li proporciona una població real molt superior a l'empadronada, i amb un teixit econòmic fortament basat en petits establiments de comerç, hotelaria i restauració, es veuen amenaçats per la inestabilitat que provoca el desequilibri entre despeses i ingressos municipals.

⁴ Com especifica l'Institut d'Estadística de Catalunya: el coneixement de la població flotant permet conèixer el nombre de persones/dia que hi ha en un municipi en mitjana anual. El càlcul de la població estacional es realitza bàsicament a partir de la informació que proporciona l'Estadística de població 1996, les estadístiques sobre turisme, que són enquestes a la població que faciliten informació sobre el comportament turístic dels catalans, espanyols i estrangers, l'oferta municipal d'allotjament i cases de colònies i les estimacions postcensals de població. Atesa la complexitat d'estimar per a tots els municipis la mobilitat no obligada que no fa pernoctació, aquesta no ha estat considerada. L'Estadística de població ha estat utilitzada pel que fa a la mobilitat obligada per raons de treball i estudi. Aquests conceptes s'ofereixen en una unitat de mesura que té en compte el nombre de persones a temps complet l'any (365 dies). Aquesta mesura és la "població equivalent a temps complet any" (ETCA). Es defineix la població estacional ETCA com la diferència entre les entrades de població no resident menys les sortides de la població resident. Es considera població total ETCA als veïns residents d'aquell territori més la població estacional.

Població estacional de Mont-roig del camp. 2003

Població no resident present ETCA	Població resident no present ETCA	Població estacional ETCA	Població total ETCA	% població estacional sobre població total
6.792	1.488	5.304	13.201	40,18

FONT: Institut d'Estadística de Catalunya.

Habitatge

La relació de residents per habitatge, el ritme constructiu i la grandària mitjana de les vivendes és a Mont-roig molt superior a la mitjana comarcal i del conjunt de Catalunya.

El municipi de Mont-roig del Camp comptava l'any 2003 amb un parc d'habitatges proper a les 13.000 unitats. Aquest parc es troba sobredimensionat pel que fa al seu volum de població (la ratio és de 0,6 habitants per habitatge, molt per sobre de la mitjana comarcal, 1,5, i catalana 1,9) degut fonamentalment a l'important pes dels habitatges secundaris, que l'any 2001 representaven un 44,5% del total, que contrasta amb el 28,4% del Baix Camp i, lògicament, del 15,5% del conjunt de Catalunya.

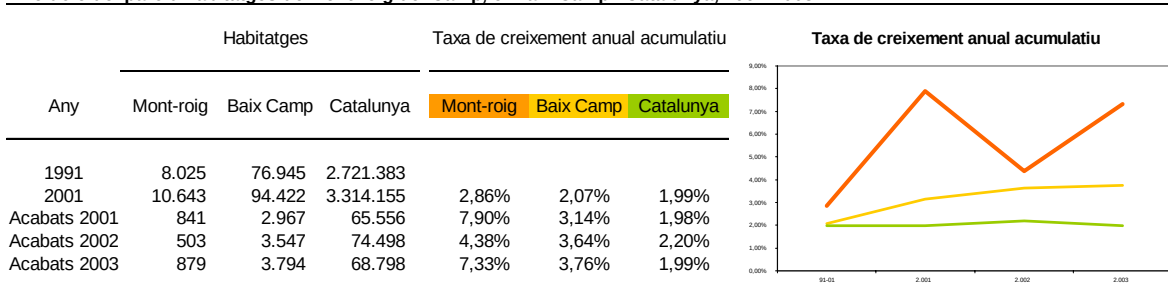
Aquesta major dotació d'habitatges ve acompanyada, a més, per un ritme de construcció força més elevat de l'habitual. Així, si bé durant la dècada dels noranta la taxa de construcció de nous habitatges ja creixia a una mitjana del 2,9% anual, clarament superior a la de la comarca i a la de Catalunya, a partir de 2001 aquest ritme s'incrementa força i es distancia encara més dels àmbits de referència, arribant-se així a taxes properes al 8% de creixement anual.

Amb tot, en part per la relativa joventut del parc d'habitatges i en part per la seva tipologia, que respon força a una demanda de residència secundària, la superfície mitjana és sensiblement superior a les habituals, amb més d'un 40% d'habitatges de més de 100 metres quadrats (a Catalunya la proporció és del 26%).

Atenent també a la manca d'habitatge de protecció pública caldria fer les previsions oportunes i establir una adequada política de sòl i habitatge, com ja obliga la mateixa Llei 2/2002, d'urbanisme.

L'elevat ràtio d'habitatges per habitant, el major ritme constructiu i la més gran superfície de les vivendes de Mont-roig tindran com a conseqüència un major consum de sòl destinat a aquests usos, tal com es veurà més endavant.

Evolució del parc d'habitatges de Mont-roig del Camp, el Baix Camp i Catalunya, 1991-2003

FONT: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Institut d'Estadística de Catalunya i el Departament de Política Territorial i Obres Públiques.

Activitat econòmica (1): distribució sectorial de l'ocupació

Quatre sectors (l'agrari, la construcció, el comerç i l'hoteleria) apleguen gairebé dues tercers parts de l'ocupació que es localitza a Mont-roig.

El municipi de Mont-roig del Camp comptava l'any 2001 amb 2.603 llocs de treball localitzats. De la distribució sectorial d'aquesta ocupació destaca, sobretot, la importància de quatre sectors. El gran pes del primer d'ells, la construcció, que aplegava el 23% dels llocs de treball, cal considerar-lo fins a cert punt conjuntural, si bé la seva elevada participació dobla la mitjana catalana en un moment en què el conjunt del país travessa un moment d'especial dinamisme constructor. Els altres tres, de característiques ben diverses, mostren percentatges de participació similars: el comerç un 13,9% del total de l'ocupació, l'hoteleria un 13,4% i l'agricultura i ramaderia un 13,0%.

El primer d'ells, tot i la seva importància, respon força a l'estructura sectorial general de Catalunya. Els dos darrers, però, són força peculiars del municipi, i els coeficients d'especialització que en resulten, 2,4 el cas de l'hoteleria i 5,6 en el del sector primari, en són bona mostra. Al costat d'aquesta especialització en agricultura i turisme destaca l'escassa presència d'activitats industrials i de serveis de jerarquia alta, com ara la mediació financera o els serveis a les empreses.

D'aquesta distribució sectorial es dedueix que el municipi de Mont-roig està molt especialitzat en activitats econòmiques de baix valor afegit i que caldria, per tant, complementar aquestes activitats amb altres de més alta jerarquia.

Llocs de treball localitzats per sectors d'activitat. Catalunya i Mont-roig del Camp, 2001

Sector d'activitat	Catalunya		Mont-roig		coeficient d'especialització	
	LTL	%	LTL	%		
Agricultura i ramaderia	64.831	2,30	338	12,99	5,64	
Pesca	4.456	0,16	0	0,00	0,00	
Indústries extractives	1.768	0,06	1	0,04	0,61	
Indústries manufactureres	688.160	24,45	225	8,64	0,35	
Electricitat, gas i aigua	18.993	0,67	21	0,81	1,20	
Construcció	291.482	10,35	598	22,97	2,22	
Comerç i reparacions	450.431	16,00	362	13,91	0,87	
Hosteleria	155.579	5,53	350	13,45	2,43	
Transport i comunicacions	189.641	6,74	51	1,96	0,29	
Mediació financera	83.720	2,97	39	1,50	0,50	
Immob. lloguers i serveis empr.	252.124	8,96	142	5,46	0,61	
Adm. Pública, defensa i SS	141.330	5,02	158	6,07	1,21	
Educació	156.637	5,56	112	4,30	0,77	
Sanitat i serveis socials	166.455	5,91	51	1,96	0,33	
Altres serveis	95.159	3,38	77	2,96	0,88	
Personal domèstic	54.089	1,92	78	3,00	1,56	
Altres	271	0,01	0	0,00	0,00	
Total	2.815.126	100,00	2.603	100,00	1,00	

FONT: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Institut d'Estadística de Catalunya.

Activitat econòmica (2): establiments

La distribució sectorial dels establiments de Mont-roig corrobora l'observat per a la seva ocupació: un clar predomini de l'hoteleria i el comerç i una molt baixa presència de la indústria i els serveis d'alt valor afegit.

Establiments i professionals per sectors d'activitat. Mont-roig del Camp i Catalunya, 2002 (licències IAE)

Sector	Mont-roig		Catalunya		
	Establi.	%	Establi.	%	
Establiments industrials					
Energia i aigua	0	0,00	1.257	0,24	
Química i metall	2	0,29	3.875	0,74	
Transformació de metalls	12	1,72	20.437	3,89	
Productes alimentaris	10	1,43	4.679	0,89	
Tèxtil i confecció	4	0,57	10.600	2,02	
Edició i mobles	9	1,29	13.865	2,64	
Altres indústries	2	0,29	4.065	0,77	
Total	39	5,60	58.778	11,18	
Establiments de comerç al detall					
Productes alimentaris	43	6,17	36.081	6,86	
Roba i calçat	14	2,01	23.510	4,47	
Articles per a la llar	18	2,58	15.971	3,04	
Llibres i periòdics	3	0,43	4.191	0,80	
Productes químics	11	1,58	9.216	1,75	
Material de transport	8	1,15	4.158	0,79	
Altres comerços	35	5,02	22.513	4,28	
Total	132	18,94	115.640	21,99	
Establiments de serveis					
Comerç a l'engròs	24	3,44	35.795	6,81	
Hostaleria	147	21,09	45.081	8,57	
Transport i comunicacions	39	5,60	49.194	9,35	
Mediació financera	10	1,43	10.497	2,00	
Serveis empresarials	22	3,16	27.897	5,30	
Serveis personals	99	14,20	64.285	12,22	
Immobiliàries i altres	114	16,36	27.389	5,21	
Total	455	65,28	260.138	49,46	
Professionals i artistes					
Agricultura i ramaderia	1	0,14	1.405	0,27	
Indústria	5	0,72	3.292	0,63	
Construcció	8	1,15	12.098	2,30	
Comerç i turisme	4	0,57	11.233	2,14	
Serveis empresarials	26	3,73	26.306	5,00	
Serveis personals	26	3,73	35.300	6,71	
Artistes	1	0,14	1.734	0,33	
Total	71	10,19	91.368	17,37	
TOTAL	697	100,00	525.924	100,00	

FONT: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Institut d'Estadística de Catalunya.

Activitat econòmica (3): els fluxos de mà d'obra

Mont-roig del Camp es un municipi lleugerament residencialitzat, ja que compta amb més població ocupada resident que no pas llocs de treball localitzats.

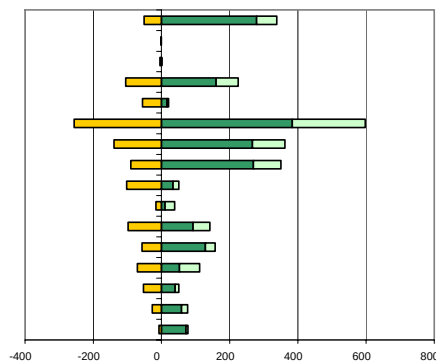
Els 2.603 llocs de treball localitzats al municipi de Mont-roig representen una xifra una mica inferior als 3.002 residents ocupats al municipi. Això vol dir que es tracta d'un municipi relativament residencialitzat i que, per tant, enviar diàriament més persones a treballar a altres municipis de les que en rep.

Aquest excés de mà d'obra es fa palès en tots els sectors, llevat de la mediació financera, i és especialment evident en la producció d'electricitat, segurament a causa de la proximitat de Vandellòs, el transport i les comunicacions, els serveis empresarials o la sanitat.

La resta de sectors presenten una mobilitat que podríem anomenar d'especialització d'activitat, ja que els moviments d'entrada de treballadors foranis es compensen amb els de sortida de residents que treballen el mateix sector i que, per tant, cal entendre que obeeixen a ajustos molt específics de les funcions que es desenvolupen.

Mobilitat de força de treball per sectors d'activitat. Mont-roig del Camp, 2001

Sector d'activitat	resideix i treballa en el municipi	resideix en el municipi i treballa fora	resideix fora i treballa en el municipi	Total població ocupada resident	Total llocs de treball localitzats
Agricultura i ramaderia	279	51	59	330	338
Pesca	0	2	0	2	0
Indústries extractives	1	4	0	5	1
Indústries manufactureres	160	105	65	265	225
Electricitat, gas i aigua	16	56	5	72	21
Construcció	384	256	214	640	598
Comerç i reparacions	267	139	95	406	362
Hosteleria	270	90	80	360	350
Transport i comunicacions	34	102	17	136	51
Mediació financera	11	16	28	27	39
Immob. lloguers i serveis empr.	93	98	49	191	142
Adm. Pública, defensa i SS	129	57	29	186	158
Educació	53	71	59	124	112
Sanitat i serveis socials	40	53	11	93	51
Altres serveis	59	27	18	86	77
Personal domèstic	72	7	6	79	78
Total	1.868	1.134	735	3.002	2.603

FONT: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Institut d'Estadística de Catalunya.

Activitat econòmica (4): especialització turística

L'especialització turística de Mont-roig es basa en una oferta de qualitat mitjana, ha de ser compatible amb les demandes d'altres sectors de població i presenta, a més, l'inconvenient de la seva estacionalitat.

La forta especialització turística a què es feia referència als apartats anteriors es fa palesa igualment en la dotació d'equipaments destinats a aquest ús existents al municipi. En aquest sentit, el municipi compta amb una proporció d'hotels i, sobretot, de càmpings tant per habitant com per superfície molt superior a la mitjana catalana. Per la seva banda, l'*Anuario Económico de España 2003* que elabora la Caixa atorga un índex turístic de 111 al municipi de Mont-roig, molt per sobre del 2,4 del conjunt de la comarca o del 15,3 de Catalunya⁵.

Aquesta forta especialització turística es caracteritza, però, per tres elements que cal tenir en consideració. En primer lloc, destaca una oferta hotelera més basada en una qualitat mitjana o baixa que no pas de categories 5 estrelles, i una oferta de càmpings que, tot i ser de qualitat alta, no disposa de cap plaça de categoria luxe. Per aquest motiu, i tenint en compte el progressiu creixement de la renda dels ciutadans i l'increment en el nivell de qualitat exigida que comporta, caldria que el municipi apostés per una millora de la qualitat dels serveis i equipaments turístics que ofereix.

En segon lloc, el sector turístic mont-roigenc es basa en bona part en un turisme de pas usuari dels hotels i càmpings existents al municipi, però té també un pes molt important la important proporció de residències secundàries que s'hi troben, responsables en bona mida de l'elevat volum de població estacional registrat i usuària ocasional dels serveis i equipaments del municipi. Per aquest motiu, cal fer compatibles els interessos de tres tipus de població usuària del municipi: els dels residents, els de la població d'estiu i de cap de setmana que ocupa les residències secundàries i els dels visitants ocasionals. Tots tres col·lectius fan un ús diferent del municipi, i exigeixen una tipologia i un nivell de qualitat dels serveis i equipaments municipals també diversos.

En tercer lloc, des del punt de vista de l'ocupació que genera, el sector turístic presenta un inconvenient important a tenir en consideració, com és la seva elevada estacionalitat. Així, segons mostren les dades d'afiliats al registre general de la Seguretat Social, el segon trimestre de l'any 2004, a mes de juny, 592 dels 2.048 afiliats al municipi (un 28,9%) corresponien al sector de l'hoteleria i la restauració. Aquest mateix sector, només representava durant el primer trimestre de l'any un 18,1% dels ocupats. És a dir, una mica més de la meitat de l'ocupació que es genera al municipi al llarg dels mesos d'estiu es perd durant la resta de l'any. En aquest sentit, i llevat del cas de que es disposi d'una oferta turística especialment dissenyada i capaç de mantenir un elevat nivell de demanda durant tot l'any, cal ser conscients de la necessitat de diversificar el teixit econòmic del municipi si no es

⁵ L'índex turístic és un índex comparatiu de la importància turística de cada municipi, referit a 2001. S'obté en funció de la quota o impost d'activitats econòmiques, el qual es basa al seu torn en la categoria dels establiments turístics, nombre d'habitacions i ocupació anual, per la qual cosa constitueix pràcticament un indicador de l'oferta turística. El valor de l'índex indica la participació (en tant per 100.000) que correspon a cada municipi sobre una base nacional de 100.000 unitats. Per a més informació, vegeu: www.anuarieco2003.lacaixa.comunicacions.com.

Infraestructures i serveis de transport

El municipi de Mont-roig complementa la seva dotació infraestructural de comunicació amb un servei de transport col·lectiu que li garanteix una bona accessibilitat.

Tal com s'ha indicat més amunt, Mont-roig del Camp gaudeix d'una bona accessibilitat exterior, si bé força condicionada per la seva ubicació en el corredor litoral. A la descrita xarxa viària cal afegir un servei de transport col·lectiu que reproduïx la mateixa estructura. Així, d'una banda, la línia de ferrocarril Barcelona-Tarragona-Tortosa, tot i tenir una baixíssima freqüència de pas a l'estació de Mont-roig, serveix amb 10 expedicions diàries el veí nucli de l'Hospitalet de l'Infant. Al seu costat, tres línies d'autobus connecten el municipi amb Tarragona i Reus per una banda i l'interior (municipis de Tivissa, Colldejou i Pratdip), per l'altra.

A part, l'Ajuntament de Mont-roig del Camp compta amb un servei d'autobus i/o micro-bus, per escolars i públic en general, amb horaris de dilluns a divendres i tots el dies a l'estiu. Aquest servei connecta el poble de Mont-roig amb Miami fent un seguit de parades intermèdies que permeten servir a la major part dels assentaments urbanístics estesos en l'ampli territori municipal.

Aquesta accessibilitat es complementarà en un futur molt proper amb la realització de dues noves infraestructures de transport: l'autovia A-7, que disposarà de dues sortides al municipi de Mont-roig i representa una concepció molt diferent a la dotació actual lliure de pagament (antiga N-340), fent compatibles d'una manera més òptima el trànsit local amb aquell que utilitza la via per a desplaçaments de llarg recorregut; i la nova estació de ferrocarril a l'Hospitalet de l'Infant, amb la construcció d'un aparcament que permetrà la intermodalitat entre transport individual i col·lectiu.

Totes dues mesures tendeixen a afavorir la capil·laritat del municipi, superant així les dificultats existents per fer arribar a qualsevol dels seus punts les infraestructures de connexió amb l'exterior. A més, i sobretot en el segon cas, representen una aposta per un tipus de mobilitat més sostenible, que afavoreix l'ús del transport col·lectiu al temps que és conscient de la impossibilitat de fer-lo arribar a tots els punts d'un municipi amb un poblament força dispers.

Línies de transport col·lectiu a Mont-roig del Camp

Origen	Destí	Companyia	Parades de la línia	Freqüència de pas a Mont-roig en feiners
Barcelona	Tortosa	RENFE	21	10*
Tivissa	Reus	Plana S.L	8	2
Pratdip	Tarragona	Reus-Tarragona BUS S.L.	12	18
Colldejou	Tarragona	Plana S.L	7	4

*: Estació de l'Hospitalet de l'Infant.

FONT: Generalitat de Catalunya: www.mobilitat.net

Distribució modal de la mobilitat

La baixa utilització del transport col·lectiu i les dificultats existents per als desplaçaments a peu fan que la majoria de desplaçaments de Mont-roig es realitzin en transport individual.

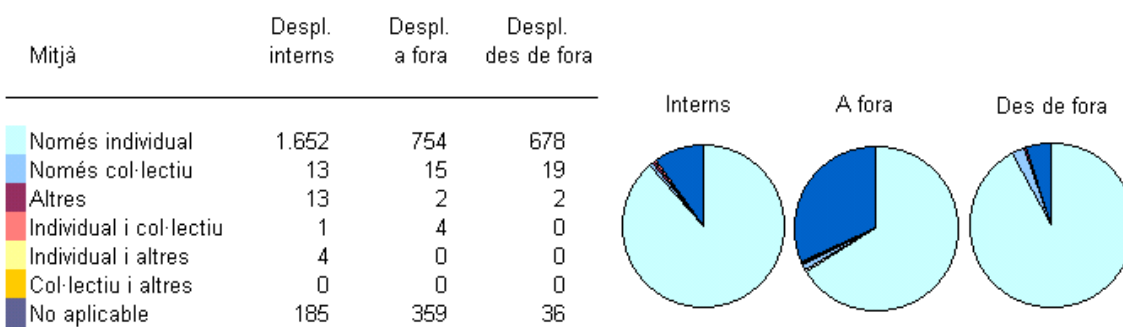
Malgrat l'existència de quatre línies de transport col·lectiu, tres per carretera i una ferroviària, els desplaçaments que es realitzen utilitzant aquests mitjans representen una part molt petita del total de mobilitat laboral, tant en els moviments que es produeixen a l'interior del municipi com els d'entrada i sortida. Per a la resta de mobilitats, especialment per motiu d'estudi, i tot i que no estan prou analitzades, el transport col·lectiu pot arribar a guanyar un cert pes.

A aquesta baixa utilització del transport col·lectiu cal afegir la particular estructura del municipi, format per diversos nuclis força allunyats, que dificulta els desplaçaments a peu. A més, la morfologia de la xarxa urbana dels dos principals i la deficiència en els espais destinats a vianants esdevenen motius afegits per desanimar a la realització de desplaçaments a peu.

Aquesta doble tendència, baixa utilització del transport col·lectiu i dificultat de realització de desplaçaments a peu, juntament amb l'increment dels desplaçaments i les distàncies recorregudes que es descriurà més endavant, obligarà a un increment en l'ús del vehicle privat, la qual cosa agreujarà el problema actual de manca d'aparcaments al municipi, especialment durant els períodes estiuencs, a més de repercutir sobre la resta d'impactes associats habitualment a la mobilitat motoritzada, com són l'increment de la siniestralitat, dels consums energètics i de sòl, les emissions de gasos o el soroll.

Cal, doncs, dissenyar els mecanismes que faicilitin els desplaçaments a peu i que permetin una major utilització del transport col·lectiu.

Mobilitat obligada per motiu treball. Distribució modal. Mont-roig del Camp, 2001

FONT: Institut d'Estadística de Catalunya.

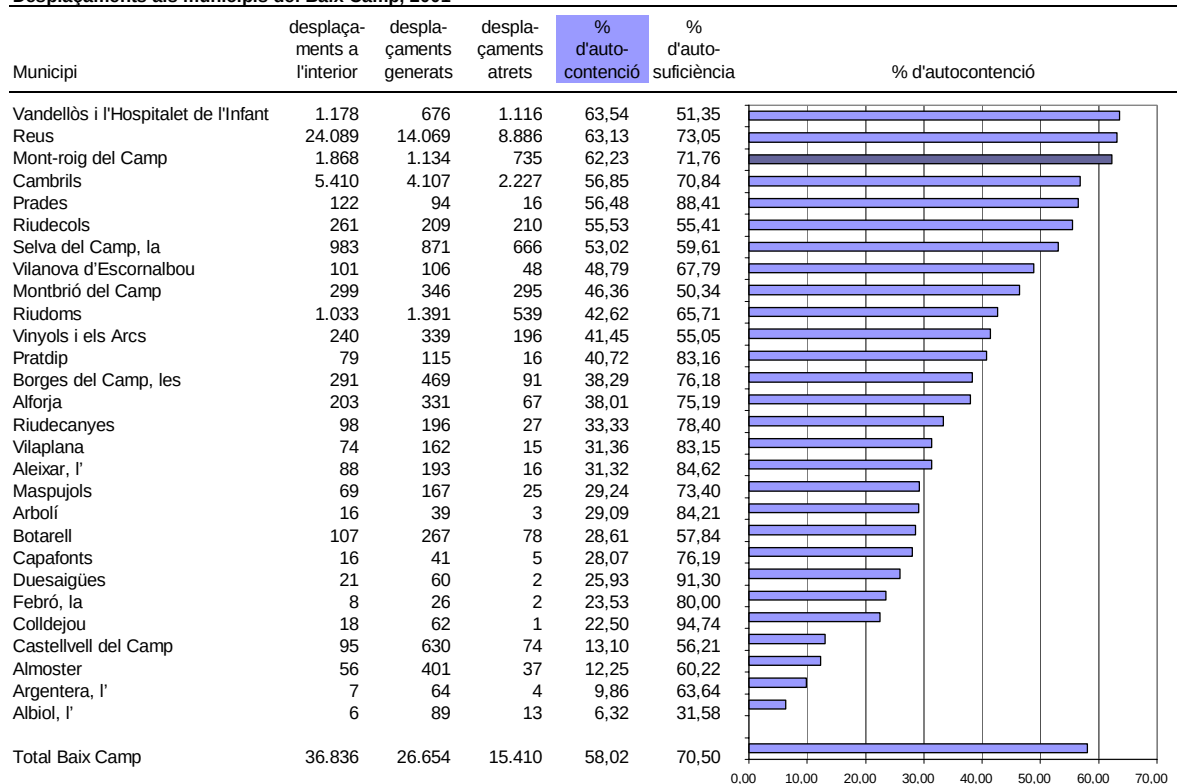
Relacions territorials (1): obertura del municipi

Mont-roig del Camp és, després de Vandellòs i Reus, el municipi més tancat del Baix Camp pel que fa a la seva mobilitat per motiu treball.

El municipi de Mont-roig del Camp es pot considerar força tancat pel que fa a la mobilitat laboral, ja que únicament 1 de cada 3 residents (36,8%) treballen en un altre municipi. Aquesta proporció es troba molt per sota de la mitjana comarcal (42%) i del conjunt de Catalunya, i ve acompanyada per un també elevat percentatge d'autosuficiència. Això vol dir que Mont-roig constitueix un mercat de treball relativament tancat, amb una baixa proporció de mà d'obra tant entrant com sortint. Tot i així, i com succeeix a la major part dels municipis catalans, Mont-roig experimenta des de fa uns anys una clara tendència a l'obertura, com mostren els seus percentatges d'autocontenció, que han passat del 80% el 1986 al 62% actual.

El relatiu retard amb què s'ha produït aquesta obertura i el seus valors encara discrets fan pensar que la mobilitat generada i atreta per Mont-roig ha d'augmentar en els propers anys.

Desplaçaments als municipis del Baix Camp, 2001

FONT: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Institut d'Estadística de Catalunya.

Relacions territorials (2): mobilitat quotidiana

La mobilitat no obligada de Mont-roig és força més elevada que la laboral. Totes dues, però, tendeixen a basar-se força en mitjans de transport individuals.

La mobilitat obligada per motiu treball mostra, com s'ha vist, una clara tendència a augmentar, tant pel que fa al nombre de desplaçaments que es realitzen com a les distàncies que es recorren. Aquest augment ha estat possible gràcies a un increment de l'accessibilitat, que ha permès al llarg dels darrers anys una millora en la relació temps invertit/distància recorreguda. Aquest increment de l'accessibilitat s'ha produït gràcies sobretot, a l'increment de l'índex de motorització de la població, a les millores en la xarxa viària i, en menor grau, a dels serveis de transport col·lectiu. Com a conseqüència, cada vegada més la mobilitat de les persones es basa fonamentalment en mitjans de transport mecanitzats (necessaris per recórrer distàncies més llargues) i, dintre d'aquests, majoritàriament individuals (més adequats a una demanda que, com s'explica més endavant, és progressivament més personalitzada).

La mobilitat per motiu treball és, per l'exhaustivitat i la fidelitat de la informació en què es basa, la font més habitual a l'hora d'analitzar les relacions de mobilitat. Tot i així, cal destacar com aquest relatiu tancament de la mobilitat laboral contrasta amb la generada per motiu comercial. Així, els residents a Mont-roig presenten una de les més elevades tendències a comprar fora del seu propi municipi entre tots els que formen l'àrea d'atracció de Reus⁶. Així, únicament un 18,9% dels mont-roigencs compren únicament en el seu municipi, mentre que la gran majoria ho fan també a fora, principalment a Reus, però també a Tarragona i, en menor mesura, en altres indrets.

L'augment de la mobilitat, especialment quan es basa en mitjans mecanitzats de caràcter privat, comporta importants costos que recauen no únicament sobre els que es desplacen, sinó sobre el conjunt de la ciutadania.

⁶ Per a més informació, vegeu, GABINET CERES: *Estudi de l'atracció comercial que exerceix la ciutat de Reus a la seva àrea d'atracció comercial*. Cambra Oficial de Comerç, Indústria i Navegació de Reus. 2002).

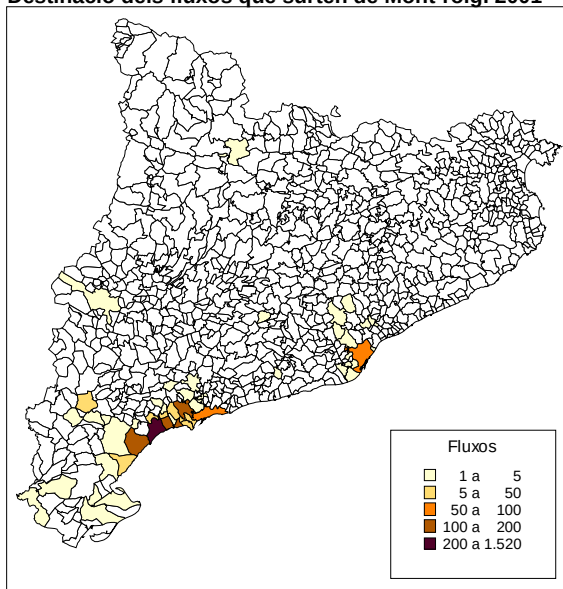
Relacions territorials (3): articulació

A nivell laboral, les relacions de Mont-roig tenen lloc sobre una àrea força reduïda i, si bé tendeixen a la dispersió, s'estructuren encara clarament al voltant dels nuclis de Vandellòs, Reus i Cambrils.

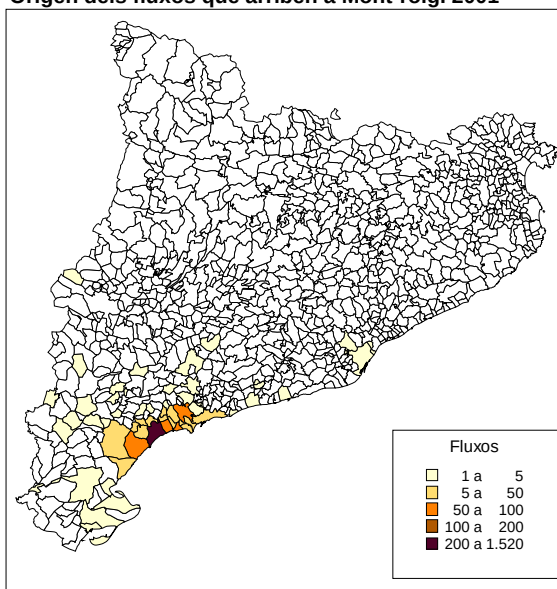
La creixent obertura del municipi de Mont-roig ha servit per incrementar les relacions de mobilitat quotidiana amb els municipis del seu entorn. Tres característiques defineixen aquesta relació. En primer lloc, el seu curt abast: les relacions es produeixen de manera significativa amb un reduït nombre de municipis, i de manera intensa només amb quatre: Vandellòs, Cambrils, Reus i Tarragona. En segon lloc, aquestes relacions tenen, com s'ha vist per l'enumeració dels municipis apuntats, un abast molt curt. I, en tercer lloc, l'estructura de desplaçaments tendeix, com a la resta de municipis catalans, a una progressiva dispersió sobre el territori. Així, l'obertura dels municipis no significa únicament enviar un major nombre de treballadors (o rebre'n) a fora, sinó fer-ho a un ventall cada vegada més gran de destinacions.

Aquesta tendència a la dispersió comporta una major dificultat per servir la mobilitat atreta i generada pel municipi amb transport col·lectiu, ja que, com és conegut, aquest necessita de certes masses crítiques per tal de ser eficient. Quant els fluxos es dispersen sobre el territori, els desplaçaments s'individualitzen i els mitjans de transport privats, més flexibles, són més eficaços per tal d'atendre aquesta nova mobilitat.

Destinació dels fluxos que surten de Mont-roig. 2001

Origen dels fluxos que arriben a Mont-roig. 2001

FONT: Elaboració pròpia a partir de dades de l'INE.

Planejament territorial

El desenvolupament urbanístic i territorial de Mont-roig del Camp es veurà afectat per tres figures bàsiques de planejament: el Pla Territorial Parcial del Camp de Tarragona, el Pla Director urbanístic del Sistema Costaner i el Pla d'Espais d'Interès Natural, a més de les directrius marcades per l'Estratègia Territorial Europea.

La posició de relativa excentricitat de Mont-roig a que es feia referència més amunt l'ha exclòs també de bona part de les iniciatives de planejament. En són exemples la seva molt discreta presència en el Consorci del Camp de Tarragona o la seva no inclusió en el Pla Director de les Activitats Industrials i Turístiques del Camp de Tarragona.

Per contra, i a banda del planejament sectorial que representa el Pla d'Espais d'Interès Natural de la Generalitat de Catalunya, i que té una petita afectació al municipi en les deu hectàrees (0,2% del terme) de la zona de la Mare de Déu de la Roca, dues grans figures de planejament territorial hi tenen una especial incidència.

La primera d'elles és el Pla Territorial Parcial del Camp de Tarragona que, com la resta de Plans Territorials Parcialment llevat del de les Terres de l'Ebre, es troba en fase d'elaboració. Les darreres previsions apunten a que l'octubre de 2005 es disposi ja del document definitiu. Els plans territorials parcials són una concreció del Pla Territorial General de Catalunya i, com a tals, delimiten els usos del sòl a nivell general per tal de garantir el compliment dels objectius d'equilibri territorial, protecció del patrimoni natural i urbà, cohesió social i desenvolupament econòmic.

El segon document, el Pla Director Urbanístic del Sistema Costaner, aprovat el maig de 2004, preveu una sèrie de mesures de protecció per al conjunt de municipis litorals de Catalunya. La més rellevant és la protecció, en diversos nivells, d'una franja de territori de 500 metres d'amplada des de la línia de costa com a sòl no urbanitzable, i la prolongació d'aquest espai en aquells punts d'especial valor o on es necessari garantir la connexió amb altres espais naturals⁷. En el cas de Mont-roig del Camp identifica diversos àmbits subjectes a suspensió de llicències i de tramitacions: tres sectors a la platja de Pixerota, quatre sectors a la platja de Rifà i dos sectors més al Barranc de l'Estany Salat.

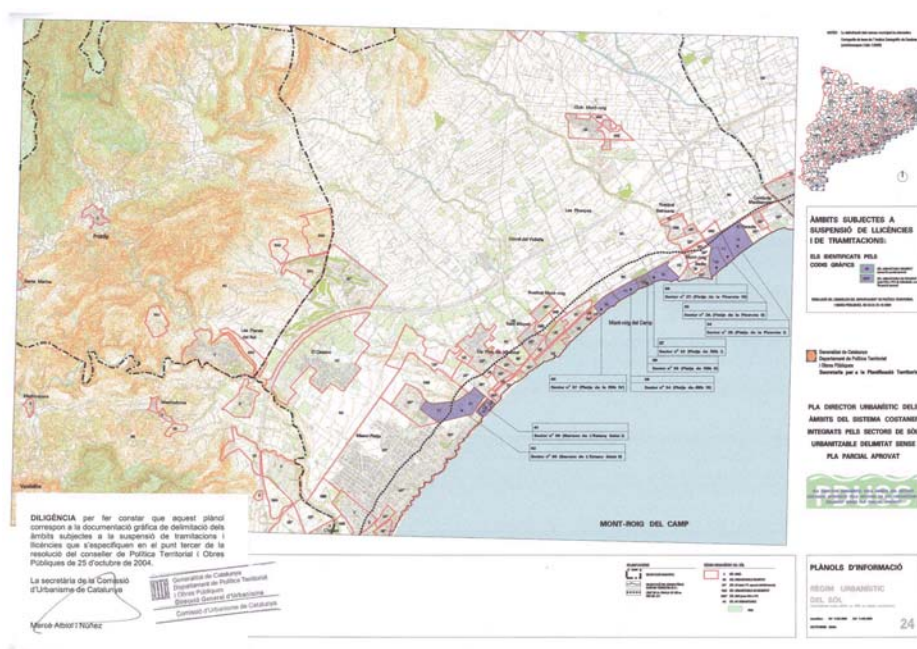
Per sobre d'aquests documents, l'Estratègia Territorial Europea (ETE), si bé no correspon exactament a una figura de planejament territorial, sí que es tracta d'una sèrie de directrius comunitàries en l'àmbit d'ordenació del territori i que afectaran d'una manera o una altra al municipi de Mont-roig. El text de l'ETE, aprovat pels ministres dels estats membres de la Unió Europea l'any 1999, esdevé des de llavors document de referència en matèria d'ordenació territorial per als responsables europeus en aquest camp, tant a escala local,

⁷ Per a més informació podeu consultar: www.gencat.net/ptop/plans/.

regional, estatal o de la pròpia Unió⁸. Els seus tres objectius principals (cohesió econòmica i social, conservació dels recursos naturals i del patrimoni cultural, i competitivitat més equilibrada del territori europeu) miren de ser assolits a partir de tres directrius bàsiques: el desenvolupament d'un sistema equilibrat i policèntric de ciutats i una nova relació entre el camp i la ciutat; la igualtat d'accés a les infraestructures i el coneixement; i el desenvolupament sostenible, la gestió intel·ligent i la protecció de la natura i el patrimoni cultural. Actualment es prepara ja la segona versió de l'ETE amb la intenció d'ampliar i millorar aquestes directrius.

Les figures de planejament referenciades són determinants per a la futura evolució del municipi de Mont-roig, en tant que disposen o disposaran en un futur immediat mesures i directrius que afectaran el seu futur desenvolupament urbanístic i territorial. Però ho són també en tant que l'emmarquen en un marc de referència més ampli, el litoral, el Camp de Tarragona, el conjunt de Catalunya, Europa, fent així palesa la necessitat d'atendre a una escala territorial força més extensa que el terme municipal a l'hora d'entendre les causes i les conseqüències de les dinàmiques que afecten al municipi de Mont-roig del Camp.

Pla Director del Sistema Costaner: Full Mont-roig del Camp

⁸ El títol original del document en anglès, "ESDP. European Spatial Development Perspective. Towards Balanced and Sustainable Development of the Territory of the European Union", ha estat traduït de manera oficial al castellà per "ETE. Estrategia Territorial Europea. Hacia un desarrollo equilibrado y sostenible del territorio de la UE" (Luxemburgo, Oficina de las Comunidades Europeas, 1999) i posteriorment al català per "Perspectiva de desenvolupament del territori europeu: per un desenvolupament equilibrat i sostenible de la Unió Europea", (Generalitat de Catalunya, Departament de Política Territorial i Obres Públiques, Estudis Urbans: 14, 2000). Per a més informació sobre l'ETE i la seva aplicació a Catalunya podeu consultar els articles recollits a "Estratègia Territorial Europea", a *Papers. Regió Metropolitana de Barcelona*. Núm 35. Febrer de 2002. Barcelona. Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona.

Conclusions i propostes

De l'anàlisi realitzada a les pàgines precedents es poden extreure els principals trets que caracteritzen la situació del municipi de Mont-roig en l'actualitat. De la interpretació d'aquests elements es poden realitzar algunes recomanacions a tenir en compte a l'hora de planificar la futura evolució del municipi. Hom ha volgut diferenciar entre tres grans tipus de dinàmiques:

- Les de caràcter general que es produeixen al conjunt de Catalunya i que tindran innegables efectes sobre Mont-roig:

- La població de Catalunya ha reemplaçat els importants creixements d'habitants de les dècades dels cinquanta, seixanta i setanta per una redistribució de la seva població més homogènia sobre el territori, i per una etapa actual caracteritzada per l'arribada d'importants contingents immigratoris de procedència bàsicament extracomunitària. Aquestes dinàmiques demogràfiques comportaran importants conseqüències per als municipis petits, com és el cas de Mont-roig, ja que obeeixen a unes dinàmiques d'escala superior on la magnitud dels col·lectius implicats supera sempre les dimensions de la destinació que els acull.
- L'activitat econòmica al conjunt de municipis catalans ve caracteritzada per una creixent importància del sector terciari en detriment de l'activitat industrial, per un major requeriment de flexibilitat que ha de permetre atendre a unes demandes contínuament canviants, i per una relocalització de les activitats que, si bé afecta de manera més directa a la indústria pel que fa a la seva oferta, incideix de manera determinant en els serveis pel que fa a la demanda, ja que els usuaris d'aquests gaudeixen de més llibertat per triar l'indret on volen gaudir d'aquests serveis. Aquest context econòmic presenta importants reptes tant per a Mont-roig com per a la majoria de municipis, entre els que destaquen la de trobar noves activitats més adients als avantatges competitius del propi municipi, la de flexibilitzar la base econòmica i la de promocionar els valors de què es disposa per fer-se un lloc en un territori cada vegada més accessible.
- Les importants mancances en el planejament territorial i urbanístic han provocat la proliferació d'una urbanització dispersa i sovint descontrolada d'importants impactes negatius arreu del territori català, com són el consum de sòl, l'especialització funcional o l'augment de la mobilitat. Aquests fets, i especialment el consum de sòl indiscriminat per a la urbanització, ja sigui per habitatge com per a activitat econòmica o infraestructures, tenen uns elevats costos, no únicament ambientals i socials, sinó també econòmics a llarg termini, especialment en aquells indrets on l'entorn natural i el paisatge esdevenen actius importants per al desenvolupament de la seva activitat.

- Les pròpies del municipi de Mont-roig:

- Mont-roig del Camp és un municipi costaner, excèntric respecte a qualsevol sistema urbà, i lloc de pas en l'important corredor del llevant peninsular. Aquests tres trets característics condicionaran

lògicament el desenvolupament i les relacions de Mont-roig respecte al territori del Camp i de Catalunya, marginant-lo de bona part de les dinàmiques d'abast més ampli que s'hi produeixen i immergint-lo en moltes altres. En qualsevol cas, la seva posició respecte al conjunt del sistema català obre una sèrie de potencialitats i també d'amenaques que cal tenir en consideració.

- Mont-roig del Camp compta amb una bona accessibilitat a escala regional, però fortament articulada al llarg de l'eix costaner, quedant les connexions amb els nuclis interiors veïns força desfavorides. Cal aprofitar, doncs, aquesta bona accessibilitat exterior de Mont-roig a partir de l'articulació d'una xarxa de capil·laritat que permeti la connexió eficient tant amb els diferents nuclis que el formen com amb els municipis del seu entorn.
- Properament es construïran dues grans infraestructures de comunicació territorial bàsiques: l'autovia A7 amb dues sortides al terme municipal, i el corredor ferroviari del Mediterrani amb l'estació de l'Hospitalet, molt a prop de la conurbació de Miami Platja. Cal aprofitar aquestes dues infraestructures per aprofitar els increments d'accessibilitat real que poden representar per a la població i fórmules d'intermodalitat com ara el *park and ride* que garanteixi una mobilitat sostenible.
- El municipi de Mont-roig, i especialment a Miami platja i laresta del litoral, mostra una dinàmica de creixement demogràfic molt superior a la catalana i a la de la comarca. Cal preveure, per tant, que el major ritme de creixement de la població mont-roigenca comportarà un increment de les necessitats de serveis i equipaments al municipi.
- La immigració extracomunitària resident a Mont-roig s'ha multiplicat per 8,5 en els darrers 12 anys, i representa el 10% de la població del municipi. El fortíssim ritme d'arribada d'aquesta immigració, combinat amb les seves característiques, eminentment extracomunitaris, planteja importants reptes al municipi, en constituir un col·lectiu amb especials necessitats de serveis i equipaments, tant per a la seva integració com per al desenvolupament futur de la seva vida quotidiana.
- L'estructura de les llars de Mont-roig, com les del conjunt de Catalunya, mostra una clara tendència a la reducció del nombre de membres que les habiten. Aquesta tendència comportarà una major pressió sobre el mercat d'habitatge, tant més greu des del moment en que se suma al fort creixement de població descrit més amunt i a la demanda de residències secundàries.
- La població real de Mont-roig és un 40% superior a l'empadronada al municipi, com és habitual en municipis com amb una forta especialització en activitat turística, que proporciona una població real molt superior a l'empadronada. Per aquest motiu, es veuen amenaçats per la inestabilitat que provoca el desequilibri entre les despeses necessàries per atendre les demandes d'aquesta població real i els ingressos municipals.
- La relació de residents per habitatge, el ritme constructiu i la grandària mitjana dels habitatges és a Mont-roig molt superior a la mitjana comarcal i del conjunt de Catalunya, la qual cosa tindrà com a conseqüència un major consum de sòl destinat a aquests usos.
- Mont-roig del Camp és un municipi lleugerament residencialitzat, ja que compta amb més població ocupada resident que no pas llocs de treball localitzats. En aquesta ocupació, quatre sectors, l'agrari, la construcció, el comerç i l'hoteleria, apleguen gairebé dues tercers parts de l'ocupació que es localitza a Mont-roig.

D'aquesta distribució sectorial es dedueix que el municipi de Mont-roig està molt especialitzat en activitats econòmiques de baix valor afegit i que caldria, per tant, complementar aquestes activitats amb altres de més alta jerarquia.

- L'especialització turística de Mont-roig es basa en una oferta de qualitat mitjana, que cal fer compatible amb les demandes d'altres sectors de població i presenta, a més, l'inconvenient de la seva estacionalitat. En aquest sentit, cal que el municipi de Mont-roig diversifiqui la seva base econòmica amb altres activitats, que aposti per una oferta turística de qualitat més alta i que garanteixi la compatibilitat d'aquests equipaments amb les demandes provinents des d'altres sectors de població.
 - Mont-roig del Camp és, després de Vandellòs i Reus, el municipi més tancat del Baix Camp pel que fa a la seva mobilitat per motiu treball. El relatiu retard amb què s'ha produït la seva obertura i el seus valors encara discrets fan pensar que la mobilitat generada i atreta per Mont-roig ha d'augmentar en els propers anys.
 - A nivell laboral, les relacions de Mont-roig tenen lloc sobre una àrea força reduïda i, si bé tendeixen a la dispersió, s'estructuren encara clarament al voltant dels nuclis de Vandellòs, Reus i Cambrils. Aquesta tendència a la dispersió comporta una major dificultat per servir la mobilitat atreta i generada pel municipi amb transport col·lectiu, ja que, com és conegut, aquest necessita de certes masses crítiques per tal de ser eficient. Quant els fluxos es dispersen sobre el territori, els desplaçaments s'individualitzen i els mitjans de transport privats, més flexibles, són més eficaços per tal d'atendre aquesta nova mobilitat.
 - La mobilitat no obligada de Mont-roig és força més elevada que la laboral. Totes dues, però, tendeixen a basar-se força en mitjans de transport individuals. Cal tenir en compte, però, que l'augment de la mobilitat, especialment quan es basa en mitjans mecanitzats de caràcter privat, comporta importants costos que recauen no únicament sobre els que es desplacen, sinó sobre el conjunt de la ciutadania.
 - El desenvolupament urbanístic i territorial de Mont-roig del Camp es veurà afectat per tres figures bàsiques de planejament: el Pla Territorial Parcial del Camp de Tarragona, el Pla Director urbanístic del Sistema Costaner i el Pla d'Espais d'Interès Natural, a més de les directrius marcades per l'Estratègia Territorial Europea. Les figures de planejament referenciades són determinants per a la futura evolució del municipi de Mont-roig, en tant que disposen o disposaran en un futur immediat mesures i directrius que afectaran el seu futur desenvolupament urbanístic i territorial. Però ho són també en tant que l'emmarquen en un marc de referència més ampli, el litoral, el Camp de Tarragona, el conjunt de Catalunya, Europa, fent així palesa la necessitat d'atendre a una escala territorial força més extensa que el terme municipal a l'hora d'entendre les causes i les conseqüències de les dinàmiques que afecten al municipi.
- Les que han de caracteritzar l'encaix de Mont-roig en el conjunt del territori català:
- El desenvolupament futur de Mont-roig del Camp ha de tenir en consideració els efectes de les dinàmiques poblacionals, econòmiques i territorials que es produeixen al conjunt de Catalunya. A partir d'aquesta consideració i posterior avaluació ha de ser capaç d'identificar els seus principals actius i avantatges comparatius, així com les seves mancances més importants i els riscos potencials que representen.

- De l'anàlisi realitzada n'ha de resultar una proposta de desenvolupament municipal. Les dinàmiques que tenen lloc a escala regional o del conjunt de Catalunya tenen efectes locals molt diversos, ja que s'estructuren de manera jeràrquica i assignen a cada territori un paper determinat en funció de la seva situació, la seva accessibilitat, la seva estructura o la seva grandària. **D'aquest fet ve la importància de que cada punt del territori decideixi sobre la manera com s'integra en unes dinàmiques territorials d'abast molt superior al seu: de manera passiva, tot deixant que aquestes dinàmiques determinin el seu futur; o avançant-s'hi, i liderant així el seu propi projecte de desenvolupament.**
- Per aquest motiu és especialment important la caracterització del municipi com a referent en un aspecte concret que permeti la seva identificació per a àmplies capes de població de diverses procedències. En aquest sentit, l'especialització turística del municipi podria representar un primer element de referència, si bé caldria reconduir l'oferta existent en l'actualitat seguit criteris de qualitat més exigents, adreçats a atraure no únicament un turisme de sol i platja, i per tant altament vulnerable en un context de creixent accessibilitat on els usuaris disposen d'un ventall d'oferta cada vegada més ampli. La millora de l'activitat turística afecta no únicament a l'oferta de serveis i equipaments existents, amb places de categories més altes, però també amb serveis associats que permetin gaudir de diverses activitats de lleure. La millora afecta, sobretot, a la preservació i potenciació d'un patrimoni natural de creixentment apreciat per una població cada vegada més sensibilitzada respecte als valors naturals de l'entorn.
- La millora de l'oferta turística existent hauria d'anar acompanyada d'altres activitats de més alt valor afegit i que aportessin major estabilitat al municipi. El greu inconvenient que representa l'estacionalitat de l'activitat turística requereix d'altres activitats que la complementin. Una important oferta de producció industrial, com ampliació del polígon les Sorts permet pensar en el desenvolupament d'activitats de suport, com ara el disseny o la investigació. Aquestes activitats representarien certa presència industrial a l'escassament dotada ocupació del municipi, aportarien alt valor afegit, serien perfectament compatibles amb la resta d'activitats i mantindrien una elevada accessibilitat real (en temps) respecte a la indústria base a la que servirien al temps que es situarien a una distància física suficient com per poder mantenir un entorn de qualitat especialment valorat en la localització d'aquestes activitats.
- A Miami cal també preveure un àmbit per tal de localitzar activitats industrials i tallers compatibles amb la proximitat de la conurbació.

CAPÍTOL II. EL MEDI FÍSIC

1. GEOLOGIA, GEOMORFOLOGIA I EDAFOLOGIA (Font AdHoc)

1.1 ESTRUCTURA FÍSICA DEL TERRITORI

El terme municipal de Mont-roig del Camp té una superfície de 63,69 Km² dels quals 38 Km² corresponen a la plana litoral i la resta a la serralada prelitoral (Llaberia-Colldejou).

La seva orografia està ben diferenciada, ja que al nord s'observa els contraforts de la Serra de Llaberia –Colldejou, amb altures de 600 metres i la zona de la plana que va des dels 150 metres fins al límit de la línia de costa.

La Plana de Mont-roig està travessada de Nord a sud per una sèrie de barrancs i rieres com són de est a oest la Riera de Riudecanyes, Barranc de la Pixerota, Barranc de Rifà, Barranc de Porquerola, Barranc de la Pauma Negra, Estany Gelat i el Barranc de Llastes al límit amb Hospitalet de l'Infant

L'esmentada plana de Mont-roig està recoberta per ventalls al·luvials de notable permeabilitat, format per nivells gravosos d'heterometría molt complexa amb intercalacions sorrenques o argiloses, segons la seva situació en vers a la proximitat de la línia de mar .

El poble de Mont-roig està situat entre les rieres de Rifà i Riudecanyes, que formen part d'una unitat geològica més àmplia coneguda com a Depressió de Reus-Valls Tarragona. La conca ha estat colmatada per sediments detrítics miocens i quaternaris, al mateix temps que va sofrir una contínua subsidència amb vascularment cap al SW.

1.2 TIPOLOGIA I QUALITAT DELS SÒLS

Tal com ja s'ha assenyalat en l'apartat anterior, el terme de Mont-roig queda dividit en dos sectors prou diferenciats: la Serralada de Llaberia i Colldejou i la zona de la Plana de Mont-roig.

Serralada de Llaberia i Colldejou

Aquesta serralada es troba constituïda per una formació del Tries germànic de l'edat mesozoica.

Per la seva descripció hem seguit un recorregut des de la sortida de Mont-roig per la carretera a Colldejou.

A la base es troba un paleozoic i granit amb contacte discordant i mecànic amb el Buntsandstein

El Buntsandstein pis inferior de base del Trias, es defineix com una formació de clima semiàrid i els seus materials amb els trams de conglomerats cuarsosos són de característiques fluvio-continents.

S'observen conglomerats de còdols de quars, gres rogencs i argiles vermelloses en el sostre de la formació, amb una potència total de 90 metres aflorats.

Per sobre de la formació descrita es troben els materials corresponents al Muschelkalk, en els seus tres nivells:

- ⊕ Muschelkalk inferior: format per dolomies i calcàries dolomítiques amb un gruix de 60 metres. Es desenvolupa fortament a la zona del límit nord-est del terme municipal, ja en el terme de Pratedip, on es situa la població en el seu bell mig.
- ⊕ Muschelkalk mig: format per argiles vermelloses amb grans quantitats de bancs de guixos i anhidrits. La seva potència és de 70 metres.
- ⊕ Muschelkalk superior: format per calcàries, dolomies i calcàries brexoides amb una potència total d'uns 120 metres.
- ⊕ Per sobre d'ells es troba el pis superior del Tries: Keuper inferior constituït per Margues irisades i carniols amb una potència de 60 metres.

Plana de Mont-roig

La zona de la Plana de Mont-roig es troba immersa en la denominada depressió Reus-Valls Tarragona o Camp de Tarragona, que és una autèntica fosa tectònica reomplerta de materials miocèncis, pliocèncis i quaternaris. Aquests són els materials aflorants i que cobreixen els anteriors. Són un conjunt de graves, conglomerats, i argiles que formen cons de dejecció d'edat quaternària i que cobreixen un paquet d'argiles vermelles del miocè, amb nivells de materials de granulometria més grossera.

Es poden diferenciar varis cons de dejecció importants connectats entre si, entre les dos rieres o barrancs , com són el barranc de Vilanova i el de la Pixerota.

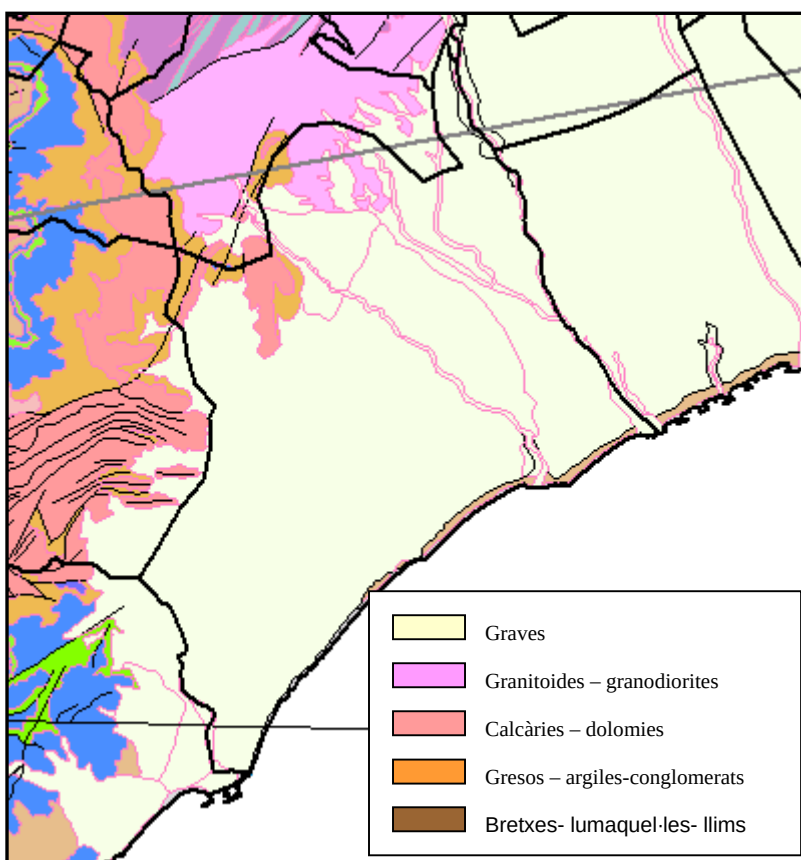
Com és normal, aquest ventall presenta una distribució de granulometria especial: els materials més grossos i heterogenis apareixen a la zona més pròxima a l'àrea d'alimentació, mentre que els més fins i homogenis ocupen la part inferior, de tal manera que la zona més permeable sol ser la part mitja del con on el material és relativament gros i homogeni.

Aquests ventalls al·luvials es poden dividir fonamentalment en dos :

- ⊕ Un relativament més antic i amb una superfície de 22 Km².
Es troba penjat entre les cotes 100 i 180 metres, amb característiques pròpies d'un dipòsit fluvial d'avinguda, i constituït exclusivament per materials mesozoics, ben cementats i recoberts per una crosta calcària.
L'absència de sòls ben desenvolupats no ha permès la seva utilització agrícola, encara que si que ha servit com a assentament de nombroses urbanitzacions (El Casalot, Via Marina, Costa Zefir, Miami-Platja, Masos d'en Blader i un complex de golf amb unes 60 ha. de superfície).
Correspon a un període pluvial de gran humitat que es donà al principi i final d'un glacial.
- ⊕ Un altre, peu de muntanya modern, per damunt de l'anterior i amb una superfície de 40 Km².
Està considerat com a successor de l'anterior, i la volta a unes condicions climàtiques i eustàtiques molt semblants a les anteriors.
En ell ha dominat la utilització agrícola de cultius hortícoles, oliveres i ametllers.

Forma una extensa orla al peu de la serralada abans descrita que en determinades àrees arriba fins al mar, i en altres arriba al con anterior.

Mapa X: Mapa geològic del municipi de Mont-roig del Camp

Font: SIG Miramón del Departament de Medi Ambient.

1.2 HIDROLOGIA (Font AdHoc)

1.2.1 XARXA HIDROGRÀFICA

La xarxa hídrica s'estructura de forma perpendicular a la línia de costa i està formada per un elevat nombre de torrents, rieres i barrancs de règim hídric mediterrani. Així doncs, el règim mediterrani propi de la zona condiciona uns estiatges molt marcats i unes crescudes associades a les pluges torrencials de tardor i, per tant, la presència d'aigua circulant queda definida en períodes discontinus.

Mont-roig limita amb dos torrents de drenatge d'aigües torrencials: la riera de Riudecanyes, que afecta tota la línia nord-oriental, i el riu de Llastres, que clou el terme pel sector de migjorn. Tots dos cursos són secs durant la major part de l'any, almenys en el seu pas pels límits mont-roigencs, i només solen dur aigua després de pluges torrencials, normalment a la tardor.

Drenen el terme, a més del **Barranc de Llastres** i la **riera de Riudecanyes**, deu cursos més, també secs regularment, tots seguint una direcció si fa no fa de ponent cap a llevant.

Alguns d'aquests cursos tenen certa importància geològica: el **barranc de Rifà**, que, davallant de la serra de Colldejou, penetra al terme entre la serra de la Pedrera i les Roques de Maseres i desaigua al bell mig de la platja de Rifà. Semblantment, el **barranc de la Porquerola**, que drena els vessants W de la serra de Llaberia, s'obre pas entre la Muntanya Blanca i el tossal de la Costanera (340 m) i penetra al terme i desguassa a la punta homònima.

Són també d'importància per a la hidrografia local el **barranc de Vilanova** i el de **l'Olivera**, que baixen del terme de Vilanova, també secs. Aquests dos barrancs d'ençà l'aiguat de Santa Tecla (23 de setembre de 1874) uneixen els seus cursos en passar per les partides de les Noies i els Arenals i, degut a la modificació dels seus cursos, enlloc de desguassar al mar desguassen a la riera de Riudecanyes.

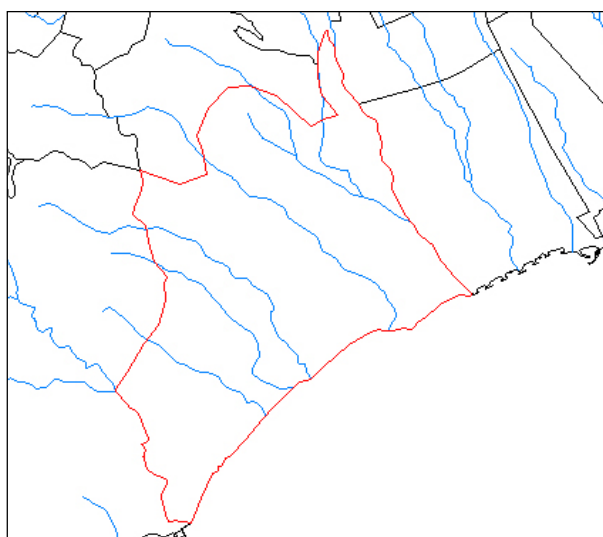
Baixen dels vessants SE del puig de Cabrafiga els **barrancs de l'Estany Gelat** que desemboca a la Platja de Penyals, i de **Palma Negra**, que es forma al peu i a orient del puig de la Cabrafiga, voreja la costa de l'Escoda i els comuns i baixa formant un solc ample i fondo en passar per sota la carretera del Prat, però que es perd difuminat entre conreus (a l'urbanització de masos d'en Blader), sense que arribi al mar.

El **barranc del Nas** és un dels de recorregut més curt, de l'ordre dels 3,5 Km, que s'inicia a les Terres Noves, però que de seguida forma un solc considerable, vessa el seu curs al mar, vora a uns 500 m. al nord de Miramar.

El **barranc de la Pixerota**, el que és més al nord-orient del terme, dels que aboquen directament al mar, que, de ser un corrent important, va a passar a ser un dels més humils d'ençà l'aiguat de Santa Tecla (el 23 de setembre de 1874), havent quedat reduït a uns 4 km de llargària, entre els masos de Marcona i la Punta de la Pixerota.

Finalment cal parlar del **barranc de les Hortes**, que de les roques baixa i aboca el seu curs al barranc de Vilanova, a orient del nucli urbà actual.

Mapa x: Xarxa hidrològica del municipi.

Font: Web de la Generalitat de Catalunya.

Referent a l'estat de conservació i gestió de la xarxa hidrològica, convé dir que, per una banda, l'estat de conservació té molt a veure amb l'accessibilitat als espais (ús de l'element per transitar-hi, abocaments incontrolats, proximitat a zones urbanes, etc.) i, per altra banda, cal considerar que els diferents elements que configuren la xarxa hídrica de Mont-roig tenen el seu origen fora del municipi, per la qual cosa una gestió coherent implica una coordinació supramunicipal.

Finalment, la conca Hidrogràfica de Mont-roig, d'acord amb la divisió territorial hidràulica de Catalunya, es correspon a la zona vuit, amb una superfície total de 2612 Km². Aquesta zona inclou les subunitats del Foix, el Gaià, el Francolí i el Baix Camp:

Mapa X: Zona vulnerable per nitrats

Font: AdHoc a partir de les bases Miramon del Departament de Medi Ambient

Descripció

La formació detrítica, resultat de l'erosió dels relleus que delimiten la depressió, presenten una disposició en forma de ventalls al·luvials, seguint un regim de paleoclanals amb una distribució molt heterogènia, dificultant la delimitació dels aqüífers, ja que aquests no formen capes continues, constituint un sistema multicapa semiconfinada i a vegades captius.

L'aqüífer de la plana de Mont-roig està format doncs per diversos nivells detrítics intercomunicats, constituint una unitat hidrogeològica que arriba a la fondària de 170 a 200 metres

El volum d'aigua subterrània de la plana de Mont-roig és conseqüència d'un equilibri hidrodinàmic produint-se una recàrrega i descàrrega.

La recàrrega es produeix: mitjançant tres sistemes:

- ⊕ Per infiltració d'aigua de pluja caiguda directament sobre la plana de Mont-roig
- ⊕ Per infiltració de les aigües que circulen pels diferents barrancs i rieres que el creuen de nord a sud.

Aquesta recàrrega pot ésser important, ja que la major part de les aigües d'escorrentia procedents del massís muntanyós situats al nord-oest de la zona, desapareixen al arribar a la Plana de Mont-roig, on únicament existeix circulació d'aigües superficials pels seus encausaments durant grans avingudes.

- ⊕ Per comunicació subterrània amb altres aqüífers.

La configuració de les isopeses indiquen que les línies de flux segueixen una direcció nord nord-oest, la qual cosa significa que la recàrrega subterrània, procedeix de la zona muntanyosa, i possiblement de les zones limítrofes .

Degut a que la major part del contrafort nord i nord-oest de la plana, es troben aflorant uns materials molt poc permeables (gres del Buntsandstein,), es port considerar que la recàrrega subterrània és insignificant.

En el seu límit cap a l'Hospitalet de l'Infant i des del barranc de Porquerola, els contraforts de la serralada els constitueixen materials carbonatats del Muschelkalk inferior, que permeten una recàrrega subterrània cap a la plana, on la permeabilitat i transmisivitat de l'aqüífer es mes alta.

La descàrrega de l'aqüífer s'efectua:

- ⊕ Artificialment mitjançant els bombaments dels pous existents.
- ⊕ Naturalment mitjançant el flux subterrani cap a mar.

En aqüífers com el present, que es troben en contacte amb el mar, existeix un equilibri dinàmic entre l'aigua de l'aqüífer i la marina, que es manté gràcies a l'existència dels flux subterrani terra-mar. Si la descàrrega es redueix fins a un determinat punt (sobreexplotació de l'aqüífer), l'equilibri es trenca produint-se una intrusió d'aigües de mar que difícilment serà reversible.

Aqüífer de Llastres

Aqüífer que es caracteritza per tenir 5 km de contacte amb el mar i per alimentar-se principalment per font subterrànies provinents dels aqüífers del Cabrafiga i la Cabaleta, i per la pluja eficaç. El flux d'alimentació subterrània des dels aqüífers anomentas és interceptat pels pous de Les Tàpies, Bonmont, Vanessa, Mas Riudoms.

Entrades: 5,12 hm³/any

- ⊕ Alimentació subterrània per transferències des dels aqüífers del Cabrafiga i La Canaleta, 0,153 m/a en 22 km²: 3,36 hm³/any
- ⊕ Pluja eficaç: 0,08 m/a en 22 km²: 1,76 hm³/any

Sortides: 5,12 hm³/any

- ⊕ Pèrdues subterrànies al mar: 2,82 hm³/any
- ⊕ Extraccions netes mitjançant bombament menys retorn aigües residuals, excedents de reg, pèrdues de la xarxa de distribució, etc.): 2,3 hm³/any

Dèficit: 0 hm³/any

Disminució de la recàrrega procedent de l'alimentació subterrània del Cabrafiga i la Canaleta (1,3 hm³/any són interceptats a l'entrada de l'aquífer)

Conseqüència:

- ⊕ Inestabilitat de la interfase aigua dolça – aigua marina que avança el seu peu fins 3.500 m de la línia costanera (ja sota el camp de golf)
- ⊕ Afavoreix la formació de cons d'ascens salí en pous penetrants (EL Casalot, Costa de Zèfir, Via Marina, etc).

Aquífer mal explotat per pous massa penetrants que podria millorar-se minorant al màxim les pèrdues al mar sense formar cons d'ascens salí.

Actualment (1995) la **recuperació d'aigües subterrànies** de l'aquífer en percentatge de les entrades al mateix és de **l'ordre del 70%**

Aquífer de Rifà

La Xarxa de flux abasta 40 km²: 26 km² en el terme de Mont-Roig , i s'estén fins a l'altra riba de la Riera de Riudecanyes on existeixen importants explotacions d'aigües subterrànies: Cambrils, Riudoms, explotacions agrícoles de l'Arboset, etc.

Entrades: 3,7 hm³/any

- ⊕ Alimentació subterrània a través dels aquífers granítics Riudecanyes, infiltració lleres de les rieres quan baixes, etc: 0,5 hm³/any
- ⊕ Pluja eficaç: 0,08 m/a en 40 km²: 3,2 hm³/any

Sortides: 5,5 hm³/any

- ⊕ Pèrdues subterrànies al mar: nules
- ⊕ Extraccions netes (bombament menys retorns) fora terme municipal de Mont-roig: 2 hm³/any
- ⊕ Extraccions netes Mont-Roig, bombament menys retorn: 3,5 hm³/any

Dèficit: - 1,8 hm³/any

Buidat de l'aquífer: ho demostra el dèficit i el descens del nivell en l'embassada subterrània.

L'embut de bombat que hi ha seguit la franja costanera evita fins ara les pèrdues subterrànies al mar, malgrat que els perills de contaminació marina aniran creixent amb el descens de nivells.

Conseqüències

- ⊕ Reserva: Es considera que queden 20 metres saturats damunt el sòcol impermeable i una porositat eficaç estimada del 5% . Això condueix a:

$V_{40} \text{ km}^2$: 40 hm³/any

$V_{26} \text{ km}^2$: 26 hm³/any

Aquest volum permet perllongar l'explotació de l'aquífer uns pocs anys més amb l'actual nivell d'extraccions

- ⊕ Malgrat però que encara queden uns pocs anys d'explotació gràcies a les reserves, aniran apareixent problemes de pèrdua de rendiment en els pous.
- ⊕ El risc d'intrusió marina serà extrem i quasi segur quan els nivells arribin a situar-se dessota el nivell del mar.

És molt problemàtic l'ús sostingut de les aigües subterrànies en l'aquífer Rifà – Riudecanyes amb l'actual nivell d'extraccions.

En el Camp de Tarragona, els problemes derivats de la forta explotació dels aquífers tenen dos vessants: per una banda, els descens de nivell i la pèrdua de rendiment de les captacions en els sectors ben protegits de la mar, i per l'altra, una forta intrusió marina quan existeix una bona connexió amb la mar.

Els sectors més afectats per la pèrdua de rendiment de les captacions són les rodalies de Reus. La intrusió marina prop de mar és particularment dramàtica a les rodalies de Tarragona.

A la zona de Mont-roig del Camp i de Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant, l'extraordinària permeabilitat dels cons de dejecció, que a la sortida de la carena muntanyosa formen un glacis alluvial que arriba fins a la mar, condiciona gradients hidràulics suaus i la formació de cons salins sota les captacions per distorsió de la interfase aigua dolça-aigua salada.

**CAPÍTOL III. LOCALITZACIÓ GEOGRÀFICA I BREUS NOTES
HISTÒRIQUES.**

Tot seguit s'incorpora un resum extret del llibre *Onomàstic de la vila i terme de Mont-roig del Camp*, de Ferran Jové i Hortoneda i que l'equip redactor del Pla d'Ordenació Urbanística Municipal ha considerat un bon referent, tant per les dades geogràfiques urbanes com per la mateixa història.

El terme. Situació, límits i extensió

La vila de Mont-roig del Camp pertany, administrativament, a la comarca del Baix Camp, segons la divisió territorial promoguda per Pau Vila, l'any 1932 i aprovada per decret de la Generalitat de Catalunya l'any 1936 i ratificada per l'Estatut d'Autonomia de Catalunya de l'any 1979, tot i les posteriors rectificacions, que no afecten la comarca. Geogràficament pertany a la regió natural i històrica del Camp de Tarragona.

El terme està limitat per dos cursos d'aigua: la riera de Riudecanyes a l'ENE i el riu de Llastres a SSO. A l'interior el tanquen els contraforts de les serres de Llaberia i de Colldejou i a la banda de llevant i migdia la costa amb la mar Mediterrània.

Els límits territorials atorgats a la vila de Mont-roig, segons consten a la carta de població datada el 13 d'agost de 1180, comprenien una extensió superficial més gran que l'actual, ja que s'allargaven fins al coll de Balaguer: "et affrontat a meridie in mari; et ab occidente in colle Balegarii et inde de serra in serram sicut aque vergunt versus Tarrachonam ascendit ad collem Lende..."; de manera que l'actual terme, tot i que força gran, és considerablement més reduït que el que se li havia senyalat inicialment, que incloïa tota la part costanera del que ara correspon a Vandellòs.

El terme de Mont-roig del Camp limita a nord-llevant amb el terme de Cambrils, en una línia que s'inclina a la Mediterrània i puja pel bell mig de la riera de Riudecanyes, fins a la partida dels Brugars, a cosa d'uns 500 m a l'E de la carretera de Reus, on comença la partió amb el terme de Montbrió del Camp. Des de la línia de mar fins aquí, el tall amb Cambrils és d'uns 6,5 Km. La línia imaginària de divisió segueix amunt per la mateixa llera, però ara al N hi tenim el terme de Montbrió, en una línia que assoleix uns 2 Km que, al pla del Comú, a cosa de mig quilòmetre abans d'arribar al molló del Gordo, abandona el jaç de la riera per desviar-se lleugerament cap a ponent fins arribar a l'esmentada fita termenera. De seguida que la línia s'aparta de la riera, comença el contacte veïnal amb Riudecanyes, per on Mont-roig

s'enfalca entre les partides dels Molins, els Gorgs i el Figueras i s'hi afua com una punta de sageta. A partir d'aquest molló, la línia del mapa se'n torna cap a orient fins a trobar el terme de Vilanova d'Escornalbou, tot resseguint una part del vell camí que anava a Riudecanyes. El contacte perimètric entre Mont-roig i Riudecanyes només és d'1,6 Km, si fa no fa. Seguim, ara amb el veïnatge de Vilanova: la línia va a trobar ben aviat el jaç del barranc de l'Olivera (del Ratolí, ara a Mont-roig) que seguirà durant cosa de mig quilòmetre, per desviar-se una mica més cap a orient i baixar recte fins a trobar el camí de Reus, un centener de metres per davall de la carretera homònima. D'aquí, fent un angle de 90°, se'n va cap a migdia, com si anés cap a la vila, seguint el camí i la carretera esmentats, fins a trobar el camí del Molló o dels Montserrats, on deixa la carretera per enfilar-se camí amunt i iniciar de seguida un gran arc que passa pels Montserrats, els Quarts, tocarà les Roques de Masseres, passarà per l'Areny i baixarà a petar fins a uns 400 m a orient de la font d'en Soler (que deixem a ponent formant part del terme de Vilanova), al peu de la muntanya de la Pedrera, on es clou l'arc. La línia termenera torna a trencar cap a ponent i va a tocar el mas del Frare, escapça les Guixeres i puja dret fins al cim de la muntanya Blanca, al pla de l'Avenc on hi ha el molló dels Quatre Termes. La línia de partió amb Vilanova és d'uns 10 Km, la més llarga de tot el perímetre, llevat de la línia de mar. Aquí, al molló dels Quatre Termes, és on es verifica l'únic punt de contacte veïnal amb Colldejou; els altres dos que hi conflueixen són Pratdip i Vilanova. Des d'aquest punt comencem el veïnat amb el Pratdip. El tall baixa sense gaires ondulacions, en direcció si fa no fa SSE, deixant a ponent el pla de la Serena i els Alfinacs, travessa el barranc de la Porquerola, passa pels Comuns, deixant a ponent la costa de l'Escoda i de seguida travessa la carretera del Prat i s'afua gairebé en línia recta fins a trobar el riu de Llastres, havent deixat a orient les Terres Noves i escapçant el camp de golf. Entre el molló dels Quatre Termes i el riu de Llastres, que és el veïnatge amb el Pratdip, fa una tirada d'uns 7 Km. La darrera part del circuit veïnal per terra ferma segueix la llera de l'esmentat riu, que fa frontera amb Vandellòs i baixa fins a la punta del riu, al contacte amb el mar, a orient de l'Hospitalet de l'Infant. Aquesta línia divisòria té una llargada aproximada d'uns 5,25 Km. Per tal de completar el circuit, cal seguir la línia marítima que va de la punta del riu esmentada fins a la punta de la riera de Riudecanyes, que és on l'hem iniciat, tot formant un arc suau només interromput lleugerament per la punta de la Pixerota. Aquesta línia de costa és la més llarga de tot el perímetre, amb un recorregut total d'uns 11 Km.

Dins d'aquesta gran àrea s'hi incloïen els antics termes de Miramar (o Guardamar) i de la Pobla d'en Taudell, termes que, sense deixar de ser de

Mont-roig, gaudien d'unes certes prerrogatives, tal com diu Riba i Mestre en el seu interessant estudi. Pel que fa al de Miramar comprenia una zona bastant extensa que anava de Rifà fins al riu de Llastres i pujava fins al mas del Frare (l'antic mas d'en Pujol), tal com veurem de seguida. La part que afectava la Pobla d'en Taudell, més petita en extensió, anava des de la riera de Riudecanyes fins al barranc de Rifà i pujava fins al camí del Prat o Carrerada, al tall amb el mas de Ballester i fins a la mar.

El terme de Mont-roig és situat entre les següents coordenades UTM: 330100 i 4554200 N; 326100 i 4540050 S; 33400 i 454660 E; 324050 i 443900 O. L'extensió total que se li atribueix és d'uns 63,69 Km².

Miramar

Antic llogaret conegut també, històricament, com Guardamar, situat a la costa, ran de mar, al sector sud-est de l'actual terme municipal, entre el barranc de Rifà i l'estany Salat. A hores d'ara, de l'antiga edificació només queden en peu unes llenques de parets, que són testimoni únic d'aquell nucli habitat que arribà a tenir 13 focs l'any 1365.

Es desconeix la data de la seva fundació. Riba i Mestre escrivia que la notícia més reculada que ell coneixia datava de l'any 1391, però ja suposava que era més antic en entrar a la venda que l'any esmentat, el 4 de desembre, havia fet Joan I d'Aragó a l'arquebisbe de Tarragona de "moltes viles, llocs, termes i altres possessions que tenia al Camp de Tarragona (...). en l'escriptura, es fa constar que Mont-roig, la Pobla d'en Taudell i Guardamar entren a la venda", que Plini marca en el seu itinerari.

Al marge d'aquestes possibilitats apuntades per Riba i Mestre, prou versemblants malgrat tot, encara que no es poden demostrar documentalment, la data més reculada que tenim fins ara és de l'any 1334 en què Joan d'Aragó, per apaivagar la gana que patien molts pobles del Camp, va fer portar 250 cafissos de blat de València, la meitat dels quals els va fer descarregar a Miramar perquè fossin repartits entre els diversos llocs del Camp, i en particular als que pertanyien a la baronia d'Alforja, que eren els més necessitats. Miramar tenia 5 focs el 1356 i el 1365, ja ho hem dit havia pujat a 13.

El 23 de gener de 1406, l'arquebisbe Ennec de Vallterra concedí als consellers de Barcelona perquè poguessin fer un carregador al lloc de Miramar per portar blat i altres grans cap a Barcelona per mar. Probablement la construcció no es devia poder dur a terme d'una forma immediata perquè l'any 1408 una falconada de moros va deixar el lloc en ruïnes i completament deshabitat, almenys temporalment, car es té constància que anys més tard s'hi declaraven focs: 2 el 1413, 1 l'any 1497, el 1553 i el 1563, i ja no s'en té cap notícia, de fogatjaments o recomptes posteriors, possiblement per declarar-los junt amb Mont-roig. L'any 1819 se li atribuïa un veí i el 1845 cinc habitants, tot i que podien residir en algun mas del terme i no necessàriament a l'antic nucli.

Fins al final del segle XIX es conservaven "les restes d'un arc romà i fragments de la via Augusta, amb construccions, paviments, dipòsits i cisternes".

L'antic terme de Miramar (o Guardamar), era part integral de Mont-roig, segons la Carta de població. La seva extensió i límit no són pas fàcils de determinar amb exactitud. Riba i Mestre ja feia constar que al seu temps se n'havia perdut el record, però fa una referència detallada del que va ser el Boveral de Miramar, la qual cosa ens dóna motiu per creure que aquell territori (del terme de Mont-roig) comprenia una considerable extensió, que ocupava tot el sector meridional, des de la mar fins al mas del Frare (l'antic mas d'en Pujol), comprenent en el seu interior tota una colla de partides com són les Eixermades, les Planes, les Rotes, les Cisternes, les Pedrafites, els Costers Rojals, part de la serra de la Pedrera, les Guixeres, part de les Rabassades i de les Terres Noves, els Masos d'en Blader i potser alguna altra. No ens atrevim a fer-lo arribar fins al riu de Llastres perquè tota la Planada i part de les Terres Noves, de la Palma Negra i de les Rabassades, eren les terres per la possessió de les quals pledejaren durant molts anys Mont-roig, amb l'arquebisbe contra Prasdip i els Cardona.

El lloc de Miramar va subsistir com a jurisdicció rural, fins l'any 1842 que, per una disposició de la Diputació Provincial del dia 7 de març, publicada en forma de circular al *Boletín Oficial de la Provincia de Tarragona* del dia 8, s'ordenava la desaprovació de "los términos rurales y los de corto vecindario", bo i al·legant tota una lletania de motius d'ordre econòmic i administratiu. Segons aquesta disposició, composta d'un preàmbul i onze articles, "Desde el día que se reciba esta circular cesaran los Alcaldes y demás funcionarios de los términos suprimidos", termes que enumerava en una relació que incloïa el document. De la zona que avui coneixiem com el Baix Camp, van ser

suprimits tots els següents: la Quadra de la Trilla, que s'agregava a l'Argentera; la Quadra dels Tascals, que era incorporada a Botarell; Miramar, que tornava definitivament a Mont-roig; el Brugar i Mascalvó eren absorbits per Reus; mentre que Cambrils integrava al seu terme el Mas del Bisbe, Vilagrassa i Vilafortuny.

La Pobra d'en Taudell.

Com en el cas de Miramar, que hem vist abans, també la Pobra d'en Taudell, que havia entrat, segons els límits que assenyalava la Carta de població de 1183, dintre del territori assignat a Mont-roig, la trobem al segle XIV formant un terme propi, tot i que sota la dependència i jurisdicció de la batllia de Mont-roig. Tot això fa pensar que en algun moment del segle XIII o bé del XIV se'n devia segregar, encara que només fos parcialment. No tenim cap notícia directa ni de com va ser ni de quan es va produir el fet. Riba i Mestre, que va poder consultar documentació original i molt antiga, només deixa entreveure aquesta possibilitat quan diu que "l'arquebisbe de Tarragona, en altre temps, devia cedir el domini útil de la senyoria de la Pobra, perquè va fer cap a mans del matrimoni Guillem i Francesca de Castellar; i passà després (...) als senyors d'Avinyó, que la van vendre al municipi de Mont-roig, restant, però, encara, sota el domini directe del senyor arquebisbe". Això no era pas una cosa estranya aleshores, es devia produir un cas com entre Reus i Mascalvó, per exemple.

Sabem que Guillem de Castellar va ser un dels que van acudir a la guerra contra Castella (1356-1369). Sembla prou evident, per les notícies que tenim, que abans de cedir la senyoria de la Pobra a la família de Castellar, havia pertangut a un altre cavaller que va ser qui li donà el seu cognom "Taudell", nom amb el qual l'ha conegut la història durant molts segles. Pere Anguera escriu que "El despoblat de la Pobra d'en Taudell consta haver estat lloc del cavaller Taudell en el fogatge de 1365 quan tenia 4 focs". Això podria indicar que dels Taudell va passar als Castellar, però, hi insistim, no sabem quan i tampoc no sabem com va ser que els Taudell se'n van desprendre.

Atribuïm a aquesta família la notícia que trobem a la Història d'Escornalbou, d'Eduard Toda, pàg 58, en referir-se a les donacions de termes i propietats que els particulars feien al monestir d'Escornalbou, on surt amb la variant "Jaudell", possiblement per una lectura errònia de l'il·lustre diplomàtic i escriptor o per algun error de linotípia. Diu Toda: "En 1204 Pere de Jaudell

entregava les terras, honors y conreus de Riffá, així com se divideix ab lo terme de Montroig pels pinatells de Rojals cap a les serras altas". No hi ha cap dubte, doncs, que aquest *Pere de Jaudell* pertanyia a la família *Taudell*, que va donar el cognom a la Pobla.

Tot i que la notícia és poc esclaridora, la considerem interessant perquè és la primera vegada que trobem documentat aquest llinatge i també perquè els seus vincles amb Mont-roig hi són prou evidents, tot i que els afrontaments que ens dóna no es corresponguin amb els de la Pobla, ja que les terres, honors i conreus als quals es refereix la notícia, cal situar-los a l'extrem oposat del terme, és a dir, pel sector dels Costers Rojals, la serra de la Pedrera i la font d'en Soler. El fet que tingués terres a l'altre extrem del terme, però, no vol pas dir que no pogués tenir, també, les de la Pobla o, inclús, que les hagués adquirit més tard. Potser algun dia, l'exhumació de nova documentació ho podrà aclarir tot.

Ja cap al final del segle XV, el 19 de novembre de 1496, el Magnífic Miquel d'Avinyó i Joana, la seva muller, amb residència a Vilafranca del Penedès, "van vendre a senyoria de la Pobla d'en Taudell amb la seva jurisdicció, censos, drets, títols i totes les seves possessions del terme de la Pobla, excepte el Mas d'en Llop, al municipi de Mont-roig, al preu de 18.000 sous". El mateix autor, al mateix lloc, explica que Miquel d'Avinyó havia heretat la senyoria de la Pobla del seu pare Joan d'Avinyó, al qual li havia pervingut per donació que li havia fet el seu pare, Marc d'Avinyó, que era fill del magnífic Pere d'Avinyó que havia estat governador de Catalunya. També al mateix lloc explica Riba i Mestre, que a Marc d'Avinyó li va pervenir aquesta senyoria perquè havia estat nomenat "hereu universal de la senyora Franca, muller del Venerable Guillem de Castellar", de manera que per aquesta part coneixem perfectament com va ser que va arribar als d'Avinyó.

Sembla que al moment de fer-se la compra per part de Mont-roig, a la Pobla no hi habitava ningú: "*La Poble den Taldella noy stà nengú segons advera ab sacrament y homenatge e sentència de ver: en Guillem Font: balle del dit loc e lo qual és ja nombrat en Monroig.*" Aquesta notícia, a primer cop d'ull, sembla que podria presentar alguna mena de dubte si es té en consideració que, tal com acabem de veure al paràgraf anterior, la jurisdicció havia estat venuda al municipi de Mont-roig, però en realitat no hi ha cap contradicció perquè, en aquest cas, el nomenament de batlle devia ser una simple delegació administrativa. Riba i Mestre diu que "Tots els anys s'elegia un regidor de la Pobla d'en Taudell (...) nomenament que requeia sempre en un veí de Mont-roig que hi tingués terres. Aquesta notícia parla de "Guillem Font" com a

batlle de la Pobla i tenim la convicció que el cognom hauria de ser, en realitat, "Fontcuberta".

El lloc de la Pobla d'en Taudell el trobem formant part de la Comuna del Camp entre els anys 1356 i el 1413. Segons el document de venda de la senyoria de la família Avinyó al municipi de Mont-roig, la Pobla "limita amb el de Cambrils, mitjançant un barranc o torrent; amb el de Mont-roig; amb el de Miramar i amb el mar (...). Atenent-nos a això, el que avui en dia es considera terme de la Pobla comprèn des de la riera de Riudecanyes fins al barranc de Rifà i des del camí de Cambrils a Vandellòs fins al mar", o sigui que es pot delimitar perfectament encara avui en dia.

Finalment direm que, segons les diverses edicions que hem pogut consultar dels goigs de la Mare de Déu del Camí, que es venera a la seva ermita de Cambrils, aquesta ermita era la parròquia de la Pobla: "Goigs de Nostra Senyora del Camí que's venera en sa Iglésia de la Real Vila de Cambrils, antigament Parroquia de la Pobla del Taudell".

El nucli urbà antic

El nucli antic de la vila s'assenta al cim d'un pujol que s'eleva sobre la plana del terme i domina una bona part de la seva extensió. Allí s'establí, cap al final del segle XII, el castell del senyor i al seu entorn s'anaren bastint les cases i formant els carrers. Aquest petit nucli, un pic murallat, va anar prenent una forma, si fa no fa, oval i una orientació E-O, tot formant dues vessants, una que s'escola cap a septentrió i l'altra cap a migjorn. Aquest reduït sector de formació el·líptica, era limitat per quatre portals que es coneixien amb noms diversos i escaients: el portal d'Avall, del Carrer Major o de l'Església, que era, és, el portal principal i era on el senyor i baró de la vila acostumava a prendre possessió del seu senyoriu, situat al sector oriental; el de la Canal, situat a l'ala nord del nucli emmurallat, tots dos encara existents; el portal d'Amunt, situat a ponent, que era l'entrada -o la sordida- de la vila pel carrer d'Amunt, just a la placeta que ara encara es coneix com del Tambor, on arribava el nucli antic; i el de la Coma, que era a l'ala meridional del nucli, just al sector de la partida que s'anomenava la Coma i del carrer del mateix nom (que ara es coneix com del Bisbe Macià). Aquests dos darrers ja fa anys que van desaparèixer i són poc recordats.

Cap al sector oriental del recinte emmurallat hi havia, hi ha, l'Església, bastida entre els segles XV i XVI, que d'ençà de gairebé mig segle és tancada al culte i ja se la designa amb l'adjectiu "Vella" per haver estat substituïda per la nova cap a la meitat de la dècada dels quaranta del segle XX.

Aquest nucli habitat era format, segons la seva configuració més antiga, pel carrer Major, que s'iniciava al portal del seu nom, i pujava fins al Castell; el carrer de l'Hospital que arrencava del carrer Major (a l'indret que es coneixia com els Quatre Cantons del Carrer Major) i s'en anava fins a trobar el de la Pica, havent deixat primer la derivació que baixa fins al portal de la Canal; el de la Pica, que seguia al de l'Hospital i s'iniciava a les immediacions del Castell i pujava fins al carrer d'Amunt, on arribava per la seva ala septentrional, just a la vora, o no gaire lluny, d'on hi havia el portal. Tots aquests carrers formaven el que en diríem l'ala nord-oriental de l'antic nucli. Al carener, o part més enlairada del pujol, el carrer d'Amunt, també dit dels Cavallers antigament, que s'iniciava al darrere del Castell i se'n anava fins al portal del seu nom, a la sortida de la vila, pel camí de l'Ermita. Al vessant meridional trobem el carrer de la Coma (que ara és retolat del Bisbe Macià), que iniciava el seu recorregut al mateix indret que el de l'Hospital (d'aquí el nom d'els Quatre Cantons, ja esmentats) i se'n anava -se'n va- cap a ponent fins a trobar la Muralla que tancava la vila per aquest sector; el carrer de Sant Antoni (també dit dels Corralassos en l'antigor), que se'n anava -se'n va- des del Castell (ara l'Església Nova), també en direcció cap a ponent, fins a trobar la Muralla, al camí de Falset o de Colldejou; el del Forn, que es dividia en dos sectors: el Forn d'Avall (que també se'n va dir carrer del rodet i que formava part del carrer de la Coma) i el del Forn d'Amunt que, amb el pla de la Roqueta, va ser annexionat al de Sant Antoni. Això era, si fa no fa, el petit reducte del nucli del Mont-roig antic, que es localitza, aproximadament, entre les següents alçades: al portal d'Avall, just a la part més alta de la plaça de Joan Miró, assoleix els 111 m; si tirem amunt, en arribar a la plaça del Castell (ara de mossèn Gaietà Ivern), arribem als 120 m i s'arriba als 140 cap a la part més alta del carrer d'Amunt.

Primera expansió del nucli urbà

Dintre d'aquest petit nucli, els mont-roigencs hi van viure més o menys còmodes fins a mitjans del segle XVIII i a partir d'aleshores aquella mena d'encotillament de muralles va anar esdevenint petit i es va fer necessari expandir-se i buscar nous espais. Les etapes es van anar succeint, com és lògic, sempre emprant els terrenys més pròxims al nucli central com a aglutinador de la població, primer amb la dependència del Castell, va seguir la

Casa de la Vila o Casa del Consell i, evidentment, l'Església com a centre devocional i espiritual de la vila. Cap al final del segle XVII i a l'inici del XVIII, ja es començava a parlar amb alguna insistència dels "Ravals" i es van trobant notícies de compra-venda de terrenys destinats a solars on edificar noves cases, corrals o patis. L'expansió sembla que afecta amb preferència el sector sud i sud-est del nucli primitiu i, més tard, cap a ponent, però no tant. Trobem documentació de compra de terrenys a la partida de la Coma: "tot aquell terreno affi de fer Casa en ell de tengut de amplaria quaranta palms, y de llargaria fins a la roca de detras (...) á la partida de la Coma: Que afronta á Solixent ab lo Cami de la Muralla", o bé aquesta altra del mateix sector: "tot aquell terreno per edificar Casa que conté trenta vuyt palms de ample, y Setanta palms de llargaria (...) Situat fora i cerca de dita vila, en la part de las garrigas del monte Carvari, ó de la Coma"; una mica més cap a orient: "tot aquell terreno per edificar en ell casa, de tingut la amplaria trenta palms, y de llarg fins als amprius de la Sequia, Situat fora de la present vila à la part del Cami va al lloch de Pratedip". Pel mateix sector, però uns quants anys més tard "tot aquell tros de terreno o pati que conté trenta palms de amplaria, y quaranta palms de llargaria (...) en las immediacions de la present vila, i partida de la famada, afrontant dit pati (...) del davant ab lo camí de Pratedip (...) per edificar una casa".

Al començament del segle XIX, aquest sector del que en diríem primer eixamplament, ja es va consolidar i ja se'l comença a designar com a carrer, tot i que amb vacil·lació, encara, pel que fa a la seva denominació: "tot aquell pati à fi de fer casa en ell (...) cituat en la present Vila y carrer de la xanca, o carrer nou que afronta de un costat ab Casa de Blay Rovira", o bé, amb més detall de lloc encara: "tot aquell bosi de terra à fi de fer Casa en ell de extensió (... fins a la rasa que baixa del arranclave, cituat en esta y Carrer nou de la xanca y afronta (...) à migdia ab dita rasa". Totes aquestes noves cases caldria situar-les en l'àrea que a hores d'ara queda entre els carrers d'Agustí Sardà, del Calvari, de Francesc Riba i Mestre (la part superior) i el de Sant Miquel i, amb més concreció, encara, fins a la rasa del Ximet que, com tothom sap, tot aquest sector era anomenat carrer Nou.

L'ampliació del nucli urbà també era activa, encara que potser no tant, pel sector una mica més oriental. Tenim una notícia que ens atrevim a situar en aquest sector, sense cap temor a equivocar-nos: "concedesc à Pere Vidiella també pages de la mateixa vila (...) tot aquell tros de terreno, o sotol per edificar Casa de tinguda quaranta y sinch palms de amplaria (...) y de fondo, ó llargaria conte seixanta palms (...) que es part de aquell hort nomenat la horta de vall (...) en las cercanias de esta vila, y paratge nomenat lo Camí fondo lo

qual tros de terreno afronta à solixent y migdia ab lo restant de dit hort, à ponent ab lo segon Carrer que alli novement se ha de obrir". Efectivament, ens inclinem a situar aquest edifici en el sector que va entre els actuals carrers de la Pobla d'en Taudell i de Francesc Riba i Mestre (part inferior), i no gaire lluny de la casa que ara es coneix com cal Sabater, i això per diverses raons que intentarem enumerar. Potser una de les principals raons és que allí cal situar una part de la partida de l'Horta d'Avall que tantes vegades trobem a la documentació pretèrita i encara perquè és aquí que hi havia un sector que es coneixia (i encara en parlen, poc, alguns vells) com camí Fondo, que potser formava part del camí de les Voltes; una altra raó que té prou força és que a Topografia 1919 el carrer que ara és oficialment retolat de la Pobla d'en Taudell hi és designat com a "Corredor del Viediella" (evidentment Vidiella) i ja hem vist que la concessió es feia, l'any 1799, a Pere Vidiella, i finalment l'afrontament de la part de ponent que es refereix a un segon carrer que s'hi havia d'obrir. Entenem que aquesta expressió volia designar el carrer que a Topografia 1919 figura com a carrer de Migdia (més tard com a carrer de la Unió i ara de Francesc Riba i Mestre).

Bé, totes aquestes notícies només són una petita mostra de les que hem anat espigolant, tot cercant dades sobre toponímia i onomàstica, relacionades amb l'expandiment del nucli urbà de la vila, dades que palesen que a partir de mitjan segle XVIII, quan la població mont-rogenca experimentà un considerable creixement, es veieren forçats a saltar del claustre emmurallat (amb més intensitat que fins aleshores) sobreixint-se cap a la part baixa, preferentment, la més planera, però també pel sector de ponent, pel carrer d'Amunt, on també el terreny era favorable per a eixamplar-se: "tot aquell terreno affi de fabricar Casa en ell de tenguda de llargaria setanta palms, y de amplaria vint y sinch (...) situat fora, y prop de la present Vila, y al portal demunt", o bé aquesta altra, més específica quant al lloc: "tot aquell Pati per edificar en ell casa de tingut de llargaria setanta palms, y de amplaria vint, y cinc palms (...) situat en la present vila, y en lo carrer dit Damunt y à la part de la torre dita del Moli de Vent". I encara una venda feta des de la Casa de la Vila, en el mateix sector: "com nosaltres los actuals (...) fent estas cosas ab acistencia del Magnifich Josep Arnal Batlle actual de la mateixa vila (...) per titol de venda concedim à vos lo sobredit Joan Borrás mestre de cases (...) tot aquell terreno per edificar casa que conté trenta tres palms de ample, y seixanta sinch de llargaria des de terra fins al cel (...) situat fora del Portal Damunt de dita vila, y de pertinencia dels amprius dels Corralassos".

A remarcar que a l'interior del nucli antic només hi havia una plaça davant del Castell. L'anomenaven simplement "la Plaça". Possiblement per les dimensions del nucli no en necessitaven cap altra.

Tot i que encara podríem aportar més informació sobre noves construccions de cases, gairebé sempre cap al sector meridional, "als Ravals", tal com els anomena Riba i Mestre, creiem que com a mostra ja serveixen les que hem transcrit i ens evitarem de ser encara més reiteratius. Anys més tard, devien anar venint les cases de l'ala oriental del camí del Prat, ara conegut com a carrer Nou de Baix i retolat oficialment carrer d'Agustí Sardà, sobretot després d'esdevenir carretera, i es devien anar realitzant les que hi ha en tot el sector que considerem del primer eixamplament.

Creiem que val la pena de remarcar que a Mont-roig va passar si fa no fa com en molts altres pobles i viles de Catalunya en què l'expansió del nucli primitiu, un pic va saltar fora de les muralles, es va anar formant a la vora de camins, en el nostre cas, dels camins de Reus i del Prat (que l'un era la continuació de l'altre) i del ramal que d'aquest camí pujava fins a Mont-roig i seguia cap a Colldejou i Falset. Tota l'extensió de cases que hi ha a l'angle que formen el camí (ara carretera) del Prat, és a dir, l'esmentat carrer d'Agustí Sardà i el camí de Falset (que era la continuació del de la Muralla que trobem als documents), va ser designada oficialment, l'any 1804, com a carrer Nou: "Amb motiu d'haver crescut els ravals i haver disminuït el carrer de l'Hospital i el del Forn Damunt, perquè per a construir la nova església totes les cases que s'en runaren eren d'aquests carrers, el 1804, l'Ajuntament acodà fer una nova distribució (...). Del cantó del celler del Miquel Pellicer tirant dret cap al camí del Prat i el de la part damunt, pujant fins al que va a les Creus i arribant al cantó de la pallissa de cal Francesc Pasqual, se li va donar el nom de carrer Nou".

Tot aquest sector, o una bona part, havia nascut al segle XVIII i la distribució dels carrers i el seu traçat ja prengué una orientació i formes més modernes, d'estructura geomètrica, més rectes i més amples, els uns tallant en perpendicular els altres i, no cal dir, més plans, cosa que havia afavorit l'orografia del terreny, i prenent inicialment, hi insistim, com a base, la via antiquíssima del vell camí que anava al Prat i iniciant-se, des d'aquest camí, els carrers que ara s'anomenen Reial, de Ponent i de Sant Miquel i, en sentit transversal el del Calvari i el Nou.

**CAPÍTOL IV. EVOLUCIÓ DE L'ESTRUCTURA URBANA I
FORMES DEL CREIXEMENT URBÀ.**

El nucli antic

Mont-roig del Camp presenta en el seu nucli urbà inicial, descrit en el capítol anterior, una forma de creixement que caracteritzava la ciutat medieval que defineix l'espai viari com aquell no ocupat per les edificacions i, en no tenir unes alineacions prèvies i precises sovint presenta contractacions i dilatacions, tot caracteritzant-se normalment per la seva estretor. La seva posició geogràfica ocupant el cim d'un tossal, li atorga una interessant l'estructura urbana que es presenta en planta amb forma d'ametlla, de la qual destaca el carrer Major, que en sentit normal afronta el relleu amb un pendent mitjà d'un 15% —difícil per pujar-l'ho a peu— i les escales o costes transversals a les anelles concèntriques a l'antic Castell del Senyor, ara Església Nova.

Els fronts de cases o establiment suburbà

De fet, la forma de creixement que caracteritza el primer eixamplament del poble es concreta amb el que diríem creixement suburbà, aprofitant un camí que es transformava en carrer o bé que amb la creació d'un altre de bell nou. Les edificacions són entre parets mitgeres i gairebé obeeixen a la típica casa artesana amb els baixos destinats a magatzem o taller, la primera planta a habitatge pròpiament dit que a vegades es repeteix en una segona planta i la golfa o espai sota coberta que es destina normalment a magatzems agrícoles, els quals davant l'eufòria de la indústria avícola dels cinquanta i seixanta varen ser utilitzats com a veritables corrals d'aviram, constituint una activitat econòmica complementària de bona part de les famílies de Mont-roig.

L'Eixample o segona expansió del nucli urbà

És el creixement ordenat del poble a partir d'una normativa urbanística i un pla d'alineacions dels carrers que són traçats amb regularitat. Es tracta del darrer eixamplament, el qual ha estat el més ampli, el més ràpid i també el més ben estructurat. És el que s'està realitzant encara a hores d'ara, que s'inicià deu fer uns quaranta anys, o poc més, que ocupa la pràctica totalitat dels terrenys de les Voltes i dels que antigament es coneixien com l'Horta d'Avall, entre el barranc de Vilanova i la rasa del Ximet ordenats per un eixample menor no

precisament regular que segueix aproximadament la direcció Xaloc-Mestral i la seva perpendicular. La decisió d'haver escollit aquesta orientació de la malla és bona, però en absolut ho és pel que fa al vent, ja que els carrers que segueixen la direcció Xaloc-Mestral ofereixen força inconvenients quan bufa amb força el Mestral si bé la part més coincident amb la posició del centre històric es troba emparat o protegit per aquest.

D'altra banda, l'Eixample presenta disfuncions tant en la secció viària amb voreres estretes i pràcticament amb inexistents sistemes d'espais lliures, tret de dues o tres escadusseres placetes que no tenen cap sentit ja que es tracta més aviat d'espais que formen part de la vialitat.

L'Eixample, primerament es va anant formant amb habitatges unifamiliars de planta baixa i pis i algun de planta baixa i dues plantes superiors, amb poques excepcions d'edificacions plurifamiliars de major entitat. És precisament a la darrera dècada quan s'ha invertit la tendència i, avui per avui, domina aquesta nova tipologia que va densificant i colmatant els quatre solars que romanen buits. També cal destacar que s'ha produït alguna petita promoció de cases arreglerades, les quals amb el concepte de certa independència de dalt a baix, resulten ser menys costoses econòmicament que les promocions individuals, atesos els avantatges de la promoció conjunta.

Ara sembla que hi ha la intenció d'obrir cap a sud-ponent l'Eixample, el qual ha romàs aturat i no s'han obert nous carrers des de fa anys, ja que el Pla General hi fixa un àmbit de Pla Especial conegut com Peri 5 bis, sense que s'hagi desenvolupat. És un sector clau per aconseguir una bona relació estructural i cal atendre ben bé el seu disseny corregint paranys de sintaxi i connexió amb la resta de l'estructura urbana i amb la carretera que el Pla General d'Ordenació Urbana vigent no resol adientment.

Per tot plegat, podem dir que Mont-roig ha adquirit una fesomia variada, que com en la major part de les poblacions es manifesten clarament les etapes principals del seu creixement: nucli primitiu, els primers desenvolupaments de creixement i l'actual Eixample.

La ciutat jardí

El fort creixement de Mont-roig del Camp com en molts municipis del litoral català es produeix a partir dels anys cinquanta i seixanta, i sovint amb la forma de creixement de ciutat jardí, la qual en termes de sostenibilitat podríem etiquetar-la de "perversa" ja que és la que consumeix més sòl per unitat d'habitatge.

És una forma de creixement que es caracteritza per una urbanització i parcel·lació inicial i, després i sovint, a poc a poc, va venint l'edificació.

Aquesta és la forma de creixement típica del que la gent sovint anomena "urbanitzacions", on es cerca una parcel·la per a construir-hi una casa que normalment serà de segona residència, qüestió que fa agreujar més encara les disfuncions.

Tret de Mont-roig i el seu eixample, podríem dir que la majoria de les transformacions urbanístiques que s'han produït en el municipi són en forma de ciutat jardí més o menys densificada, destacant el gran assentament urbà de Miami Platja sorgit els anys cinquanta a Sud-ponent del terme municipal, i no precisament amb una urbanització prèvia.

Miami Platja es pot definir com una gran hipoteca que té l'Administració pública, precisament per no haver sabut exigir la urbanització prèvia a la construcció i haver rebut oficialment bona part d'aquesta immensa conurbació els anys amb unes condicions que podríem etiquetar del tot inacceptables. Clar que temps era temps i no pas democràtic quan tot això passava.

L'assentament de Miami es caracteritza per una zona de més altura a les primeres línies, i darrera amb el front comercial de la carretera aprofitant l'efecte mercat de la travessia de la N-340. En sentit muntanya les altures es van diluint amb una gran extensió en forma de ciutat jardí de casetes unifamiliars, en principi, i agrupades, formant conjunts residencials de planta baixa i pis, darrerament.

Però una de les qüestions que també caracteritza el Gran Miami, a part de l'absència d'algun servei i pavimentació, és la generosa i també inadequada

amplària dels carrers, del tot excessiva, significant en llargària més de 60 Km de carrers⁹

Amb la mateixa forma de creixement de ciutat jardí s'han desenvolupat la major part d'urbanitzacions de Mont-roig del Camp, de les quals cal posar de relleu la que inclou el camp de golf Bonmont - Terres Noves que ha trencat amb els tòpics i baixa qualitat que caracteritzen les altres situades en el terme municipal, per bé que cal fer-la permeable i accessible lliurement a tot l'espai públic que conté.

La urbanització marginal

La urbanització marginal que és una forma de creixement que es caracteritza en un primer acte de parcel·lació, i després, sense urbanització, ve l'edificació que normalment és d'autoconstrucció, la trobem també a Mont-roig, i té el seu màxim exponent al que coneixem com "Horts de Miami" a les Terres Noves, a ponent del barranc de la Porquerola i a la part septentrional de l'autopista.

Els assentaments d'acampada

Finalment aquesta característica forma de creixement que consisteix en veritables estructures més o menys ordenades que donen servei i acollida a un turisme d'acampada són les que dominen en el litoral del terme municipal, amb la presència d'un dels més significatius del continent europeu com és el Camping Caravaning Mont-roig, sense desmerèixer la resta.

Val a dir que, sortosament, amb la seva existència s'ha evitat la transformació urbanística de gran part de la franja costanera que propicia el Pla General vigent, i gràcies a això avui encara podem gaudir d'un extraordinari paisatge en el nostre litoral. A més, cal posar de relleu una molt bona notícia i és que l'arquitecte portuguès Alvaro Siza, un dels més brillants projectistes del món, està portant a terme l'ordenació futura d'un camping situat al costat de la riera

⁹ Molt d'ells si estiguessin del tot asfaltats i no hi haguessin les corresponents cruïlles convidarien a agafar grans velocitats com si es tractés de veritables circuits automobilístics. No cal dir que aquesta enorme i desproporcionada xarxa comporta uns elevats costos d'urbanització i de manteniment.

de Riudecanyes, entre el ferrocarril i el mar. La realització d'aquesta obra, si tot va bé, imprimirà un altre toc de qualitat que és cap on vol dirigir-se el futur del municipi des del present Pla d'Ordenació Urbanística Municipal.

CAPÍTOL V. ARGUMENTS PER A LA GESTIÓ TERRITORIAL DEL TURISME.

ARGUMENTS PER A LA GESTIÓ TERRITORIAL DEL TURISME

0. Presentació
1. Mont-roig del Camp, municipi turístic-residencial
2. El marc fenomenològic i territorial
 - 2.1. El canvi turístic
 - 2.2. Catalunya com a context
 - 2.3. La Costa Daurada
3. Referències per a la gestió territorial i urbana
 - 3.1. Les estructures preexistents
 - 3.2. L'escenari futur: hipòtesis tendencial
 - 3.3. El protocol d'actuacions
4. Bibliografia i documents citats

0. Presentació

L'Ajuntament de Mont-roig del Camp va aprovar en sessió plenària del dia 26 de març de 2004 les bases del concurs per a la contractació d'una consultoria i assistència tècnica, per dur a terme la revisió i adaptació del pla general d'ordenació urbana. Es va donar el primer pas per tal d'actualitzar les previsions del creixement del municipi, ja que l'últim pla és de 1986, i adaptar-lo a les directrius marcades per la nova Llei 2/2002 d'Urbanisme de la Generalitat. D'altra banda, el ple de l'Ajuntament del 30 d'abril de 2004 va aprovar per unanimitat i amb urgència la suspensió durant un any d'un bon nombre de sectors de desenvolupament urbanístic per tal d'estudiar-ne el seu tractament en el nou Pla d'Ordenació Urbanística Municipal.

Aquest **document** aplega –seguint el format d'un informe estratègic- unes consideracions sobre el fenomen turístic i la realitat turística i territorial de Mont-roig del Camp en el marc de la Costa Daurada i de Catalunya; i forma part de la memòria que acompanya la Redacció del Pla d'Ordenació Urbanística Municipal (POUM) de Mont-roig del Camp.

Es pretén recollir els fonaments de la dinàmica turística –en la seva vessant territorial- tant del municipi, com del marc territorial regional (Costa Daurada i Catalunya) i del propi fet turístic com a fenomen general que caracteritza la societat actual i futura. Aquestes consideracions es presenten com a arguments de referència per a la redacció del POUM i com a arguments per orientar la gestió territorial del turisme a escala local. Aquests propòsits justifiquen l'atenció dedicada a la presentació del territori i al perfil dels components del sistema turístic.

Per respondre al propòsit d'aquest document, el contingut d'aquestes pàgines s'ha organitzat en tres grans apartats:

1. Mont-roig del Camp, municipi turístic- residencial; que comprèn una breu caracterització del municipi, amb atenció especial a les dades sobre el territori i sobre l'activitat turística.

2. El marc fenomenològic i territorial; on es recull la caracterització de les tendències recents del fenomen turístic, amb referència al context general, a la situació a Catalunya i a la situació a la Costa Daurada, i
3. Referències per a la gestió territorial i urbana; centrant les consideracions en les estructures preexistents com a factors condicionants, en la determinació del comportament futur (hipòtesi tendencial) i en el protocol d'actuacions, que comprèn unes premisses operatives, una proposta de contingut del POUM i unes accions associades.

Per la redacció d'aquest apartats s'ha revisat el cos de coneixement existent sobre la evolució del fenomen turístic, sobre les noves tendències de la demanda i de l'oferta i sobre la dinàmica de les destinacions turístiques, segons el seu estadi evolutiu. També, òbviament, s'han revisat les diagnosi que s'han fet sobre la situació de les destinacions turístiques del litoral -en particular de la costa catalana i mediterrània-, així com les estratègies que s'han seguit, segons els casos, per aconseguir el seu desenvolupament.

Els resultats d'aquest informe s'expressen en text escrit i, també, mitjançant el llenguatge estadístic –taules estadístiques-, que ha permès sintetitzar les dades caracteritzadores de l'oferta i la demanda turística. Aquesta informació constitueix també un contingut principal del document.

1. Mont-roig del Camp, municipi turístic-residencial

Per a la descripció del municipi es pot recórrer, entre d'altres, a les obres generals de contingut geogràfic, com ara la *Geografia Comarcal de Catalunya* (Aedos), la *Gran Geografia Comarcal de Catalunya* (Fundació Catalana), la monografia sobre el Baix Camp, de la Col·lecció Catalunya Comarcal de la Caixa de Catalunya, o bé els bancs de dades municipal de l'Institut Estadístic de Catalunya, obres que es troben referenciades en la bibliografia final.

El terme de Mont-roig del Camp és un dels més extensos del Baix Camp. Ocupa 63,69 km² entre la riera de Riudecanyes i el riu de Llastres i entre les serres de Colldejou i Llaberia i la mar, que forma 8 km de costa plana i arenosa que ha facilitat l'auge turístic dels darrers decennis amb l'aparició de càmpings, apartaments i hotels. El municipi de Mont-roig del Camp ha tingut en les darreres dècades un fort creixement poblacional, passant de 3.678 habitants de fet l'any 1970 a 7.897 el 2003, segons dades del padró. Cal indicar, però, que la població real del municipi és superior a l'empadronada al municipi i s'estima que la mitjana de la població estacional se situa per sobre dels 13.000 habitants, segons dades del IDESCAT, resultat de la forta especialització en activitat turística.

El poblament és dispers, amb diversos nuclis, essent els principals, el del poble de Mont-roig i el de Miami Platja sorgit a la part meridional del municipi. D'altra banda, com a lloc emblemàtic pel seu emplaçament o significat destaca el Santuari de la Mare de Déu de la Roca.

L'espai físic: la morfologia.

L'estructura física i el relleu del municipi presenten uns trets contrastats (litoral, plana, muntanya, barrancs,...) que li donen una certa singularitat en el marc regional i suposen atributs geogràfics del seus atractius turístics- residencials, que fan que el municipi sigui un bon "solar" per la implantació de conjunts residencials turístics. Es per això que es detallen a continuació els referents d'identificació i localització bàsics, mentre que les característiques dels altres components del marc natural (clima, vegetació, ...) estan inclosos dins la descripció que es fa, més endavant, de la Costa Daurada i del Camp de Tarragona.

El terme de Mont-roig del Camp, en general pla, és comprès entre la riera de Riudecanyes a llevant (que fa de partió entre cambrils de Mar i Mont-roig del Camp) i el barranc de l'Olivera, que fa en part el seu curs alt de partió NW amb els termes de Riudecanyes i de Vilanova d'Escornalbou, penetra al terme i desguasa a la riera de Riudecanyes per la dreta: pel NW les Roques del Maseres (395 m), contrafort SE de la serra de Colldejou, i la serra de la Pedrerar (285 m) i la Muntanya Blanca (428 m), estreps orientals de la serra de Llaberia, el separen de Vilanova d'Escornalbou (N), Colldejou (NW) i Prasdip (W). El límit W segueix després, en direcció N-S, el raiguer del puig de cabrafiga, aquest ja dins Prasdip, fins a enllaçar amb el riu de Llastres, el curs del qual separa el terme de Mont-roig, pel SW, del de Vandellòs, fins al mar.

Travessen el terme, a més a més dels cursos ja esmentats, els barrancs o torrents de direcció paral·lela: el de la Pixerota, que arriba a mar a la punta homònima; el de Rifà, que, davallant de la serra de Colldejou, penetra al terme entre la serra de la Pedrera i les Roques de Maseres i desaigua al bell mig de la platja de Rifà; el barranc de Porquerola, que drena els vessants W de la serra de Lleberia, s'obre pas entre la Muntanya Blanca i el tossal de Costarena (340 m), i penetra al terme i desguasa a la punta homònima. Altres que baixen dels vessants SE del puig de Cabrafiga són els barrancs de Pauma Negra i de l'Estany Salat, que desemboquen a la Platja dels Penyals.

Al municipi de Mont-roig, la plana (del Camp) remunta molt suaument des del nivell del mar, fins a arribar a assolir els 361 metres a Les Roques d'en Maseres i els 415 als contraforts del Pla de la Serena (situat sobretot al municipi de Prasdip). La major part del municipi es troba, però, per sota de la cota de 100 metres que passa pel propi nucli de Mont-roig, i només en el sector més nordoccidental i llunyà del mar presenta una fesomia de relleu més trencat, on es troba l'emplaçament del Santuari de la Mare de Deu de la Roca, que per la seva singularitat esdevé un símbol del municipi i un paratge i mirador excepcional.

Cal posar de relleu, com ja s'ha esmentat anteriorment, la importància del litoral en l'actual funció turística per l'interès de les platges i el seu atractiu descrites al Capítol VIII d'aquest Volum.

Notes sobre l'activitat econòmica

Les dades de 2001 indiquen en la distribució sectorial de l'ocupació destaquen quatre sectors: l'agrari (amb el 13%), la construcció (22,97%), el comerç (13,91%) i l'hoteleria (13,45%), que apleguen gairebé dues terceres parts de l'ocupació que es localitza al municipi de Mont-roig del Camp. Avui, malgrat aquesta certa concentració, es pot dir que l'estructura productiva es diversa. Mont-roig del Camp ha estat històricament un municipi de tradició agrària i només des de fa unes dècades ha irromput amb força el turisme que ha capgirat la funció productiva del municipi, que avui és fonamentalment turístic- residencial.

L'anàlisi dels usos del sòl del municipi permet afirmar que el bosc, les pastures permanents i la garriga ocupen quasi 300 ha de la superfície del terme. Per tant, la major part del terme, més de 2200 ha, està dedicada als cultius, tant de secà com de regadiu, quasi a parts iguals. En el secà predomina l'olivera, les patates, els cereals, els fruiters i la vinya. Recentment s'està donant el pas de l'avellaner a les patateres de regadiu pel seu major rendiment. Pel regadiu, en expansió, s'utilitza essencialment les aigües del subsòl, especialment en la zona limítrof amb la riera de Riudecanyes. En definitiva, l'agricultura continua essent la base de l'economia del poble. En aquest món agrari destaquen dos institucions: la Cooperativa Agrícola de Mont-roig i la Cooperativa Garrofera de Mont-roig. També té importància creixent la cria de bestiar porcí i l'avicultura, tal com evidencien les granges que ja formen part del paisatge rural.

Taula 1. Evolució de l'oferta hotelera. Mont-roig del Camp

	1964		1970		1979		1989		2004	
	Est	Pl.	Est	Pl.	Est	Pl.	Est	Pl.	Est	Pl.
<i>Hotels</i>										
5est.										
4est.							1	288	1	288
3est.	1	44								
2est.			1	45	2	70	2	70	2	35
1est.	1	40								
Total H	2	84	1	45	2	70	3	358	3	323
<i>Hostals</i>										
3est.										
2est.					4	157	4	152	4	109
1est.	3	36	1	13	7	159	7	164	3	56
Total h	3	36	1	13	11	316	11	316	7	165
Total	5	120	2	58	13	386	14	674	10	548

Font: Elaboració a partir de les corresponents guies d'hotels.

Taula 2. Evolució de l'oferta de càmpings**Mont-roig**

	Primera		Segona		Tercera		Total	
	Estab.	Places	Estab.	Places	Estab.	Places	Estab.	Places
1970	1	1178	4	1950	2	733	7	3861
1979	2	4941	4	2000	2	1189	8	8130
1989	3	9618	3	2094	1	756	7	12468
2004	3	9473	4	2683	-	-	7	12156

Baix Camp

	Primera		Segona		Tercera		Total	
	Estab.	Places	Estab.	Places	Estab.	Places	Estab.	Places
1970	3	2208	10	3876	6	2239	19	8323
1979	4	5971	14	7300	7	3595	25	16866
1989	3	9618	14	8080	4	1869	21	19567
2004	5	12246	8	7614	5	4829	18	24689

Font: Elaboració a partir de les corresponents guies d'hotels.

L'activitat industrial més important és la construcció, en relació amb la construcció de segones residències. En els darrers anys el 20% de la població es dedica a activitats relacionades amb el turisme, que ha pres una forta embranzida en la darrera dècada. El turisme ha capgirat l'estructura productiva del municipi i, òbviament, l'anomenat sector terciari. El turisme estranger és molt important, aproximadament el 60% del

total; hi destaquen els alemanys, molts dels quals hi tenen la segona residència, els belgues, els francesos i els italians.

Predomina l'anomenat turisme residencial (segones residències i apartaments de lloguer) i també l'oferta de càmpings. Les urbanitzacions turístiques es localitzen en la franja litoral del municipi, predomina en la part de mig dia, mentre que els càmpings ocupen sobre tot la part més septentrional del litoral. El 2004 la capacitat hotelera era de 674 places que es reparteixen en una quinzena d'hotels i pensions. La capacitat dels 7 càmpings és de més de 12.000 places, essent Mont-roig el municipi de Catalunya amb més capacitat d'aquest tipus d'allotjament. L'especialització turística de Mont-roig es basa en una oferta de qualitat mitjana (veure taules 1 i 2), i ha de ser compatible amb demandes d'altres sectors de població i presenta, a més, l'inconvenient de la seva estacionalitat.

La zona turística de Miami Platja es va començar a construir el 1956 i de manera més continuada a partir de 1965, d'una manera caòtica i desordenada, si bé a poc a poc ha anat assolint un cert ordre urbanístic. Prop d'aquí es localitza la luxosa urbanització Platja Cristal. El creixement turístic s'orienta cap al desenvolupament d'un turisme de qualitat; dins d'aquesta tendència s'inaugurà el 1990 una tercera part del projecte del complex residencial Terres Noves, que s'estén pel terme de Pratdip, impulsat per la societat suïssa Club Bonmont Catalunya, que inclou un camp de Golf de 18 forats.

Pel que fa a les vies **de comunicació** cal assenyalar que a la vila de Mont-roig s'encreuen la carretera de Reus al coll de fatxes, que travessa el terme de NE a SW, amb la de Coldejou a la costa, que ho fa de NW a SE; aquí enllaça amb la N-340 de Barcelona a València, que travessa el sector meridional del terme paral·lela a la costa. Entre aquesta i el mar hi ha la línia de ferrocarril de Barcelona a Tortosa i València, que té l'estació de Mont-roig prop de la platja de Rifà. Més a l'interior hi ha l'autopista de Barcelona a València, que no té, però, cap sortida dins el municipi; les més properes són a Cambrils i a l'Hospitalet de l'Infant.

La xarxa viària de la comarca patirà canvis importants en els propers anys, doncs està previst la construcció de l'autovia Cambrils- Hospitalet de l'Infant, paral·lela a l'actual autopista, i a una distància entre 1,5 i 2 quilòmetres de la línia de costa. Aquest mateix traçat acollirà el trasllat de la línia de ferrocarril actual. Sens dubte,

aquestes noves infraestructures modificaran la mobilitat i els eixos de relació i permetrà alliberar espais a la façana litoral. A més, l'autovia tindrà dos entrades i sortides en el municipi, que es convertiran en factors d'oportunitat pels indrets afectats.

La construcció dels espais urbans- turístics del municipi.

Tal com diu López (2004: 11), en la seva diagnosi territorial, “les importants mancances en el planejament territorial i urbanístic han provocat la proliferació d'una urbanització dispersa i sovint descontrolada d'importants impactes negatius sobre el territori, com són el consum de sòl, l'especialització funcional o l'augment de la mobilitat”. El poblament turístic residencial que caracteritza el municipi és fruit d'un procés iniciat fa més de quaranta anys i ha tingut cicles d'intensitat i de característiques contrastades.

La transformació urbana (inicial) de Mont-roig del Camp s'inicià l'any 1956 amb el desenvolupament de Miami Platja. Aquest indret es localitza a la plana de Sant Jordi, una zona que, usada tradicionalment per a la caça, es troba a la part més àrida i deserta del Baix Camp en la qual la crosta calcària aflora amb més gruix (García Ramon, 1986, citat per Anton, 1997: 95). Així doncs, aquesta urbanització palesa el fet que, inicialment, els desenvolupaments turístics es localitzaven en els sòls amb menor valor agrícola o improductius. Miami Platja és, d'altra banda, el cas més espectacular d'inversió estrangera a la zona. Marcelino Esquiús, el promotor inicial, posa en marxa el seu desenvolupament a partir de 1956. Es tracta d'un autèntic fenomen de colonització turística lligada a la col·locació de capitals francesos desplaçats d'Algèria en inversions immobiliàries a causa del procés d'independència. Inversors francesos, alemanys, holandesos i escandinaus han estat els principals promotors (Anton, 1997: 95). Barral, per exemple, explica el nom de Miami en relació amb la nostàlgia de “promotors cubans exiliats arran la revolució castrista (Barral 1985).

El paper del planejament: el planejament general.

Al litoral tarragoní la característica dominant dels primers plans aprovats ha estat la previsió d'una generosa provisió de sòl, la manca generalitzada de mecanismes de gestió i les dificultats d'implementació (Anton, 1997). Aquestes tres característiques han condicionat de manera important l'evolució territorial i urbana d'aquests municipis, que han vist afectada de manera poc ordenada una àmplia superfície del seu terme a causa del desenvolupament d'operacions immobiliàries que –en el millor dels casos- han comptat amb pla parcial. Els exemples d'aquesta orientació dels primers documents de planejament són múltiples i destaca el cas de Mont-roig del Camp que, amb una extensió de 6.369 ha, l'any 1965 legalitza la seva dinàmica urbanitzadora amb l'aprovació d'un Pla General d'Ordenació Urbana que qualifica 2.773 ha de sòl residencial amb una capacitat per a uns 92.500 habitatges i uns 370.000 habitants.

Pel que fa al **planejament parcial**, també es detecten comportaments similars als diferents municipis i també el cas de Mont-roig pot il·lustrar el procés general. Mont-roig del Camp representa, doncs, un exemple clar de desintegració urbana amb actuacions extraordinàriament desvinculades les unes de les altres, de característiques molt diverses i amb un escàs nivell d'execució en molts casos. En el sector nord-est els plans –de dimensions molt petites- es localitzen com esquitxos, a banda i banda de la carretera N-340, davant de la platja de Rifà i les puntes de la Porquerola i Peixerota, alternant amb els grans i extraordinàriament qualificats càmpings que dominen la zona entre la carretera i la línia del mar –Oasis Mar, Playa y Fiesta, Màrius, Torre del Sol, Mont-roig i Miramar- i els usos agrícoles. Aquest és un espai dominat per operacions residencials com, de nord a sud, Jardines del Paraiso (4,79 ha), Mas de Carabasset (15,36 ha), Maynou (3,28 ha), Rustical Balneario (2,56 ha), Mont-roig Bahia (9,04 ha), Rustical Mont-roig (10,03 ha), Sant Miquel de Mont-roig (13,69 ha) i, per tota la línia de ferrocarril davant de la platja dels Espanyols, La Riviera (4,85 ha), Etersa (2,06 ha) Parc Mont-roig (3,87ha) i l'aprovada amb condicions l'any 1988, i sense publicar, Estany Salat (6,62). Totes són actuacions destinades principalment a segones residències que presenten aprofitaments mitjans a l'entorn de 0,5m²/m². Algunes, com Mont-roig Bahia, preveuen usos hotelers i esportius. L'ordenació és en ciutat jardí (Anton, 1997).

La urbanització de la façana litoral del municipi de Mont-roig del Camp s'inicia durant la segona meitat dels anys cinquanta –a partir d'una iniciativa privada- la gran operació urbanística de Miami Platja. Aquesta operació compta a partir de 1972 amb un Pla parcial promogut pel mateix ajuntament que inclou gairebé 360,90 ha. Aquesta generosa programació del sòl no s'ha vist acompanyada plenament per l'actuació de la iniciativa privada i només està executada en part. Semblantment, dues altres grans operacions, El Casalot 149,17 ha) i Solemío (75,5ha) amb vocació turística i hotelera, encara estan en desenvolupament.

Per tant, les programacions de sòl mes extenses del municipi estan, doncs, encara en una fase de realització i d'altres sectors programats com es comenta més exhaustivament en el Volum I, no s'han iniciat ni tant sols el tràmit del seu planejament derivat. Finalment, just en l'espai intermedi entre l'autopista i el terme municipal de Pratdip, limitat a l'oest pel riu Llastres, s'ha localitzat la part corresponent a Mont-roig del Camp de golf promogut per l'empresa Bonmont – d'origen suís- a Catalunya amb una extensió de 135,84 h, i unes edificacions netes per al conjunt residencial annex de 0,29 m2/m2 per a la zona de ciutat jardí i de 0,30 m2/m2 per al conjunt hotelier –no realitzat. Altres desenvolupaments interiors són, malgrat la dominació litoral, les urbanitzacions Via Marina (12,93 ha) aprovada l'any 1971 –i ampliada el 1972- i el Club Mont-roig (20,92 has) aprovada els anys 1971 i 1973 (Anton, 1997).

L'especialització funcional del municipi de Mont-roig del Camp.

Per determinar l'especialització funcional del municipi de Mont-roig del Camp en el context regional s'ha de procedir a la diferenciació tipològica dels municipis litorals i, per assolir aquesta classificació s'ha d'operar sistematitzant les característiques productives i les diferències funcionals de tots els municipis, en aquest cas del litoral tarragoní.

El resultat d'aquest estudi estableix la diferència de cinc grups de municipis segons la seva *estructura productiva* (Anton, 1997), i Mont-roig del Camp pertany al Grup5, "municipis turístics i immobiliaris", que a més són la majoria de municipis del litoral: Altafulla, Calafell, Cambrils, Torredembarra, el Vendrell, Creixell, Cunit, Roda de Barà i Salou. Segons la seva especialització relativa (segons el paper del turisme, per

exemple) Mont-roig forma part dels municipis “predominantment turístics amb important dinàmica immobiliària”. I si es creuant les dos tipologies anteriors (estructura i especialització), Mont-roig es classifica en el grup dels “municipis predominantment turístics amb absència relativa d'altres activitats”. En definitiva, Mont-roig pertany a un litoral immobiliari i turístic tarragoní, amb una dinàmica forta del sector de la construcció, tant o més important que la destinada estrictament a la prestació de serveis d'hoteleria i restauració.

Taula 3. Relació d'establiments hotelers, 2004. Mont-roig del Camp

Nom	Categ.	Nucli	Hab.	Places	Temporada	Data construcció o renovació total
Pino Alto	H 4 est.	Miami Platja	137	288	1/4 -1/10	1987
Sol d'Or	H 2 est.	Miami Platja	13	25	1/1 –1/12	1984
Internacional	P 2est.	Mont-roig Badia	30	60	-	1974
Martínez	P 2 est.	Mont-roig mar	10	19	-	1973
Castellmar	H 2est.	Miami Platja	5	10	-	-
Tropicana	H 1est.	Av Barcelona 56	34	60	-	-
Miramar	P 2 est.	Cta. València	7	12	-	-
Pardo	P 1est.	Av Barcelona 132	13	20	1/1 –1/12	-
Hellín	P 2est.	Av Barcelona 242	10	18		
La Teja	P 1est.	C.N. –340 km 1135	21	36		
				548		

Font: Elaboració a partir de *Hotels guia 2004, Catalunya*, Generalitat de Catalunya, Barcelona, i de la *Guía de Hoteles 2004, España*. Turespaña, Madrid.

Taula 4. Relació de càmpings, 2004. Mont-roig del Camp

Nom	Categ.	Nucli	Unitats acamp.	Places	Temporada
Màrius	1 ^a	C.N.-340 km 1137	555	1.388	1/4 -15/10
Caravaning Platja Mont-roig	1 ^a	C.N.-340 km 1139	2.096	5.240	1/4 –31/10
La Torre del Sol	1 ^a	C.N.-340 km 1136	1.138	2.845	14/3- 23/9
Oasis Mar	2 ^a	C.N.-340 km 1139	269	673	1/3- 31/10
Els Prats	2 ^a	C.N.-340 km 1137	250	500	12/3- 17/10
Miramar	2 ^a	C.N.-340 km 222	334	780	--
Playa y Fiesta	2 ^a	C.N.-340 km 1138	312	730	
				12.156	

Font: Elaboració a partir de *Càmpings guia 2004, Catalunya*, Generalitat de Catalunya, Barcelona, i de la *Guía de Càmpings 2004, España*. Turespaña, Madrid.

Taula 5. Els habitatges secundaris. Evolució dels cens d'habitatges

	Total habitatges	Principals	Secundaris	Vacants i altres
1970	2.688	1.017	996	675
1981	5.367	1.201	4.113	53
1991	8.025	1.605	5.556	864
2001	10.643	2.629	4.736	3.278

Font: Elaboració pròpia a partir dels censos d'habitatges de 1979, 1981, 1991 i 2001.

2. EL MARC FENOMENOLÒGIC I TERRITORIAL

2.1. El canvi turístic

Els canvis que s'han operat en la demanda turística i en l'oferta turística –en el context de la societat postindustrial- han propiciat a final del segle XX i a principis del XXI l'aparició d'un nou escenari turístic –que es conceptualitza com a nou paradigma turístic-, al temps que han qüestionat l'hegemonia del model convencional i dels espais turístics tradicionals.

Aquesta nova etapa del turisme -o període evolutiu del turisme- és un reflex del nou paradigma social sobre el que no hi ha unanimitat a l'hora de la seva designació: es parla de postfordisme, de capitalisme desorganitzat, de societat postindustrial, de societat del lleure, de societat dels espectacle o de la societat informacional, entre d'altres.

En aquestes pàgines no correspon fer una anàlisi exhaustiva de les transformacions de la demanda o de l'oferta turístiques o de la naturalesa i característiques del nou paradigma turístic, de l'anomenat turisme postfordista. No obstant això, si es pretén incorporar algunes consideracions sobre els seus fonaments i les seves manifestacions bàsiques, que constituïran referències per constatar la l'existència del nou escenari (de transició) i, sobretot, constituïran arguments per entendre millor, en primer lloc, el procés d'adaptació de les destinacions turístiques al nou escenari i, en segon lloc, per orientar la nova gestió territorial- turística del municipi de Mont-roig del Camp.

Els trets que distingeixen el turisme postfordista han sigut identificats i explicats en diversos estudis. Entre les principals característiques, sense ànim de ser exhaustius, destaquem:

- La imprecisa diferenciació del turisme respecte a altres activitats, ja sigui l'esport, la cultura, el treball o l'espectacle. Destaca la situació del turisme en el context més general de la producció cultural (per exemple, Rifkin –2000- defineix el turisme com a “indústria cultural”).
- La superació de la concentració geogràfica, a distintes escales, amb l'aparició de noves destinacions (properes, llunyanes, ...), noves destinacions competidores i mercats alternatius.
- La crisi de la massificació, tant en el procés de producció (en sèrie, en cadena,...), com des del costat del consum (el consumidor reacciona contra el consum d'una oferta homogènia).
- Noves formes de turisme, amb noves demandes i nous hàbits de consum.
- Canvis i innovacions en el procés de producció- consum turístics, en particular en el transport aeri, en la comercialització i en la pròpia organització empresarial, que estan donant pas a una veritable mutació.

Considerant el turisme com a fenomen social i contemplant-lo globalment, presenta tres característiques bàsiques (López Palomeque, 2001):

- 1) un desenvolupament contemporani
- 2) una naturalesa diversa, i
- 3) una estructura complexa.

La naturalesa social, econòmica i espacial del turisme es mostren indisociables si es té en compte que el turisme és una pràctica social col·lectiva que integra mecanismes singulars de relació, que afecten la identitat i l'espai. La dissociació creixent entre la lògica del treball i la lògica del lleure es reforça amb pràctiques espacials distintes que impliquen pràctiques socials i de consum també específiques. D'aquesta manera, més que una activitat econòmica, el turisme ha de catalogar-se com una pràctica social generadora d'un tipus d'activitat que requereix del fonament espacial per al seu desenvolupament. Això condueix a la configuració territorial de l'activitat turística i als diferents modalitats d'ocupació turística del territori (López Palomeque, 1999).

En l'era del consum, les societats desenvolupades han assumit el fet de que la pràctica del lleure, en les que hi ha que inclou el viatge turístic, és una funció bàsica de l'home actual i constitueix una necessitat bàsica del mode de vida vigent per amplies capes de la societat de països desenvolupats, i també per a la classe de major renda dels països no desenvolupats. Aquesta nova categoria –component social del lleure com a necessitat bàsica- es fonamenta en la valoració social de determinats elements geofísics i elements geoculturals (recursos- atractius), així com en la idealització d'uns modes de vida i l'extensió d'unes pautes de comportament, que en ocasions son reflex d'un status social que es considera paradigmàtic.

El caràcter contemporani del fenomen turístic fa ineludible la referència a l'evolució del turisme i la identificació de distintes etapes en el seu desenvolupament. Al marge de les grans etapes del turisme, els estudis i la bibliografia sobre la història del turisme proposen diversos esquemes de periodització, que identifiquen diverses fases.

De les diferents propostes de periodització del fenomen turístic s'opta en aquesta ocasió per la formulada per Fayos -Solà (1996), que contempla tres fases: a) l'etapa o fase de producció artesana, iniciada en el XIX i finalitzada en els anys 50 del segle XX, que es caracteritza per ser intensiva en utilització de mà d'obra, amb utilització de tècniques i orientada a una producció limitada i mercats reduïts; b) l'etapa o fase *fordiana*, que es considera finalitzada en els anys 80, sent el seu paradigma l'elaboració i consum de productes estandaritzats al menor cost possible, orientats cap a mercats molt amplis amb escassa segmentació; i c) l'etapa o fase *posfordiana* o “nova era del turisme” (NET), que es caracteritza per una segmentació dels mercats, la flexibilitat en els factors de producció, distribució i consum, la necessària explotació de sinergies i economies de profundització en la producció i activació en el mercat per arribar a uns nivells de rendibilitat acceptables. Una altra conceptualització de l'evolució del fenomen turístic contempla la denominació “primera revolució turística”, per referir-se a la fase de turisme fordista, i “segona revolució turística”, per referir-se al paradigma actual o turisme postfordista, que resulta mimètica del procés evolutiu de l'activitat del sector secundari, de la “indústria”.

No hi ha dubte, que en les dos darreres dècades el sector turístic està vivint un període de canvi on, per un costat, s'estan diversificant les motivacions i, per altre costat, creix la preocupació pels seus impactes socials, econòmics i medi ambientals. Aquest comportament de la indústria turística forma part, sens dubte, de l'actual fase d'acceleració i intensificació dels processos de globalització. Des d'una perspectiva temporal convé aclarir que l'etapa identificada com a nova era del turisme (NET) no ha substituït ni ha fet desaparèixer a l'etapa fordista, caracteritzada pel turisme de masses, que continua sent hegemònic.

En el context actual, i des d'una perspectiva geogràfica, s'identifiquen dos processos destacats que es poden entendre com a manifestacions de generalització espacial de les activitats turístiques, i que afecten Catalunya i les destinacions turístiques consolidades de sol i platja:

- a) el procés “d'internacionalització del turisme”, i
- b) el procés “d'interiorització del turisme”, és a dir, l'extensió espacial del turisme a tot el territori o “turistificació” del territori.

Al considerar **la demanda** s'imposa sistematitzar els canvis específics en aquest component del sistema turístic i parlar del “nou turista” (Armada, 2002). S'ha afirmat que les transformacions del turisme adquireixen caràcter general i estructural, fets que a la vegada consoliden la formulació conceptual entre el vell i el nou turisme, tant des del punt de vista de l'oferta (producte) com des de la consideració del comportament dels turistes (demanda).

Els canvis en el comportament de la demanda turística s'entenen en el marc general caracteritzat per l'adveniment de la denominada societat d'il·lusió (*dream society*), que substitueix a la societat de la informació en el món desenvolupat, i en la que el component emocional -els valors, les emocions i els sentiments- assoleixen molta més rellevància que el component racional. El fenomen de la societat d'il·lusió o de somni comporta implicacions per a la indústria turística. Sens dubte, aquest nou model social crea un nou consumidor, el nou turista, que ja no busca serveis, sinó que desitja experiències que satisfacin el seu sistema emocional (Bordas, 2003).

Al considerar **l'oferta**, convé subratllar un dels fets distintius: els actuals canvis en els processos productius, les significatives transformacions recents de l'ètica social a Europa –que ha deixat d'estar centrada en el treball per a desplaçar-se al joc- i l'aparició de nous hàbits de consum han fet redescobrir els continguts culturals del turisme i ens permeten repensar-lo de nou des d'una nova dimensió. Una dimensió que ha de tenir necessàriament en compte que, per causa de les noves condicions productives del capitalisme contemporani, la cultura s'ha convertit també en una mercaderia que no només és útil per a instruir i educar sinó també per a entretenir, i que el turisme té cada vegada més com a objectiu generar experiència i emocions a aquells que el practiquen (Anton, 2002).

Una aproximació específica a l'anàlisi de l'oferta correspon a la consideració del **lloc turístic**, en la seva dimensió local i d'acord amb la seva naturalesa com a destinació. Per tant, el municipi turístic esdevé no només escenari de pràctiques turístiques sinó també **destinació- producte turístic**.

Cada vegada més l'experiència turística s'associa no a un producte sinó a una destinació, a un entorn, a un lloc on es consumeix. En definitiva, el turista acaba consumint àmbit territorial i això obliga a considerar el paper de la variable territorial en els processos de producció- consum turístics i la pròpia dimensió geogràfica del fenomen turístic.

Si a l'hora de tractar la configuració territorial del turisme centrem l'atenció en els espais i destinacions de *litoral* es poden diferenciar dos orientacions locals clarament contrastades, si atenem tant el tipus d'allotjament, al model d'implantació territorial i les dinàmiques generades:

- les destinacions basades en l'allotjament en habitatges i apartaments (oferta no reglada, en la seva major part, segones residències) i orientades majoritàriament al turisme interior. En aquest casos, el seu perfil permet identificar-les com a destinacions <turístiques- residencials>, caracteritzades per l'anomenat turisme residencial. Aquest perfil és el que caracteritza *grosso modo* al municipi de Mont- roig de Camp.
- les destinacions que han optat per l'allotjament hotelier i la seva comercialització per grans agències majoristes. En aquest casos, la seva

dinàmica al llarg de tot l'any i la relació amb una extensa oferta d'oci permet identificar-les com destinacions <turístiques>, en sentit estricte.

Aquestes dos orientacions extremes rara vegada apareixen en realitat clarament definides i diferenciades, la qual cosa avala la complexitat de les modalitats d'ocupació turística del territori i, també, en un altre ordre de coses, l'articulació entre sistema turístic i les estructures receptores. En aquest context convé considera dos fets d'interès: d'una banda, la gestió de les destinacions turístiques i, d'altra banda, les conseqüències favorables del turisme residencial.

Pel que fa la gestió de les destinacions turístiques cal assenyalar el paper important de la gestió pública a nivell municipal: constitueix un nivell bàsic i essencial en la planificació dels espais i destinacions turístiques, que justament correspon als municipis, d'acord amb el règim competencial existent. Els municipis són l'escenari on es dirimeix la veritable realitat dels models d'implantació i gestió, i on concorren les iniciatives dels agents econòmics i els interessos de la societat local. Aquesta "gestió local" està agafant més protagonisme en la nova fase del turisme. De fet, proliferen cada vegada més els casos de municipis que han apostat per una clara intervenció pública com a garantia de la consecució de la qualitat i sostenibilitat del sistema d'explotació turística. En aquest context de protagonisme de la gestió pública, de seguiment dels principis del desenvolupament sostenible del turisme i de compromís entre els agents econòmics i socials (son exponents d'aquesta orientació els materials publicats per l'Organització Mundial del Turisme sobre les "bones pràctiques" en turisme o les guies sobre el desenvolupament turístic sostenible per les administracions locals), els ajuntaments estan adoptant mesures sobre la limitació del creixement –fins i tot mesures de desclassificació del sòl urbanitzable en el planejament urbanístic municipal-, sobre el recolzament a la gestió ambiental i sobre la revalorització del paisatge.

Pel que fa a la importància del turisme residencial, indicar que en un context on s'imposen els principis de la gestió sostenible i on es fa necessària l'ordenació del territori com a instrument pel desenvolupament del turisme, el recolzament del model de turisme residencial té importants arguments a favor. Així, en un estudi recent (Analistas Financieros Internacionales, 2004: 20-21) s'indiquen entre d'altres els següents beneficis: influència en la balança de capitals, increment d'altres fluxos econòmics i la desestacionalització respecte del turisme convencional. Cal afegir, a

més, que front als desenvolupaments litorals lineals, el turisme residencial possibilita la incorporació del “traspais” en el procés de revalorització de nous espais turístics, la qual cosa contribueix a esmortir la dualitat espacial litoral- interior del turisme massiu, amb un urbanisme de qualitat i adaptat al paisatge.

2.2. Catalunya com a context

Presentació

La lectura i interpretació de l'actual realitat turística de Mont-roig del Camp i la del seu futur s'ha de fer en el marc de la realitat territorial catalana, de Catalunya com a regió turística, i a una altra escala de la Costa Daurada com a marca i entorn turístic on s'integra. És en aquest sentit que es recull a continuació unes consideracions sobre Catalunya com a context i, després, sobre la Costa Daurada.

Taula 6. Nombre d'establiments, nombre d'habitacions i nombre de places

d'allotjaments turístics a Catalunya, a 31 de desembre de 2003, segons el tipus d'allotjament.

Tipus	Establiments	Habitacions	Places
Establiments hotelers	2.614	128.476	245.191
Càmpings	360	98.514 ¹	246.153 ²
Turisme Rural	1.132	4.352	9.066
Total Catalunya	4.106	231.342	500.410

Font: Departament de Comerç, Turisme i Consum.

Nota: ¹ Fa referència a unitats d'acampada

² Fa referència a capacitat d'allotjament

Catalunya, com se ja se sap, és una de les regions turístiques més importants d'Europa i disposa avui d'una oferta d'allotjament en torn a 2,5 milions de places comercialitzables i residencials. Del total, 245.000 son places hoteleres i 246.153 places de càmpings (vegis taula 6). La seva distribució territorial presenta unes pautes asimètriques, amb una forta concentració al litoral, característiques que ja s'observa si es considera la distribució de l'oferta per marques turístiques (vegis taules 7 i 8), en la que sobresurt la Costa Daurada.

Catalunya en els darrers anys està vivint un debat sobre el turisme –com mai s'havia viscut-, que ha transcendit els àmbits propis del sector i ha implicat tots els agents i,

fins i tot, es podria dir a tota la societat catalana. El debat s'ha instal·lat en els mitjans de comunicació, i es obert a tothom.

Aquest “interès” i “preocupació” pel turisme obeeix a diverses causes que es manifesten interrelacionades. Tres causes de caràcter estructural son: la pròpia naturalesa del fenomen turístic, l'escenari actual de canvi de paradigma turístic i el fet que Catalunya és una regió turística de primer ordre, en un moment d'inflexió turística i que a més compta amb una bona part dels espais turístics que son destinacions de sol i platja consolidades, saturades i amb necessitat de revitalització; mentre que altres presenten marge de creixement, tant físic (noves implantacions turístiques- residencials) com empresarials (nous negocis turístics). Tot plegat condueix a parlar, segons l'escala de referència, de:

- L'èxit del model de turisme *fordista* (primera revolució turística)
- La crisi del model turístic català,
- La necessitat d'adaptació del sistema turístic català a les noves tendències de la demanda,
- Repensar el model turístic català i cercar arguments per a la creació de noves activitats i negocis turístics
- El paper i l'orientació de la Costa Daurada en la fase de transició cap a un nou model, ja que:
 - a escala regional és la marca turística de litoral més dinàmica
 - presenta espais específics saturats i amb necessitat de reestructuració i revitalització
 - presenta espais específics amb marge de creixement i desenvolupament

Avui es disposa de nombrosos estudis i diagnosis sobre el turisme català i sobre les seves destinacions turístiques específiques. Aquest coneixement s'ha vist aprofundit i completat amb les aportacions recents del III Congrés de Turisme de Catalunya (Generalitat de Catalunya) realitzat el 2001; el segon Debat Costa Brava (2004) o bé el Congrés de Turisme de Catalunya (Cambres de Comerç), que s'està celebrant en els darrers mesos de 2004.

En conseqüència, es disposa de radiografies del sector turístic i de un coneixement detallat dels problemes del turisme, a diferents escales. No reproduïrem en aquesta ocasió tot aquest coneixement, però si és important constatar aquest estat de coses

per tenir-les en compte, ja que la realitat turística i geogràfica de Catalunya i de la Costa Daurada condicionarà el perfil de Mont-roig i les seves opcions.

A més, les consideracions sobre aquest *marc territorial i turístic* ha de contemplar també els continguts bàsics de les polítiques públiques, tant les turístiques com la d'altres àmbits sectorials (medi ambient, ordenació del territori, transports, ...) o instrumentals (finances, seguretat, ..). En aquest sentit, cal recordar que el 2002 es va aprovar la Llei de Turisme de Catalunya, tot i que no s'ha desplegat en els seus contingut més estructurals i territorials; o bé el Pla Director Urbanístic del Sistema Costaner (en fase de redacció), que sens dubte afectarà la gestió territorial turística de les destinacions de la costa.

**Taula 7. Oferta hotelera a Catalunya a 31 de desembre de 2003
segons marca turística**

Marca	Establiments	Habitacions	Places
Barcelona	450	21.094	37.917
Catalunya Central	187	5.235	9.473
Costa Brava	746	40.122	76.753
Costa Daurada	275	24.208	48.696
Costa del Garraf	146	5.216	9.738
Costa del Maresme	193	18.759	35.550
Pirineus Pre-Pirineus	368	7.138	13.824
Terres de l'Ebre	73	1.835	3.921
Terres de Lleida	88	2.323	4.133
Val d'Aran	88	2.546	5.186
Total Catalunya	2.614	128.476	245.191

Font: Departament de Comerç, Turisme i Consum.

**Taula 8. Oferta de càmpings a Catalunya a 31 de desembre de 2003,
segons la marca turística.**

Marca	Establiments	Unitats d'acampada	Capacitat allotjament
Barcelona	0	0	0
Catalunya Central	21	2.451	6.131
Costa Brava	112	43.010	107.230
Costa Daurada	55	23.300	58.261
Costa del Garraf	12	7.043	17.610
Costa del Maresme	33	7.150	17.884
Pirineus Pre-Pirineus	92	10.668	26.799
Terres de l'Ebre	19	3.174	7.940
Terres de Lleida	7	695	1.739
Val d'Aran	9	1.023	2.559
Total Catalunya	360	98.514	246.153

Font: Departament de Comerç, Turisme i Consum.

Evolució turística de Catalunya i desplegament els del turisme

Les característiques evolutives de l'oferta turística de Catalunya –considerada com a regió turística-, en termes quantitatius i qualitatius, mostren *grosso modo* la successió de distintes fases diferenciades pel ritme de creixement i per la composició de l'oferta de allotjament i complementària.

Es detecta una fase d'expansió de l'oferta en termes absoluts en els anys seixanta – tot i que el desplegament va tenir lloc en els anys cinquanta- que es frenaria després d'assolir un estadi de consolidació i saturació mitjans dels anys setanta. Cal advertir, no obstant, que aquesta situació fou precipitada per la crisi generalitzada de l'economia, que es va afegir a les pròpies restriccions de l'estructura turística derivada de la seva dinàmica (antiguitat, competència amb altres zones, etc.).

Després d'una etapa de estancament i de tendències incertes (tot i que sense arribar a la situació de declivi), a partir dels primers anys vuitanta i, principalment, a partir de 1985 s'observa una fase de expansió (de rejuveniment), degut a una conjuntura general favorable i a les estratègies dutes a terme per tal d'aconseguir el manteniment de l'activitat turística i l'eficàcia del model turístic.

Del conjunt d'estratègies, a més del procés de substitució i de modernització dels tipus de allotjament i de la planta hotelera (paràmetres que s'observen en la capacitat d'allotjament) s'ha de fer menció a l'evolució de l'oferta complementària com a resultat del procés de qualificació dels espais turístics i amb això fer viable i eficaç el desenvolupament de les activitats turístiques i el manteniment i creixement de Catalunya com a “regió turística”. Aquest procés, així com el comportament dels distintes protagonistes que han intervingut es contemplen clarament com a estratègia en els models sobre el funcionament del 'sistema' turisme.

Aquest procés s'ha concretat en la construcció de determinats equipaments complementaris, com per exemple instal·lacions esportives (camps de golf, ports esportius,.), la millora dels transports (medis i infraestructures), la creació de parcs aquàtics i recreatius, la millora dels serveis d'intermediació i particularment la promoció interior i exterior del 'producte' Catalunya com a destinació turística.

Un altre comportament que es detecta en l'evolució de l'oferta d'allotjament, particularment de l'oferta hotelera i de càmpings, és la tendència a la reducció de l'estacionalitat. Això s'ha d'entendre com a una estratègia cap a la rendibilitat de les empreses, fet que se ha vist afavorit (causa-efecte) per l'extensió del temps d'oci i viatges més enllà del període estival, i en particular per la incorporació a la demanda de determinats grups (destaca en aquest sentit el creixement de la demanda residencial i turística del col·lectiu de tercera edat).

L'anàlisi intrarregional posa de manifest l'existència d'unes zones geoturístiques, més o menys definides, que han tingut una evolució diferenciada, tot i que en termes comparatius no apareix amb nitidesa degut al comportament específic de cada tipus d'oferta. A saber la Costa Brava (amb tres sectors: nord, centre i sud); la Costa del Maresme; la Costa Daurada, que en sentit ampli abraça la comarca de Garraf, el sector central en torn a Tarragona i el sector del Delta de l'Ebre, tot i que en un sentit més estricte s'identifica amb la zona en torn a Tarragona; l'amplia zona de l'interior - més que zona turística ha d'entendre's com a zona amb alguns equipaments turístics- i finalment la zona de muntanya.

A grans trets i si es considera la magnitud de l'oferta turística en conjunt podem establir les següents pautes espacials de la seva dinàmica locacional i la seva distribució espacial actual:

En primer lloc, cal destacar l'aparició i desplegament de diversos nuclis turístics - pioners- en la Costa Brava (S'Agaró, Begur, Tossa de Mar,..), en el Maresme (Calella,..) y en litoral sud (Sitges, Salou,..). La fase de desenvolupament determinà la configuració de 'zones' turístiques -en bona part per la densificació de l'activitat en municipi veïns a aquests nuclis- en la Costa Brava, principalment; mentre que en el litoral sud predomina encara el caràcter puntual de l'activitat turística.

El final de la **fase d'expansió** i consolidació comporta el desenvolupament de les zones litorals menys denses o més dinàmiques: Costa Brava nord (Roses, L'Escala,..), Costa Brava sud (Lloret, Tossa, Blanes); i al sud la Costa Daurada centre (Vilaseca- Salou, Cambrils). En aquesta fase es deixà sentir l'esgotament de les zones tradicionals que pateixen un estancament: Costa Brava centre (Begur,

Palafrugell,..), Maresme (Calella,..), Garraf (Sitges,..); i s'apunta el desplegament de la zona de muntanya (Vall d'Aran, la Cerdanya,..).

En la fase de **nova expansió** -que correspondria amb la situació actual- es consoliden les tendències apuntades, però a més hi ha que assenyalar els següents comportaments. En primer lloc, en les zones saturades se està arribant a un procés de modernització de l'oferta, com estratègia per al seu manteniment que inclou la construcció de determinats tipus d'oferta de allotjament i complementària (creixement qualitatiu i relatiu). Per altra part, el creixement en termes absoluts es distribueix en les **zones 'externes'** a aquestes zones pioneres: la Costa Brava nord i la Costa Daurada centre, principalment, a més d'una expansió poc consistent cap a l'interior i de manera ja consolidada al Pirineu.

En definitiva, s'ha donat un procés de consolidació de les zones pioneres –que podem considerar com 'centrals'- (avui es pot parlar de reconversió) i d'expansió espacial cap al sud i zones externes, particularment en la Costa Daurada i, també, un desenvolupament encara discontinu espacialment, en el Pirineu basat en la valoració d'altres recursos naturals (turisme verd, esquí) distint al predominant, que se basa en la valoració social del binomi sol-platja, afavorint en conseqüència el litoral. De fet l'estratègia dels responsables de la política turística de l'administració autonòmica pretenen aconseguir un doble objectiu que s'insereix en la dinàmica apuntada:

- a) la millora qualitativa de l'oferta i
- b) el reequilibri territorial de l'oferta, tot i que la particularitat dels factors de localització de l'activitat turística constitueixen el principal obstacle per aconseguir aquesta meta.

Les noves pautes d'espacialització

Un dels canvis més notables i estructurals que s'observen són les noves dinàmiques territorials turístiques. Les noves tendències de l'oferta i de la demanda indueixen noves espacialitats del turisme, tot i que no sempre es presenten del tot exemptes de vinculació amb la lògica del model tradicional, doncs es relacionen amb les estratègies del mateix en la recerca de la seva eficiència. El resultat és una generalització espacial del turisme (s'identifica habitualment amb el neologisme

“turistificació” del territori), que es materialitza i s’observa a distintes escales; i, per tant, a Catalunya com a regió turística, amb l’aparició d’una nova dialèctica litoral-interior, que dona pas a una desfiguració i eixamplament “cap” a l’interior (el traspais) de la franja turística litoral, que es desenvolupa bàsicament en termes de complementarietat.

La generalització del turisme és un procés de naturalesa social i també de naturalesa espacial. En relació al caràcter social, s’ha de recordar que la pràctica del turisme fa sentir els seus efectes progressivament en tots els sectors de la vida col·lectiva: en les institucions, les mentalitats, les concepcions de la identitat i, fins i tot, en la idea que la societat es fa de si mateixa, assolint-se una turistificació de la societat.

Tal com s’ha assenyalat en l’aparta anterior, el “mapa” del turisme a Catalunya és dinàmic i la seva evolució comença a estar influenciada per les **noves tendències d’espacialització** i processos espacials globals generats per la dimensió de determinades pràctiques turístiques noves o determinades evolucions de activitats ja implantades. La “turistificació” del territori català, en el marc general ja assenyalat, té tres focus genètics específics: a) la intensificació del fenomen d’oci turístic de proximitat, generat per la metròpoli barcelonina; b) la concepció i instrumentalització del turisme com a estratègia de desenvolupament i dinamització socioeconòmica de les zones d’interior (espais rurals), i c) la necessitat de reestructuració dels espais litorals tradicionals i la “incorporació” del traspais (zones de interior) com a una de les fórmules o estratègies per a la revalorització dels productes turístics obsolets; que indueixen l’extensió d’activitat turístiques des del litoral cap a les àrees d’interior. D’acord amb la realitat turística del municipi de Mont-roig de Camp i de la dinàmica del litoral tarragoní, convé detenir-se en els processos específics a) i c), assenyalats en la sistematització anterior.

La intensificació del fenomen d’oci turístic de proximitat es generat per la metròpoli barcelonina, que en les seves manifestacions afecta tant al litoral com a les zones d’interior, sobre les que es projecten determinades pràctiques recreatives i turístiques que fan de la “resta” de Catalunya la “segona” Barcelona. El fenomen específic de les residències secundàries és una de les manifestacions més “resents” i la que es considera paradigmàtica, però òbviament no és l’única. El paper d’aquest enorme mercat urbà no és nou i, de fet, ha sigut important en la configuració de l’estructura espacial del turisme a Catalunya. Lo nou radica en la

seva dimensió actual i en les noves pautes espacials que comporta, ja que reforcen els efectes dels altres factors genètics que es consideren que fonamenten el procés global de generalització espacial del turisme a Catalunya, i que atenuen la forta concentració litoral preexistent. El turisme residencial ha penetrat tradicionalment l'interior de Catalunya, dibuixant zones concèntriques d'intensitat gradual en torn a Barcelona, però en els darrers anys la seva difusió ha accentuat aquesta direcció, tal com posa de relleu les dades a nivell municipal dels censos d'habitatges dels anys 1970, 1981, 1991 i 2001.

La necessitat de reestructuració dels espais litorals tradicionals ha conduït a dos tipus d'estratègies com a dimensió espacial: 1) la incorporació del traspais (zones de interior) y 2) la incorporació i/o articulació entre diferents espais litorals. Els dos fets es concreten en fórmules o estratègies per a la revalorització dels productes turístics obsolets; que en uns casos suposen l'extensió d'activitats turístiques des del litoral cap a les àrees d'interior i en altres casos la generalització del turisme a "tot" el litoral. Aquestes estratègies de dimensió espacial son, doncs, de caràcter **extra-litoral** i de caràcter **intra-litoral**.

La "turistificació" del territori a partir del litoral respon, en gran part, a les estratègies dels diferents agents socials, econòmics i polítics (empresaris, responsables d'organismes de turisme, ..) de fer front a l'esgotament de les destinacions de sol i platja (situació vinculada amb el cicle de vida del producte) i donar respostes a les noves exigències de la demanda. De fet, son iniciatives i accions "espontànies" (en quant que respostes específiques de cada empresa o grup d'empreses per a mantenir la seva viabilitat). Només per la seva generalització i per la intervenció d'organismes i institucions (patronats, administració pública,..), reforçant aquestes iniciatives amb polítiques sectorials i el disseny de noves imatges i productes (en amb dos casos d'espais interiors més o menys llunyans del litoral), es pot parlar d'estratègies del sector o estratègies d'un espai turístic (o destinació turística) per respondre a la nova situació.

La incorporació i/o articulació entre espais litorals diferents obeeix a la necessitat d'oferir un producte diversificat (comportaments i exigència de les noves demandes que exigeixen un producte variat i una destinació multiopcional) i afecta, en la recerca de solucions, a zona de baixa o nul·la explotació turística (zones menys desenvolupades en el litoral meridional; espais naturals amb cert nivell de protecció,

tant en el litoral meridional -Delta de l'Ebre- com septentrional –Cap de Creus-, com a exemples més emblemàtics).

Cap a un nou model turístic de Catalunya: postulats bàsics (penúltimes propostes).

La situació del turisme a Catalunya, en un escenari de canvi i transició, ha portat a fer diagnòstic i lectures crítiques del model turístic actual i a fer propostes de futur. Una de les aportacions a aquest debat obert sobre la necessitat de canvi del model turístic català és la del propi conseller de Comerç, Turisme i Consum de la Generalitat de Catalunya, Sr. Pere Esteve, que a final de l'estiu de 2004 va publicar un document en els mitjans de comunicació (*La Vanguardia*, 5 de setembre de 2004), titulat "Bases per a un nou model turístic".

En aquest article el conseller explica les línies mestres que el Govern vol seguir en la seva actuació en el sector turístic. Recollim en aquestes línies lo més rellevant com a mostra del debat i per tancar aquest punt dedicat a Catalunya com a marc territorial i com a regió turística de referència. En el text s'explicita que la millora de la qualitat de l'oferta està present en tots els plantejaments, al temps que es demana una reformulació dels seus productes més madurs, per adequar-se a les noves tendències de la demanda. A més, considera que parlar de crisi i fer generalitzacions en matèria turística es caure en un incorrecte reduccionisme. El Govern, en sintonia amb el sector, està en condicions d'apostar per un model de qualitat. Segons el conseller, les bases per al nou model han de fonamentar-se en els àmbits següents:

1. La importància del turisme. Per això, el desenvolupament del turisme ha d'emmarcar-se en l'estratègia general de millora de la seva competitivitat.
2. La situació del sector. Es cert que existeixen determinats segments que necessiten un canvi de model –l'actual de sol i platja no està esgotat, sinó que es un actiu que ha de redefinir-se amb valor afegit–, però en canvi altres, com el turisme d'interior i urbà, se situen a nivells qualitativament positius.

3. Cap a un model de Qualitat. El Govern, en sintonia amb el sector, està en condicions d'apostar per un model de qualitat –tant des d'un punt de vista de país, com de producte així com de prestació de serveis– en quant que existeix el consens per una part i la capacitat d'aportar els necessaris actius de qualitat, per altra. La potenciació de la qualitat ha de ser un dels eixos bàsics diferenciadors del producte turístic i, conseqüentment, de la imatge turística catalana, columna vertebral sobre la que se sustenta la Marca Catalunya, que no és sinó, una suma de tots el actius de que disposem.
4. La política estrictament turística. Les prioritats del Departament son: la definició del model, el recolzament al sector sota un model acordat i un fort compromís en la promoció, en clara competència amb lo que en altres administracions porten realitzant fa anys. Por això, la voluntat del Departament és incrementar la partida en promoció turística en los Pressupostos del 2005.
5. Altres polítiques del Govern en l'àmbit turístic. Altres polítiques previstes decisives pel sector son les que estan íntimament relacionades amb la concepció integral que ha de tenir qualsevol producte turístic de qualitat.

Una darrera aportació al debat sobre el model turístic de Catalunya i, en general, sobre la gestió pública del turisme son els resultats del Congrés de Turisme de Catalunya que durant el 2004 ha promogut i organitzat el Consell General de Cambres de Catalunya. En les sessions finals celebrades el mes de desembre de 2004 es van presentar les Conclusions Finals, de les que es recullen en aquesta ocasió les que tenen a veure amb la relació turisme- territori.

Així, la conclusió 3 diu:

<<cal ordenar el paisatge tenint en compte que és un valor fonamental per a l'activitat turística>>

I entre les propostes associades a aquesta conclusió destaquen:

- Impulsar el planejament urbanístic de caràcter supramunicipal i l'elaboració de plans directors i de paisatge entesos com a documents adjunts als plans territorials parcials.
- Proposar la inclusió del territori i el paisatge en els sistemes de gestió de la qualitat turística

2.3. La Costa Daurada

Fins el 2003 la Costa Daurada era la marca turística que abraçava les comarques de la “província” de Tarragona, i particularment s'associava al seu litoral. No obstant això, recentment s'ha creat una nova marca, Terres de l'Ebre, per la qual cosa “Costa Daurada” com a marca turística comprèn l'espai geogràfic format per les comarques de l'Alt camp, Baix Camp, Baix Penedès, Conca de Barberà, Priorat i Tarragonès.

Mont-roig del Camp pertany a la comarca del Baix Camp i, a la vegada, aquesta es una part –juntament amb l'Alt Camp i el Tarragonès- de la unitat geogràfica denominada el Camp de Tarragona. Tant el Baix Camp com el municipi de Mont-roig del Camp participen de les característiques geogràfiques del Camp i, des d'una perspectiva funcional, de la marca turística Costa Daurada i, en particular, del litoral tarragoní com a eix turístic. La consideració del camp de Tarragona i de la Costa Daurada com a marc territorial i com a escenari turístic de referència per comprendre millor el perfil actual i la dinàmica futura del municipi de Mont-roig del Camp aconsella tractar dos fets:

- a) les característiques geonaturals del Camp i del litoral, fonament del recurs turístic principal: ambient climàtic i litoral (turisme de sol i platja)
- b) els trets definidors del turisme al litoral del Camp.

1. Característiques geonaturals del Camp i del litoral tarragoní

Estructura morfològica i la costa. En l'ordre morfològic, una primera divisió contempla la plana i la muntanya, amb orígens i estructures diferents. La plana es una gran fosa tectònica i la seva base és recomplerta per sediments miocènics, els quals queden al descobert a la banda llevantina de la comarca, mentre que cap al

sud (Hospitalet de l'Infant i Mont-roig del Camp) els arrossegalls que proporciona la muntanya immediata són calcaris, molt durs, que es resisteixen a la disgregació i formen conglomerats que afloren en bancs potents. Els còdols cantelluts que contenen arreu són més grossos a mesura que s'aproximen els afloraments triàssics i cretàcics.

La costa del Camp té una constitució juràssica, amb clapes miocèniques i cretàcies, per la qual cosa ofereix resistència a l'embat del mar i sembla descompartir el litoral. En un costat i a l'altre del cap de Salou –principal accident- s'estenen les platges que retallen la plana quaternària. La meridional va fins als contraforts del coll d Balaguer –al municipi de Vandellòs, al sud de Mont-roig del Camp- amb unes molt lleus articulacions assenyalades per les anomenades, amb exageració “puntes”. Les més considerables corresponen als deltes minúsculs de la riera de Riudoms i del riu Llastres, que justament limiten pel nord i pel sud el litoral de 13 km del municipi de Mont-roig del Camp.

El clima del Camp es mediterrani benigne, determinat tant pels factors atmosfèrics com pels factors geogràfics: la configuració d'aquesta unitat geogràfica, amplament oberta al mar i amb un respatller alterós de muntanyes que li fan de pantalla per resguardar-la de les influències de l'interior, li proporciona un clima típicament mediterrani. El Camp resta preferentment lliurat a les benignes influències del Mediterrani, gaudint d'un assolellament intens, un cel blavíssim i una gran visibilitat atmosfèrica. No obstant, com succeeix amb altres unitats geogràfiques d'ordre supracomarcal, el clima no és homogeni. Hi ha diferències i matisos locals, que fan per exemple, que apareguin contrastos entre municipis veïns, en funció del caràcter intern o marítim, o segons el paper que jugui l'orografia, en cada cas.

La plana del Camp enregistra entre 500 i 550 mm de pluja l'any, amb tendència a disminuït cap a l'Hospitalet de l'Infant (municipi de Vandellòs), que limita pel sud amb Mont-roig del Camp, on les mitjanes resten per sota dels 500 mm. L'estació més plujosa es la tardor, que a la plana concentra el 38 % de la pluja de tot l'any, seguida de la primavera amb el 28% . L'estació seca és l'estiu, i al Baix Camp el nivell de precipitació es fins i tot inferior al de l'hivern.

Un component destacat del clima del Camp es el vent, que es deixa sentir més – precisament en els municipis més meridionals, com ara Mont-roig del Camp. Així, la

protecció orogràfica que suposen les diferents unitats de la serralada Pre-litoral no priva el descens de l'impetuós vent de mestral que origina el fenomen meteorològic més típic de la comarca: el vent serè. De fet, els dos vents més significatius del camp són el mestral o "serè" (NO) i la marinada (SE). La marinada predomina amb regularitat els mesos de primavera i estiu, mentre que el mestral ho fa a l'hivern i a la tardor, però solament uns dies determinats. És el serè que dona a la comarca la fama d'un indret ventós i bufa de l'octubre a l'abril, amb màxims de violència als tres primers mesos de l'any, sobretot pel gener. Aconsegueix velocitats entre 70 i 118 quilòmetres hora.

La xarxa hidrogràfica es pobre. Es pot afirmar que només dos corrents hidrogràfics constants, però de molt reduïda importància, travessen de nord a sud aquest territori, el Gaià i el Francolí. Un altre curs fluvial porta el nom de riu, però ni per l'extensió ni pel seu curs ni per la importància del seu cabal no es pot comparar amb els anteriors. És el riu Llastres, que recorre la vall de Vandellòs, i que en arribar a la plana no es distingeix de les rieres. L'erosió ha provocat, a més, la formació de diversos barrancs que modifiquen la superfície estructural plana, tal com es pot observar en el municipi de Mont-roig del Camp.

La cobertura vegetal és típica mediterrània, amb afinitats nord- africanes en els sectors propers a mar i d'estatge muntà europeu en les cotes més altes de les serralades que limiten aquest territori. Al Camp el semicercle de muntanyós introdueix l'existència de estatges climàtics al qual s'adapta la successió de zones de vegetació. A la part inferior –sector al que correspon Mont-roig del Camp- hi ha l'estatge eixut, amb domini de la garriga d'ullastre i margalló, característic del litoral. Entre aquest estatge i el de muntanya mediterrània es disposen les faixes intermèdies de domini de l'alzinar amb marfull i el domini del bosc de roure valencià. És important destacar que arran del mar les sorres de les platges i els fronts rocosos sostenen les migradeses vegetals característiques. Petites clapes de pins blancs amb pobre sotabosc de farigoles i argelagues arrelen en la crosta calcària del Baix Camp. La destrucció dels boscos arreu de la comarca ha transformat l'antic mantell vegetal en garrigues d'arbustos de fulla petita, coriàcia, xarolada, dura i punxosa, amb afinitats nord- africanes. El margalló, el coscoll, l'argelaga, hi tenen preponderància, i el romaní, la farigola, l'espígol i l'esbarzer cobreixen els llocs més pedregosos i assolellats. L'alzina que havia constituït grans boscos, ha estat

delmada, i ara el pi blanc ocupa els vessants muntanyencs amb un sotabosc dels mateixos arbustos de la garriga.

2. Trets definidors del turisme al litoral del Camp.

La inserció del fenomen turístic dins l'activitat econòmica de la província de Tarragona ha presentat un cert retard temporal respecte a altres zones de la geografia catalana, si bé aquestes darreres dècades ha assolit un ritme espectacular. Fins els anys seixanta el creixement del sector a Catalunya es localitza a les províncies de Girona i Barcelona, i relegà així a un segon plànol la participació de Tarragona i Lleida, tal com s'ha explicat alhora de tractar el desplegament del turisme a Catalunya. No obstant això, els primers anys seixanta es noten certs símptomes d'incorporació de tota l'àrea tarragonina i els anys següents el ritme de creixement s'accelera i arribà fins i tot a superar la dinàmica catalana, fonamentada en l'evolució de les zones tradicionalment turístiques, i per tant la costa meridional no era una zona turística tradicional. El resultat és una infraestructura turística que es troba concentrada pràcticament en el litoral. A una altra escala, cal constatar que el Baix Camp es troba a la part sud del litoral català i no comença a viure el procés expansiu fins que les àrees de més al nord (litoral de Garraf, el Penedès i el Tarragonès es van saturant (Calleja, *et alt.* 1986: 225). En aquells moments, el Baix Camp va jugar el paper de "nova" zona turística, mentre que avui el fer diferencials respecte a altres sectors del litoral català es concreten en la especificitat de la seva evolució.

Taula 9. Dades bàsiques de la Marca Turística Costa Daurada.

Població (habitants):	609.673	9,6%	de la població de Catalunya
Superfície(hectàrees):	11.174.220	13,4%	de la superfície de Catalunya
Habitatges:	434.559	13,2%	dels habitatges de Catalunya
Habitatges principals:	220.951	6,7%	dels habitatges principals de Catalunya
Habitatges no principals:	213.608	22,3%	dels habitatges no principals de Catalunya

Habitatges principals sobre el total d'habitatges a la Costa Daurada:	50,8%
Habitatges no principals sobre el total d'habitatges a la Costa Daurada:	49,2%
Rati d'habitatges no principals entre principals a la Costa Daurada:	0,97
Places d'establiments hotelers per 1.000 habitants:	86,30
Places de càmping per 1.000 habitants:	108,58
Places d'establiments de turisme rural per 1.000 habitants:	2,13

Nota: Les dades de població i habitatge són del cens de 2001 de l'INE.

Des del punt de vista de l'estructura del poblament, els tres municipis litorals de la comarca comparteixen uns trets característics bastants semblants. Llurs nuclis municipals són lluny de la costa, cosa que porta a una dissociació d'activitats entre el que podríem anomenar nuclis mare (en el nostre cas, Mont-roig de Camp, en el que continuen les seves activitats tradicionals) i els corresponents enclavament (s) vora el mar (Miami, ...). Lo mateix passa a Cambrils (barri marítim) i a Vandellòs (Hospitalet de l'Infant i l'Almadrava). En el cas Vandellòs i de Mont-roig s'agreuja per la distancia entre nuclis (12 km)

Taula 10. Oferta turística d'establiments hotelers, càmpings i turisme rural a la Costa Daurada. Any 2003* segons els establiments, habitacions o unitats d'acampada i places

	Hotels		Càmpings		Turisme rural		Total	
Oferta a la Costa Daurada	nombre	% var 03/02	nombre	% var 03/02	nombre	% var 03/02	nombre	% var 03/02
Establiments	348	3,9%	74	1,4%	156	20,0%	578	7,4%
Habitacions/Unitats	26.043	7,1%	26.474	0,9%	638	20,8%	53.155	4,1%
Places	52.617	8,2%	66.201	0,9%	1.299	22,0%	120.117	4,2%

Fonts: ¹ - Departament de Comerç, Turisme i Consum.

Nota: * - A 31 de desembre de 2003. : - Dades no disponibles. -- - Dades no procedents.

Taula 11. Turistes, pernoctacions i estada mitjana a la Costa Daurada. Any 2003 segons el mercat d'origen

	Estrangers		Espanyols		Catalans	
Demanda a la Costa Daurada	valor	% var 03/02	valor	% var 03/02	valor	% var 03/02
Turistes (milers)	2.022	-5,8%	1.279	6,0%	899	7,8%
Pernoctacions (milers)	14.688	-26,2%	9.222	5,7%	4.257	-1,8%
Estada mitjana (pernoctacions)	7,3	-2,0*	7,2	0,0*	4,7	-0,5*

Fonts: ¹ - Turisme de Catalunya i Institut d'Estadística de Catalunya, a partir de les dades de Frontur de l'IET.

² - Turisme de Catalunya i Institut d'Estadística de Catalunya.

Nota: * - Variació en punts.

Taula 12. Viatgers, pernoctacions, estada mitjana i grau d'ocupació dels viatgers a la Costa Daurada. Any 2003 segons l'establiment d'allotjament

	Hotels ¹		Càmpings ²	
Ocupació a la Costa Daurada	Valor	% Var 03/02	Valor	% Var 03/02
Viatgers (milers)	1.738	12,0%	595	0,0%
Pernoctacions (milers)	8.090	9,6%	3.135	-14,1%
Estada mitjana (pernoctacions)	4,7	-0,1*	5,3	-0,9*

Grau d'ocupació	49,8%	-1,0*	32,5%	-2,5*
-----------------	-------	-------	-------	-------

Fonts:

¹ - Turisme de Catalunya i Institut d'Estadística de Catalunya, a partir de l'Enquesta d'Ocupació Hotelera de l'INE.

² - Turisme de Catalunya i Institut d'Estadística de Catalunya, a partir de l'Enquesta d'Ocupació d'Acampaments Turístics de l'INE.

³ - Enquesta d'Ocupació d'Allotjaments de Turisme Rural de l'INE.

Nota: * - Variació en punts. : - Dades no disponibles. -- - Dades no procedents.

Taula 13. Distribució d'establiments hotelers per tipus a la Costa Daurada. Any 2003* segons els establiments i places

Costa Daurada¹	Hotels	Hotel-Apartament	Pensions	Altres	Total
Establiments	184	13	151	0	348
% horitzontal	52,9%	3,7%	43,4%	0,0%	100%
% sobre tipus a Catalunya	15,3%	18,6%	11,4%	0,0%	13,3%
Places	43.787	5.082	3.748	0	52.617
% horitzontal	83,2%	9,7%	7,1%	0,0%	100%
% sobre tipus a Catalunya	22,9%	34,8%	9,7%	0,0%	21,5%

Fonts: ¹ - Departament de Comerç, Turisme i Consum.

Nota: * - A 31 de desembre de 2003.

Taula 14. Distribució de càmpings per categories a la Costa Daurada. Any 2003* segons els establiments i places

Costa Daurada¹	Luxe	1^a	2^a	3^a	Sense	Total
Establiments	1	1	38	17	1	74
% horitzontal	1,4%	23,0%	51,4%	23,0%	1,4%	100%
% sobre tipus a Catalunya	33,3%	25,8%	20,5%	17,5%	11,1%	20,6%
Places	2.120	29.035	26.632	7.769	645	66.201
% horitzontal	3,2%	43,9%	40,2%	11,7%	1,0%	100%
% sobre tipus a Catalunya	30,1%	27,8%	25,8%	29,6%	13,2%	26,9%

Fonts: ¹ - Departament de Comerç, Turisme i Consum.

Nota: * - A 31 de desembre de 2003.

El desplegament del turisme al litoral tarragoní, i concretament al litoral del Baix Camp, va comportar la important creació d'hotels i de càmpings, així com de diversa infraestructura complementària o auxiliar. No obstant això, <<un fet important a destacar de la dinàmica de la comarca i de tot Catalunya és la proliferació de zones de segona residència, amb la instal·lació d'urbanitzacions als voltants de les poblacions. Aquestes zones són ocupades generalment els caps de setmana i les vacances de Setmana Santa i estiu. Però també s'observen d'altres actuacions urbanístiques que responen a una altre tipus de demanda, concretament, l'habitatge habitual i primari. Les zones de segona residència són un mitjà evident per a potenciar el turisme interior i disminuir la forta estacionalitat del fenomen turístic. Malgrat això, s'han de considerar dins l'àmbit conjunt de l'ordenació del territori, delimitant bé les zones on es poden assentar per tal de no crear problemes d'usos alternatius per al sòl en l'agricultura ni agressions al medi.

El resultat es que la major part de municipis de la Costa Daurada són destinacions turístiques- residencials, mes que “turística” en sentit estricte, i presenten una realitat funcional i una problemàtica específica distinta dels municipis turístics, de predomini d'oferta d'allotjament turística comercialitzable (hotels, càmpings, apartaments,...).

Atenen al comportament de la **demanda turística**, el Baix Camp presenta dos parts diferenciades: 1) la primera, des del port de Cambrils fins a Salou; i 2) la segona des de Cambrils fins al límit sud de la comarca.

Si considerem l'origen geogràfic també trobem una demanda dissociada en dues parts: d'una banda el fort contingent d'estrangers que van cap a algun dels importants càmpings de la zona i, de l'altra, els nacionals que s'hi ha establert fugint de la congestionada Salou; hi trobem des d'alguna urbanització de luxe, com ara el Dorado, fins a un seguit de blocs d'apartaments que s'aboquen a la platja sense gaire ordre. Per tant, els estrangers es dirigeixen principalment als hotels i càmpings, amb estades normalment curtes i sempre amb una forta estacionalitat i, d'altra banda, els nacionals, propietaris quasi sempre d'un apartament o torre, moltes vegades residents a Reus o a Barcelona, que a més d'anar-hi a l'estiu hi van també molts caps de setmana, solen tenir un fort arrelament a la zona que els en fa quasi residents habituals.

Els turistes espanyols – que representa entorn al 55%- procedeixen majoritàriament de Barcelona (45%) i després en un segon terme, Saragossa i Madrid entre altres. Dels estrangers, sobresurten els francesos, i després els alemanys.

Taula 15. Establiments i places en establiments hotelers a la Costa Daurada. Any 2003* segons tipus i categoria

Tipus i categoria ¹	Establiments	% Subtotal	% Total	Places	% Subtotal	% Total
Hotels						
5 estrelles d'or	2	1,1%	,6%	342	0,8%	0,6%
4 estrelles d'or	27	14,7%	7,8%	13.190	30,1%	25,1%
3 estrelles d'or	80	43,5%	23,0%	26.041	59,5%	49,5%
2 estrelles d'or	38	20,7%	10,9%	2.497	5,7%	4,7%
1 estrella d'or	37	20,1%	10,6%	1.717	3,9%	3,3%
Subtotal	184	100%	52,9%	43.787	100%	83,2%
Hotels-Apartaments						
5 estrelles d'or	0	0,0%	0,0%	0	0,0%	0,0%
4 estrelles d'or	3	3,1%	0,9%	1.536	30,2%	2,9%
3 estrelles d'or	7	53,8%	2,0%	2.687	52,9%	5,1%
2 estrelles d'or	3	23,1%	0,9%	859	16,9%	1,6%
1 estrella d'or	0	0,0%	0,0%	0	0,0%	0,0%
Subtotal	13	100%	3,7%	5.082	100%	9,7%

Pensions						
1 estrella d'argent	108	71,5%	31,0%	2794	74,5%	5,3%
2 estrelles d'argent	43	28,5%	12,4%	954	25,5%	1,8%
Subtotal	151	100%	43,4%	3.748	100%	7,1%
Total	348		100%	52.617		100%

Fonts: ¹ - Departament de Comerç, Turisme i Consum.

Nota: * - A 31 de desembre de 2003.

Calleja *et alt.* (1986) van identificar -ara quasi fa deu anys-, tot un seguit de problemes principals del turisme al Baix Camp, que pràcticament son tots vigents avui dia:

- a) Una marcada estacionalitat, que s'agreuja a zones com Mont-roig del Camp, on la temporada es encara més curta perquè atreu principalment un turisme de càmping que es concentra fortament durant un sol mes.
- b) Problemes de professionalitat empresarial
- c) La necessitat d'atreure els turistes cap a les platges del sud de la comarca, com ara Miami o l'Hospitalet de l'Infant, com a mesura descongestionadora de la supermassificada platja de Salou. Es considera, però, que aquest fet ja s'està produint per ell mateix.
- d) La necessària preservació del medi natural i del paisatge davant l'expansió d'indústries contaminants i urbanitzacions clandestines. Necessitat dins d'aquest camp de resguardar les zones turístiques delimitant les distàncies mínimes en què es pot localitzar la indústria. Estudi de la disponibilitat de sòl per a establir les zones on es pot edificar i les zones que han de quedar sense edificar.
- e) Potenciació dels serveis públics que incideixen en la qualitat del serveis turístics i que es valorada com a insuficient.

Finalment, els autors de la monografia sobre el Baix Camp assenyalen (Calleja *et alt.*, 1986: 234), que el fort creixement turístic no ha tingut normalment una ordenació adequada ni un control de l'activitat urbanitzadora produïda durant els anys setanta. L'assentament i la consolidació del turisme al Baix Camp, si es volen preservar uns mínims qualitatius, passen per un estudi detallat dels usos que ha de tenir cada porció del territori.

En relació a la caracterització del model turístic de la Costa Daurada, es pot afirmar que en un escenari de competència entre destinacions turístiques la capacitat de la Costa Daurada per donar resposta i adaptar-se als canvis recents es bona. Diverses

circumstàncies fan que pugui crear una veritable avantatge competitiu, front a la pèrdua d'especificitat dels avantatges comparatius. Entre les condicions afavoridores destaquen:

- 1) la situació geogràfica
- 2) l'accessibilitat al focus de demanda nacional i europea
- 3) la menor sobreexplotació dels recursos turístics en comparació amb els seus competidors immediats.
- 4) Disponibilitat d'importants recursos turístics per sostenir una oferta diversificada i complementaria.
- 5) Posició dins l'eix de creixement econòmic de la Mediterrània

Taula 16. Oferta hotelera de la Costa Daurada, per comarques (31-XII- 2003)

Alt Camp	H	1	1 estrella	46	86
	H	1	3 estrelles	53	95
	P	3	2 estrelles	47	77
Baix Camp	H	7	1 estrella	145	253
	H	12	2 estrelles	327	605
	H	14	3 estrelles	1.926	3.793
	H	8	4 estrelles	1.344	2.654
	H	1	5 estrelles	26	56
	HA	1	3 estrelles	56	112
	P	11	1 estrella	216	348
Baix Penedès	P	18	2 estrelles	185	339
	H	7	1 estrella	203	379
	H	3	2 estrelles	119	226
	H	10	3 estrelles	876	1.658
	H	3	4 estrelles	335	679
	H	1	5 estrelles	143	286
	HA	1	2 estrelles	111	420
	P	6	1 estrella	77	122
Conca de Barberà	P	16	2 estrelles	178	330
	H	3	1 estrella	72	135
	H	2	2 estrelles	80	153
	H	4	3 estrelles	161	289
	P	1	1 estrella	29	41
Priorat	P	8	2 estrelles	60	110
	H	1	2 estrelles	22	36
	P	3	1 estrella	28	44
Tarragonès	P	8	2 estrelles	49	94
	H	11	1 estrella	249	456
	H	7	2 estrelles	412	759
	H	45	3 estrelles	10.095	19.531
	H	14	4 estrelles	4.830	9.653
	HA	2	2 estrelles	225	439

	HA	4	3 estrelles	513	1.623
	HA	3	4 estrelles	240	1.536
	P	10	1 estrella	121	206
	P	25	2 estrelles	609	1073
Total		275		24.208	48.696

Font: Departament de Comerç, Turisme i Consum.

La Costa Daurada comprèn diversos sectors o zones, que a la vegada presenten estadis evolutius diferents i es pot parlar de models contrastats de cadascuna de les zones. En el cas de la zona sud (on s'integra el municipi de Mont-roig), els avantatges competitius son (Analistas Financieros internacionales,2003):

- Bona situació geogràfica: clima benigne i bones comunicacions
- Oferta d'allotjament menys densa que en les zones nord i centre. Major potencialitat de futur.
- Atractiu principal de la tranquil·litat i la no aglomeració com a contraposició dels grans nuclis turístics del nord i centre de la Costa Daurada.

Taula 17. Oferta de càmpings de la Costa Daurada, per comarques (31-XII-2003)

Baix Camp	PU	4	1 ^a categoria	4.010	10.026
	PU	8	2 ^a categoria	3.045	7.614
	PU	5	3 ^a categoria	1.931	4.829
	PU	1	Luxe	848	2.120
Baix Penedès	PU	1	1 ^a categoria	583	1.458
	PU	3	2 ^a categoria	559	1.398
	PU	2	3 ^a categoria	579	1.448
Conca de Barberà	PU	2	1 ^a categoria	428	1.071
Priorat	PU	2	2 ^a categoria	307	768
	PU	1	3 ^a categoria	34	85
Tarragonès	PU	8	1 ^a categoria	5.843	14.609
	PU	16	2 ^a categoria	5.009	12.525
	PU	2	3 ^a categoria	124	310
Total		55		23.300	58.261

Font: Departament de Comerç, Turisme i Consum.

3. Referències per a la gestió territorial i urbana

3.1. Les possibilitats de les estructures preexistents

- A) Potencialitat turística dels recursos natural i cultural del municipi
- B) La desestructuració sectorial i territorial del sistema turístic
- C) La influència de la dinàmica turística del marc comarcal i regional

3.2 L'escenari futur: hipòtesis tendencial

3.3. Protocol d'actuacions

3.3.1. Premisses

- 1) Gestió basada en els principis de la sostenibilitat: cap a un desenvolupament turístic sostenible.
- 2) Acceptació dels factors restrictius

3.3.2. Proposta de contingut

3.3.3. Accions associades

- A) En relació al propi procés de gestió (eines, agents participants)*
- B) En relació al "paisatge", el territori no urbanitzat i l'espai natural*
- C) En relació al habitat i al paisatge rural*
- D) En relació al model urbanístic- turístic*

3.1. Les possibilitats de les estructures preexistents

A) Potencialitat turística dels recursos natural i cultural del municipi

1) El municipi disposa d'uns atributs que es poden entendre com a punts forts:

- a) Les condicions climàtiques ofereixen un ambient confortable, la qual cosa li atorga potencialitat turística i atractivitat pels usos residencials i turístics, tot i que aquest <<confort>> no és exclusiu del municipi, ja que es propi del litoral mediterrani; i és un exemple tota la costa tarragonina pel que fa als valors específics de temperatures.
- b) El patrimoni cultural “Miró” té un gran valor intrínsec i, a més, el seu caràcter únic li atorga a Mont-roig una potencialitat i un avantatge comparatiu amb altres municipis veïns. Mont-roig ja està en el “mapa” del turisme cultural de Catalunya i ara convé intensificar la valorització turística d'aquest patrimoni per tal que s'aconsegueixi una quota destacada en el mercat de turisme cultural.
- c) La disponibilitat de “territori” –i en, definitiva, de sòl urbanitzable– gràcies a l'extensió del terme municipal i a que el procés de desenvolupament turístic s'ha manifestat fins ara amb una intensitat i una tipologia que només ha ocupat una part del terme, en comparació amb altres municipis de la Costa Daurada, que presenten un nivell de saturació. La dimensió del terme, els usos actuals que presenta i el nivell de desenvolupament turístic permet operar amb hipotètiques implantacions turístiques i d'oci que no “hi caben” en altres municipis veïns.
- d) El municipi disposa d'indrets inclosos en el PEIN de Catalunya, en concret l'entorn de la Mare de Deu de la Roca i dos zones humides de gran valor medi ambiental situades a Miami Platja: un tram del riu Llastres i el barranc d'estany Salat.

2) No obstant això, entès com a recurs turístic, l'entorn natural i cultural del municipi no presenta un valor intrínsec “excepcional”, és un patrimoni “comú”, i la seva

atractivitat és limitada. Utilitzant la terminologia habitual en l'avaluació de la potencialitat turística se situaria en els nivells intermedis de la classificació.

3) Existeix una percepció que sobrevalora l'entorn "natural" del municipi. L'entorn natural (components del medi físic i paisatge) presenta uns atributs comuns i similars als que es troben en altres comarques de la costa catalana i de la resta de la mediterrània, com ja s'ha dit anteriorment. Però, a més l'intens aprofitament agrari ha fet que el grau d'artificialització sigui molt gran, i que els espais naturals siguin quasi be inexistents. El paisatge és, per tant, un paisatge humanitzat, una creació humana, cultura material. En que es pot basar el valor del paisatge i de la "natura" de Mont-roig del Camp?, quin són els fets diferencials respecte a d'altres municipis i territoris veïns (competidors)? Com a respostes podem indicar:

- el major nivell de manteniment del patró tradicional d'ocupació del territori.
- el menor nivell d'urbanització.
- la major conservació de "paisatge tradicional", no modificat, malgrat el que s'ha dit en l'apartat anterior.

En l'actual paradigma turístic, en les tendències de la demanda, en els nous hàbits de consum hi ha una valoració social de lo "natural" y lo "tradicional". Però davant d'això, cal preveure canvis:

- a) aquesta valoració social (de lo natural i lo tradicional) coexisteix amb l'atractivitat de lo artificial.
- b) aquesta valoració social pot canviar, passar de moda.
- c) existeixen altres factors que incideixen en el procés de posada en valor turístic d'un territori i que poden relativitzar les premisses anteriors.
- d) el futur es preveu, sobretot, a partir de "consum" de "cultura de l'oci", més que de "turisme".

4) A més, relacionat amb la seva localització, el municipi es beneficiarà de la continuïtat i proximitat a destinacions turístiques dinàmiques, i amb símptomes de saturació afectarà al municipi de Mont-roig pel fet que constituirà la plataforma "natural" per on es canalitzarà cap el sud el creixement i expansió territorial del turisme d'aquesta zona geoturística (Costa Daurada). El municipi és veurà absorbit per la dinàmica territorial del turisme en aquest context regional, que s'orientarà cap

a la recerca de nous espais turístics- residencials de qualitat i espais per ubicar equipaments o infraestructures complementàries orientades tant al consum turístic com al consum cultural i de lleure de públics més amplis.

5) La influència de la dinàmica turística dels municipis veïns i de l'entorn regional no es manifestarà només en termes físics i de consum de territori, sinó que també es projectarà sobre aspectes funcionals, de complementarietat de funcions i de presència indistinta de visitants que, pernoctin on pernoctin o facin la estada on la facin, el seu escenari de vida turística, d'experiència turística, sobrepassa els límits del municipi, dibuixant un escenari de pràctica turística d'escala comarcal i regional. Aquests fet és important a l'hora de dimensionar la capacitat d'atracció dels recursos del municipi (i de fora del municipi) i, a la vegada, a l'hora de dissenyar els components formals i funcionals del municipi entès com a escenari turístic, que es una peça més d'un escenari major, d'escala comarcal o regional.

B) La desestructuració sectorial i territorial del sistema turístic

- El model turístic de Mont- roig del Camp, com a tot el litoral mediterrani, ha estat fortament vinculat al sector de la construcció, als sector immobiliari, de tal manera que l'oferta turística s'ha basat essencialment en l'oferta residencial, amb un front litoral dominat pels apartaments i un rerapaís amb una oferta principalment de cases unifamiliars, si bé aquestes tipologies apareixen barrejades en alguns sector del front marítim. Aquest model que durant anys ha estat un monocultiu ha condicionat el fet que el binomi immobiliari- turístic hagi estat el principal motor econòmic i l'element central de la configuració del model territorial.
- El turisme residencial, tant pel que fa a l'oferta de lloguer (apartaments i habitatges unifamiliars) com a les segones residències, ha estat el principal motor de la construcció a Mont- roig del Camp. En canvi, l'oferta hotelera és poc desenvolupada, sobretot en comparació amb la dimensió de les urbanitzacions turístiques. La tendència, no obstant, indica un increment del cens hotelier, associat a determinades fortaleeses i iniciatives (camp de gol, en particular). La forta dinàmica constructiva- immobiliària que segueix mantenint

ritmes cada cop més alts de demanda i d'oferta; i que manté viu el model residencial- turístic.

- Mont- roig presenta, a més, una particularitat: el fort desplegament de càmpings en la seva franja marítima, fins a un total de 7 establiments amb una capacitat d'unes 13.000 places, que el converteixen en el municipi de major oferta de Catalunya. Però, sobretot, ocupen una superfície i uns espais concrets al costat o prop de la platja, que li atorguen un significat específics com a peces clau del model territorial actual i futur, no exempts de conflicte.
- A destacar un component de gran impacte territorial, actual i futur: les vies de comunicació.
 - Per una part, la línia de ferrocarril Barcelona- València paral·lela i molt propera (mitjana de 500 metres) a la línia de costa suposa una barrera per accedir a les platges, a les urbanitzacions i als càmpings que s'han construït a primera línia de mar, malgrat l'existència d'alguns passos inferiors. Afecta tant a la funcionalitat d'aquestes peces urbanes com a la seva qualitat, sense oblidar que dificulten la mobilitat i l'accés a determinats espais públics, com ara les platges, provocant un efecte de "particularitzar" l'espai públic, és a dir les platges del terme municipal.
 - D'altra banda, la C.N.-340, que pràcticament segueix el mateix itinerari, constitueix l'eix vertebrador –"el carrer major"- del conjunt d'urbanitzacions i serveis urbans de la franja marítima del municipi, sense oblidar que en realitat és una via que travessa el municipi canalitzant un tràfic que en part no té a veure amb el terme.
- L'anàlisi del sistema turístic i dels seus components formals ens porta a afirmar –com a primera interpretació- que el municipi és una plataforma on es localitzen diversos negocis turístics, amb patrons d'assentament diferents i amb una relació territorial a escala local, comarcal y regional també diferents. Una destinació amb diversos components sense connexió ni interrelació funcional, que dibuixen espacialment una zonificació poc articulada i amb espais "acotats". Sembla més una coincidència de iniciatives turístiques, espontànies, sense unitat funcional ni de marca, que una destinació turística

amb una gestió i promoció conjunta, una destinació turística sense una posició nítida en el mercat turístic.

C) La influència de la dinàmica turística del marc comarcal i regional

- El comportament turístic, l'atracció- desplaçament, la mobilitat, fan que a la pràctica els atractius de l'entorn comarcal o regional siguin també atractius que poden beneficiar Mont- roig del Camp. Així, hi ha turistes que resideixen a altres municipis i que visiten i "consumeixen" a Mont- roig; o bé turistes que pernocten a Mont- roig i que han escollit aquest municipi (segona residència, apartament, càmping, hotel,..) atrets pels recursos del municipi, però també pels recursos i atractius de la comarca o de la marca turística (Tarragona, Port Aventura, ...)
- La dinàmica constructiva i la de creació de negocis turístics posa de manifest que en els darrers anys s'està donant una extensió espacial del turisme cap a les comarques meridionals de Catalunya, entre les que es troba de manera destacada el Baix Camp i el concret el municipi de Mont- roig del Camp, pel fet de ser el que presenta un menor desenvolupament i, a la vegada, el que presenta una major potencialitat.

3.2 L'escenari futur: hipòtesis tendencial

Analitzant els factors que incideixen en la dinàmica territorial a escala local, regional i internacional, i especulant amb els diversos escenaris possibles, l'escenari futur previsible estarà definit per una **hipòtesis tendencial**; per la qual cosa es rebutja la possibilitat d'un model social i econòmic futur –i un model territorial resultant –sorgit d'una hipotètica situació rupturista. En conseqüència, no es preveu cap procés o fet específic que pugui afectar radicalment la estructura productiva i territorial del municipi de Mont- roig del Camp en els pròxims anys, tot i la previsió de la intensificació de la seva funció turística i del canvi d'alguns dels elements formals, con ara les vies de comunicació.

Mont- roig del Camp és un municipi turístic, amb un sector i espai agrari heretat, que són eficients; i continuarà essent un municipi turístic. L'escenari actual i el futur

previsible dibuixa una marc de competència territorial amb altres municipis veïns i en aquest marc s'intensificarà les seves funcions turístics- residencial, amb noves activitat i amb noves implantacions. Aquest procés futur posarà de manifest, explicitarà, el conflicte entre sectors productius pel sòl i per diferents *inputs* (aigua, capital, ...)

El sistema agrari evolucionarà cercant els òptims de rendibilitat i, pel que fa a la seva espacialització, en els terrenys més productius. Davant aquesta lògica, la tendència recent mostra una reducció de la superfície agrícola i caldrà, doncs, identificar i preservar els millors terrenys per aquesta activitat. Evitar els efectes no desitjats d'un procés "espontani" de competència pel sòl entre agricultura i turisme. Caldrà conèixer la dinàmica territorial i els conflictes entre activitats productives, i això permetrà constatar que la competència entre sectors se centra més en la captació d'*inputs* que en la necessitat i/o ocupació de sòl: competència per l'aigua, pels recursos financers o pels recursos humans.

La hipòtesis tendencial vindrà configurada pel comportament específic de determinades variables bàsiques, i podran determinar les intensitats, el ritme i la naturalesa de les iniciatives, projectes i negocis turístics en el municipi. A curt termini no són previsibles canvis substancials en la funció productiva de les comarques tarragonines ni en el seu paper com a espai turístic, ja que el model econòmic i territorial té caràcter estructural. No obstant, això no significa que la seva evolució estigui exempta de contradiccions i de conflictes, en bona part per la confluència de factors exògens i endògens, amb capacitats i lògiques espacials i econòmiques contraposades que, finalment, donaran pas a situacions de conflicte.

La hipòtesis tendencial comprèn una intensificació de la seva funció turístic-residencial, que apareix com la seva "vocació" de futur, fonamentat en dos arguments contundents:

- La forta pressió del consum (demanda interior i estrangera) i la forta pressió de la producció (agents, promotors, propietaris del sòl, negocis complementaris, iniciatives especulatives,...)
- La inexistència d'una alternativa clara per anul·lar la tendència indicada

3.3. Protocol d'actuacions

Després de considerar les estructures preexistents com a condicionants i possibilitadores, i acceptar la hipòtesis tendencial com la més probable, el protocol d'actuació comprèn unes premisses i criteris a seguir, una proposta de contingut estructural del POUM i unes accions associades.

3.3.1. Premisses

La gestió territorial integral, en la que s'inscriu el disseny i execució del pla d'ordenació urbana municipal, ha de tenir en compte les següents premisses i criteris:

1) Gestió basada en els principis de la sostenibilitat: cap a un desenvolupament turístic sostenible.

Sense implicar innovacions radicals, el paradigma de la sostenibilitat ha suposat una revalorització i, en certa forma, una reorientació de la planificació i gestió turística. Fins i tot, pot apreciar-se, un procés de convergència cap a els principis de la sostenibilitat en els distints enfocaments de la planificació, entre els que destaca l'estratègic (Vera –coord-, 2001).

Tot i la seva utilització generalitzada, no existeix una definició única i generalment aplicada del concepte de "desenvolupament turístic sostenible". La falta de precisió del terme pot abocar a un ús retòric, problema que exigeix dotar el concepte de la concreció necessària per a que sigui autènticament operatiu. Les declaracions i documents internacionals constitueixen iniciatives clarament destinades a adaptar a l'activitat turística la definició originària de la Comissió Brundtland i el Programa 21 resultant de la Cimera de Rio i dotar-la de continguts més precisos. La Carta del Turisme Sostenible de Lanzarote constitueix un marc de referència ampli per la definició del desenvolupament turístic sostenible ja que inclou els principis fonamentals que convencionalment s'atribueixen a aquest concepte.

La selecció de principis recull aspectes claus que, en definitiva, son criteris per procedir a definir la metodologia i la orientació dels instruments de planificació. Qüestions com, la necessitat d'una gestió integrada en directrius d'àmbits superiors i àmbits territorial supramunicipal o la concepció integrada del desenvolupament local que persegueixi la compatibilització dels components econòmics, socials, culturals i ecològics són importants a l'hora de configurar els instruments d'intervenció territorial.

Principis bàsics de la Carta del Turisme Sostenible de Lanzarote, 1995
(selecció)

- El desenvolupament turístic haurà de fonamentar-se sobre criteris de sostenibilitat, es a dir, ha de ser suportable ecològicament a llarg termini, viable econòmicament i equitatiu des d'una perspectiva ètica i social per a les comunitats locals.
- Exigeix una gestió global dels recursos per tal d'assegurar la conservació, tant del capital natural com del cultural.
- La capacitat del turisme com a instrument de desenvolupament ha d'orientar-se cap a una estratègia de desenvolupament sostenible.
- L'activitat turística ha de preveure una evolució acceptable respecte a la seva incidència sobre els recursos naturals, la biodiversitat i la capacitat d'assimilació dels impactes i els residus produïts.
- El turisme ha de reconèixer els factors locals i recolzar la seva identitat, cultura i interessos.
- El turisme sostenible pressuposa la solidaritat, respecte mutu i participació de tots els agents implicats en el procés.
- La participació dels actors ha de basar-se en mecanismes de cooperació a tots els nivells: local, regional, nacional i internacional.
- Els criteris de qualitat orientats a la preservació de la destinació turística i a la capacitat de satisfacció del turista, hauran de ser objectius prioritaris en la formulació d'estratègies i projectes turístics.
- Tota opció de desenvolupament turístic ha de repercutir de forma efectiva en la qualitat de vida de la població.
- Els organismes competents han de promoure la planificació integrada de turisme com a contribució al desenvolupament sostenible.
- Introducció de mètodes de fixació de preus que permetin la internalització dels costos ambientals.

En un escenari de competència territorial i de competència entre destinacions turístiques en el marc del paradigma de la sostenibilitat, es formulen diverses estratègies per tal de ser competitius. Destaquen, d'una banda, la *diferenciació* del

producte i, d'altra, la *qualitat* del producte. Aquesta darrera s'assoleix a través de la qualitat dels components ambientals (medi- ambient) i de la qualitat dels serveis que tenen a veure amb els recursos humans. La qualitat ambiental deixa de ser retòrica i és factor de competitivitat i, en definitiva, factor de benefici.

2) Acceptació dels factors restrictius

a) Els canvis són lents.

Acceptar que el ritme dels canvis és lent, i que en bona part només poden ser perceptibles a mig o llarg termini. Aquesta és la gran paradoxa i contradicció de l'espai turístic, la doble velocitat per a *ajustar* amb equilibri els *canvis* en la percepció i qualitat dels territoris turístics, i la *capacitat d'aquests per a adaptar-se* amb certa facilitat a la dinàmica d'aquests canvis. Com se sap, l'espai urbanitzat –i més quan està densament urbanitzat- i quan aquests és, a més a més, base de l'atracció turística, tarda dècades en sobreposar-se a les transformacions que s'exigeixen pels ciutadans, en general, o els turistes, particularment, per a la seva qualificació funcional, ambiental o productiva.

b) La persistència de conflictes

La dialèctica territorial és sinònim de conflicte, en bona part per l'existència de interessos contraposats dels diversos agents. I, de vegades, pels problemes socioambientals induïts. Les dinàmiques territorials i econòmiques poden ser planificades o bé obeir a processos espontanis. Cal saber, però, que els processos planificats no estan exempts de conflicte i de contradicció, i això pot actuar com a factor restrictiu que, en qualsevol cas, es procurarà minimitzar.

c) La influència de la interrelació escalar

Les dinàmiques i processos territorials a distintes escales fan que els factors externs estiguin cada vegada més presents en els processos de conformació i gestió del municipi. Així, sobre aquest territori es projecten iniciatives d'agents externs, que obeeixen a interessos i lògiques polítiques, econòmiques i territorials alienes al municipi, amb lògiques induïdes per les dinàmiques territorials i econòmiques a escala comarcal, regional o internacional. Aquesta interrelació pot

generar situacions restrictives des de la perspectiva de la capacitat de decisió dels actors locals pel que fa a la planificació urbana i turística.

d) El comportament del mercat i la lògica de les oportunitats.

L'escenari futur es caracteritzarà per una major desregulació (dins de l'àmbit administratiu- normatiu i en el propi mercat), que suposarà la vigència d'una major flexibilitat i de situacions en las que imperarà la lògica de les oportunitats, front a la lògica de la planificació. Sens dubte, aquest nou escenari pot desvirtuar el contingut de la planificació i, per tant, és un possible factor restrictiu a tenir en compte.

3.3.2 Proposta de contingut

L'objectiu del POUM ha d'emmarcar-se en les finalitats i estratègies generals de la gestió territorial del municipi, que inclou -a més a més- altres eines de planificació i d'intervenció. La gestió municipal ha de ser conduïda pels agents públics del municipi, de manera coordinada amb altres administracions responsables de plans territorials o sectorials d'àmbit superior que afecten, a la vegada, al municipi de Mont-roig del Camp; i amb cooperació amb els agents del sector privat. La gestió territorial ha d'instrumentalitzar-se mitjançant diverses eines que en conjunt es formalitzi en un procés planificat, front al caràcter espontani de processos anteriors.

El desenvolupament urbanístic i territorial de Mont-roig del Camp es veurà afectat per tres figures bàsiques de planejament: el Pla Territorial Parcial de Tarragona, el Pla Director urbanístic del Sistema Costaner i el Pla d'Espais d'Interès Natural, a més de les directrius per l'Estratègia Territorial Europea. Aquestes figures de planejament referenciades son determinants per a la futura evolució de Mont-roig (li afectaran les mesures i directrius, ...) però a més pel fet que l'emmarquen en un marc de referència més ampli –litoral, Camp de Tarragona, Catalunya, Europa- fent així palesa la necessitat d'atendre a una escala territorial força més extensa que el terme municipal a l'hora d'entendre les causes i les conseqüències de les dinàmiques que afecten al municipi de Mont-roig del Camp (López, 2004: 33).

Considerant l'escenari tendencial local i regional la vocació futura de Mont-roig del Camp és la de compatibilitzar una funció turística- residencial de qualitat amb la

funció agrària, en aquells terrenys més aptes i on els factors culturals requereixin la continuïtat de les estructures agràries. La naturalesa d'aquestes dos orientacions ha de permetre, tanmateix, la preservació de l'entorn natural i el paisatge tradicional, com a principi general i referit a alguns sectors del municipi on aquest components es manifesten amb dimensions i valors intrínsecs més evidents.

Les dues orientacions indicades han d'inspirar i condicionar la definició del model territorial i urbanístic futur, en relació dialèctica amb el model econòmic. La realitat actual, les estructures preexistents, aconsellen contemplar tres processos en el disseny i en l'execució del POUM, que s'han de concebre i executar de manera interrelacionades; donant, d'una banda, unitat al disseny del POUM i, d'altra, a l'articulació del POUM en la gestió integral del municipi. Els tres processos són:

- a) Definició d'un model territorial global del municipi, contemplant la seva inserció formal i funcional en el marc comarcal i regional, que ha de fer-se a partir de les estructures preexistents i inspirat en els principis del desenvolupament turístic sostenible. El POUM és un instrument més per a la gestió, però és el que més importa: els criteris i estratègies compreses en la definició del model territorial global i en les diverses eines de gestió (per exemple: la planificació estratègica i les accions de comunicació i imatge), s'han d'incloure de forma implícita dins dels instruments d'ordenació del municipi amb caràcter vinculant i que uneixi l'estratègia territorial amb la turística. En definitiva, es tracta de "donar" el caràcter "territorial" i vinculant propi del POUM als objectius formulats en altres instruments de gestió territorial i econòmica (turística), particularment tot allò que forma part de la planificació estratègica actual –a diferents escales- o futura, a través de la incorporació –en la mesura de lo possible- dels esmentats objectius i accions en el contingut del POUM.
- b) Contemplació d'un patró propi pel nucli de Mont- roig del Camp, dins el model global del municipi, tant en la seva escala territorial (funció del nucli, relació funcional i formal amb la resta del terme i del poblament turístic,..) com en la escala urbana (límit amb l'espai agrícola, tipologies, rehabilitació, ..).

- c) Articulació física i funcional de les peces urbanes- turístiques que s'han creat en les darreres dècades. Mont- roig del Camp representa un exemple clar de desintegració urbana amb actuacions extraordinàriament desvinculades les unes de les altres, de característiques molt diverses i amb un escàs nivell d'execució en molts casos. En el sector nord- est del litoral els plans parcials -de dimensions variables, tot i el gran assentament de Miami Platja- es localitzen com esquitxos, a banda i banda de la carretera N-340, davant de la platja de Rifà i les puntes de Porqueroles i Peixerota, alternant amb els grans i extraordinàriament qualificats càmpings que dominen la zona entre la carretera i la línia del mar i els usos agrícoles.

3.3.3. Accions associades

La redacció del POUM ha de perseguir ordenar el creixement, la pressió i les iniciatives sobre el territori, uns objectius urbanístics i territorials integrats en un desenvolupament sostenible del municipi, que com ja s'ha dit ha de gestionar-se també a través d'altres eines (com per exemple, la Agenda 21 Local o un Pla Estratègic). Aquesta necessària integració en un procés més ampli de gestió del municipi obliga a que el POUM contempli un seguit de processos específics conformats a través de diverses accions, que han de ser recollides en el POUM i/o també en altres eines de gestió, com pot ser la planificació estratègica. A tall d'exemple, a continuació s'indiquen algunes accions associades al desplegament del POUM o d'altres eines de planificació i intervenció territorial:

A) En relació al propi procés de gestió (eines, agents participants)

- 1) Promoure la implantació d'altres eines de planificació, com ara un pla d'Excel·lència que permeti una major flexibilitat i eficàcia a l'hora de resoldre intervencions de "cirurgia" del teixit urbà- turístic de la franja litoral del municipi, mitjançant iniciatives i projectes finançats pel sector privat i pel sector públic, i en aquest darrer cas, per l'administració local,

l'autonòmica i la central. Una altra opció és un Pla Estratègic del Turisme, que inclogués, a més, un programa de comunicació i imatge.

- 2) Adequació de l'organització de l'administració local a la necessitat d'una gestió integral, en la que pren protagonisme la funció turística del municipi i les noves eines de gestió territorial i urbana
- 3) Estimular i assegurar la participació de tots els actors i de la població local, cercant la **complicitat i pacte** entre els interessos dels diferents agents.

B) En relació al “paisatge”, el territori no urbanitzat i l'espai natural

S'ha de protegir (en el grau que pertogui en cada cas), pel fet que:

- 1) El paisatge és un patrimoni que cal conservar i, a la vegada, un recurs bàsic pel turisme. El paisatge no és un taló de fons de les activitats, sinó l'escenari on es desenvolupen i el lloc que ens acull.
- 2) Pel seu valor afegit, d'ell depèn la conservació i millora del turisme. La seva escassetat li atorga caràcter de factor de competitivitat i, en conseqüència, factor de benefici.
- 3) Elaboració dels catàlegs de paisatge, amb especial atenció a les àrees turístiques.

C) En relació a l'hàbitat i al paisatge rural

- 1) Protecció dels paisatges agraris. La protecció dels actuals espais agrícoles és fonamental en molts sentits: impedeixen la constitució de continus urbans, actuen com a veritables corredors biològics, afavoreixen el manteniment d'un paisatge en mosaic, que evita l'homogeneització, i contenen un elevat valor cultural i patrimonial.
- 2) Protecció de l'hàbitat rural, el concentrat i el disseminat, per la seva singularitat i valor cultural i patrimonial.

D) En relació al model urbanístic- turístic

- 1) Definir el límit del creixement urbà i territorial (a partir de definir els usos i la capacitat d'acollida). En aquest marc, posar especial cura a l'hora de classificar més sòl urbanitzable (preservar “*territori*”), determinats per les

exigències del desenvolupament sostenible. Definir, argumentar i informar dels límits.

- 2) Optar per un model més concentrat que extensiu i de baixa densitat –per depredador i insostenible-, que ajudi a articular les peces que actualment es mostren “aïllades” i “acotades”, i es pugui formar una realitat urbana lo més propera a la “ciutat turística”, aconseguint desplegar economies d'escala en termes d'equipament, activitats econòmiques i transport públic, que ara són impossibles a causa de la grandària i dispersió en el territori.
- 3) Optar per diversificar l'oferta d'allotjament, apostant per l'hoteleria de qualitat (“llits calents”), i evitar els efectes negatius de l'excessiva especialització de l'oferta residencial- turística (apartaments, habitatges unifamiliar,..., conceptualitzats com a “llits freds”) i els conjunts residencials de qualitat.

4. Bibliografia i documents citats

AA.DD. (1992): *Gran Geografia Comarcal de Catalunya*, Vol. 5. "Tarragonès, Baix Camp, Alt Camp, Conca de Barberà, i Priorat. Enciclopèdia Catalana, Barcelona.

Aeroguía del litoral de Cataluña. Editorial Planeta. 1995.

AGENDA 21 LOCAL (2004): *Mont-roig del Camp*. (Materials de treball).

ANALISTAS FINANCIEROS INTERNACIONALES (2004): *Estudio sobre el mercado inmobiliario de residencia turística: Costa Daurada*. Agrupació Provincial de Promotors d'Edificis de Tarragona, Cambra Oficial de Comerç, Indústria i Navegació de Reus. Tarragona.

ANTON CLAVE, S. (1997): *Diferenciación i reestructuración de l'espai turístic. Processos i tendències al litoral de Tarragona*. Edicions El Mèdol. Tarragona.

ANTON CLAVÉ, S. (2002): "El model turístic de catalunya enfront de les noves tendències de la demanda", en *Revista de Geografia* (2^a. Època), nume. 1, pp. 119-128.

ARMADANS, I. (2002): "El comportament dels turistes. Tendències dels turistes a les portes del 2000", *ETC. Estudis de Turisme de Catalunya*, núm, 10, pp. 18-23.

BONO, O. (1999): "Perspectives del turisme a la Costa Daurada", en *2n. Forum Turístic Mediambiental del Mediterrani* (Torredembarra 7 i 8 de juny de 1997), Torredembarra, 1999, pp. 127-136.

BORDAS, E. (2003): "Hacia el turismo de la sociedad de ensueño: nuevas necesidades de mercado", en *Inauguración del primer semestre del curso 2002-2003 de los estudios de Economía y Empresa de la UOC* (2002 Bellaterra) (conferencia en línea), UOC. abril 2003. <<http://www.uoc.edu/dt/20219/index.html>>.

CALLEJA, C.; CORTÉS, G. i VECIANA, J. (1986): *El Baix Camp. Població, economia i territori*. Caixa d'Estalvis de Catalunya, Colecció Catalunya Comarcal. Barcelona.

CONGRÉS DE TURISME DE CATALUNYA (2004): *Conclusions*. Consell General de cambres de Catalunya (Girona, 15-16-17 de desembre 2004). (policopiat).

ESTEVE, P. (2004): "Bases para un nuevo modelo turístico ", en *La Vanguardia*, 5-setembre-2004.

FAYOS-SOLÀ, E. (1996): "La Nueva Política Turística", en *Arquitectura y Turismo: planes y proyectos*, Barcelona, Centre de Recerca i Projectes de Paisatges de la Universitat Politècnica de Catalunya, Barcelona, pp.59-70

- GONZÁLEZ REVERTÉ, F. i OLIVERAS SAMITIER, J. (2003): *Ordenació del territori i sostenibilitat al Camp de Tarragona*, Fundació Josep Recasens. Reus.
- Guia Oficial de las Playas de España. Tomo III. Las playas de Cataluña.* Ministerio de Obras Públicas, Transportes y Medio Ambiente. Madrid. 1996.
- IGLÉSIES, J. (1968): "Camp de Tarragona", en Solé Sabarís, LL. *Geografia de Catalunya*, vol III,. Editorial Aedos, Baarcelona, pp.194-250
- LÓPEZ PALOMEQUE, F. (1997): "La generalización espacial del turismo en Cataluña y la nueva dialéctica litoral-interior", en *Dinámica litoral-interior* (2 vols.). Santiago de Compostela. Asociación de Geógrafos Españoles, Universitat de Santiago de Compostela, pp. 409-418.
- LÓPEZ PALOMEQUE, F. (1999): "Política turística y territorio en el escenario de cambio turístico", en *Boletín de la Asociación de Geógrafos Españoles*, num. 28. Pp. 23-38
- LÓPEZ PALOMEQUE, F. (2001): "El turismo en el desarrollo local y regional. Aportaciones conceptuales", en *Desarrollo regional*, Xarxa Medamérica, pp.109-140, Barcelona.
- LÓPEZ, J. (2004): *Diagnosi territorial del municipi de Mont-roig del camp*, Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona, Barcelona, desembre 2004 (policopiat)
- VERA, F. (Coord.) (2001): *Planificación y gestión del desarrollo turístico sostenible: propuestas para la creación de un sistema de indicadores*, Instituto Universitario de Geografía, Universidad de Alicante.
- VERA, F. (Coord.); LOPEZ PALOMEQUE, F.; MARCHENA, M. i ANTON, S. (1997): *Análisis territorial del turismo*. Editorial Ariel, Barcelona.

**CAPÍTOL VI. LA CARTA ARQUEOLÒGICA I ELS BÉNS
SUSCEPTIBLES DE SER PROTEGITS.**

Mont-roig del Camp compta amb un important patrimoni arqueològic que ve exhaustivament detallat en la Carta Arqueològica facilitada pel Servei d'Arqueologia del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, la qual figura en el Volum III on s'especifiquen fitxa a fitxa la localització de cada jaciment i la informació composta del codi d'identificació, el nom, les coordenades, el context, el tipus, la cronologia, l'estat de conservació, les notícies històriques, la descripció i la bibliografia.

En total hi ha quinze jaciments que són els que segueixen:

- A 01 Ranclaver
- A 02 Barranc de la Porquerola
- A 03 Barranc de Rifà I
- A 04 Barranc de Rifà II
- A 05 Club Mont-roig
- A 06 Costers de la Pedrera
- A 07 Miramar
- A 08 Oleastrum
- A 09 L'Oliviera
- A 10 El Patou
- A 11 La Pobla. Les Pobles, les Barqueres.
- A 12 La Pobla d'en Taudell
- A 13 Les Rabassades
- A 14 La Roca
- A 15 El Velòdrom. Vil.la de Mont-roig

La Carta arqueològica assenyala doncs les àrees d'expectativa arqueològica, i el Pla d'Ordenació Urbanística Municipal les incorporarà en els plànols normatius per tal de què, en qualsevol acció urbanística o edificatòria que les afecti, es procedeixi a sol·licitar l'informe preceptiu al Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya tal com es regula a la Llei 9/1993, de 30 de setembre, del Patrimoni Cultural Català.

A part de les àrees d'expectativa arqueològica el municipi compta amb un conjunt de béns susceptibles de ser protegits i que el POUM incorporarà en el document que se sotmetrà a l'aprovació inicial per donar compliment a l'article 69 del Text Refós de la Llei d'Urbanisme (D.L. 1/2005) que estableix el següent text:

1. *Per a aconseguir l'efectivitat de les mesures urbanístiques de protecció de monuments, edificis, jardins, paisatges o béns culturals, les administracions competents han d'incloure en un catàleg els béns que calgui protegir. Els catàlegs, juntament amb les normes específiques, i d'acord amb les categories establertes per la legislació sectorial aplicable, són part integrant de la documentació imperativa del pla corresponent.*
2. *Els ajuntaments, d'acord amb la legislació de règim local, poden aprovar ordenances d'urbanització i d'edificació per a regular aspectes que no són objecte de les normes dels plans d'ordenació urbanística municipal, sense contradir-ne ni alterar-ne les determinacions.*

El mateix Ajuntament de Mont-roig del Camp en el Ple del mes d'agost de 2004 va aprovar la declaració com a Bé Cultural d'Interès local el Mas Miró i els terrenys que l'envolten, i el Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya va incoar expedient per a declarar-ho com a Bé Cultural d'Interès Nacional-Monument històric que finalment ho va merèixer per acord del Govern de la Generalitat de 17 d'octubre de 2006, acord que s'ha publicat el dia 31/10/2006 al Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya (número 4751). A part del Mas Miró, hi ha actualment altres béns declarats culturals d'interès local (BCIL), en aplicació de l'Addicional Primera de la Llei de Patrimoni, com ara el Santuari de la Mare de Déu de la Roca i totes les edificacions existents, l'Església parroquial de Sant Miquel Arcàngel, l'església vella, la torre dels moros (dita casa dels Torrells), l'ermita del Peiró, el portal de la Canal, el portal del carrer Major i els llenços existents de la muralla.

Aquesta relació tan curta no fa del tot justícia als valors d'altres elements no inclosos com ara les Cases Barates, els set ponts, el pont de Rifà, la part més antiga de la Cooperativa Agrícola, i tota una sèrie d'altres construccions o elements incloses en el centre històric, la torre dels Carlins o la torre situada entre les cales de les Sirenes i la del Solitari a Miami Platja, així com tot un seguit d'edificacions que per la seva façana o elements puntuals de la mateixa tenen un interès patrimonial que cal conservar ja que amb la seva eliminació desapareixeria part de la història del nostre municipi.

El mateix Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya té elaborades unes fitxes d'inventari del patrimoni arquitectònic del municipi fetes els anys vuitanta, les quals s'incorporen en el mateix Volum III i que es concreten en:

1. Nucli antic i desenvolupament al seu voltant.
2. L'Església Parroquial de Sant Miquel.
3. L'Església Vella.
4. El santuari de la Mare de Déu de la Roca.
5. La torre de l'Església Vella.
6. El Mas Miró.
7. Miramar.
8. El Mas d'en Poca.
9. La Caseta del Rellotge.
10. El Mas Romeu.

També cal posar de relleu l'existència en el terme municipal d'una munió de barraques de pedra seca que s'han inventariant, tot precisant la seva localització amb coordenades UTM, les quals també formaran part del conjunt de béns protegits pel Pla d'Ordenació Urbanística Municipal.

CAPÍTOL VII. CRITERIS, OBJECTIUS I ASPECTES CONCEPTUALS DEL POUM. (Exposats durant els mesos de gener i febrer de 2005 a la Casa de Cultura Agustí Sardà i al Centre Polivalent Sant Jaume).

CRITERIS, OBJECTIUS I ASPECTES CONCEPTUALS

El text que segueix forma part del document dels treballs preparatoris que es van presentar al públic el dia 14 de gener de 2005 al Teatre del Centre Polivalent de Miami Platja i el dia 21 de gener de 2005 a la Casa de Cultura Agustí Sardà i van romandre exposats fins el dia 26 de febrer.

El present Pla d'Ordenació Urbanística Municipal de Mont-roig del Camp planteja un model de desenvolupament sostenible amb el qual es pretén aconseguir una millora de la qualitat de vida dels seus habitants, harmonitzant i compatibilitzant amb un bon establiment urbà usos i activitats, tot posant de relleu els valors naturals i paisatgístics que té el municipi. L'objectiu d'aquest respecte, implícitament comporta potenciar l'autoestima de Mont-roig del Camp i la seva identitat, esborrada parcialment per la tendència d'un creixement desaforat i desordenat com ha succeït en molts altres municipis de la costa catalana sotmesa a la febre urbanitzadora i les fortes dinàmiques de la construcció en general. Aquesta actitud s'ha produït, sobretot, a partir dels anys seixanta, coincidint amb el fet que, per sobre totes les coses, sovint primaven les operacions de "negoci" especulatiu del sector immobiliari sense jugar net amb el territori i el paisatge, deixant un panorama desolador amb molt de sòl encetat i sense una urbanització de qualitat. En el cas que ens ocupa, l'assentament urbà de Miami Platja és l'exponent més significatiu del que estem dient i cal prestar-li una atenció especial per tal de corregir les disfuncions actuals i plantejar un model eficient i estructurat.

El nou Pla d'Ordenació Urbanística Municipal pretén apostar per un creixement moderat que prima l'activitat econòmica i una oferta turística de qualitat versus el creixement residencial desaforat que possibilita el Pla General d'Ordenació urbana vigent.

El Text Refós de la Llei d'Urbanisme (D.L. 1/2005) proposa un desenvolupament sostenible que en el seu article tercer el defineix com a principi de tota actuació urbanística com segueix:

"El desenvolupament urbanístic sostenible es defineix com la utilització racional del territori i el medi ambient i comporta conjuminar les necessitats de creixement amb la preservació dels recursos naturals i dels valors paisatgístics, arqueològics, històrics i culturals, a fi de garantir la qualitat de vida de les generacions presents i futures..."

*Aquest principi de sostenibilitat ha de fer reconduir moltes de les determinacions de l'actual planejament de Mont-roig del Camp, tant del general com del derivat, i en aquest sentit **cal apostar per una Revisió respectuosa amb els valors paisatgístics i naturals** i que s'emmarqui en els estudis parcials realitzats o que estan en marxa, sobretot el planejament territorial iniciat pel Departament de Política Territorial i Obres Públiques de la Generalitat de Catalunya, com ara el Pla Director Urbanístic del Sistema Costaner.*

En base a les anàlisis que formen part del present document de criteris i objectius generals del present Pla d'Ordenació Urbanística Municipal es formulen les recomanacions i/o criteris generals.

- *És evident que el model urbanístic del municipi passa per l'assumpció i el reconeixement de dos nuclis urbans principals: un el Mont-roig històric que es concreta en el casc antic del poble i el seu eixample, i l'altre en l'assentament urbà més recent que es correspon a Miami Platja, gairebé equilibrats pel que fa a la massa crítica de la seva població. La resta d'assentaments es disposen seguint el front litoral, tret d'algun sector desenvolupat de forma aïllada al peu de la carretera de la platja (Club Mont-roig, Rustical Balneari i Maynou) o de la vialitat que ens porta a Miami, com és el cas de Bonmont Terres Noves on s'ha construït un dels camps de golf més importants del país, i les urbanitzacions del Casalot i Via Marina.*

- *La forta pressió metropolitana del Camp de Tarragona i l'atractiu turístic del municipi, gran reserva de ponent, fa preveure que en els propers anys hi hagi una forta demanda que impulsi les dinàmiques de transformació urbanística a Mont-roig del Camp. L'escassetat de sòl a Vilaseca, Salou i a Cambrils i la prudent separació de la central nuclear, **converteixen Mont-roig en aquest bé únic i limitat que hem de procurar dirigir ordenadament per tal d'evitar que qualsevol acció antròpica no controlada des d'un model eficaç i respectuós amb el paisatge pugui significar una hipoteca irreversible en aquest extraordinari territori.** D'altra banda, cal aprofitar les inversions privades i reconduir-les de tal forma que juntament amb les actuacions de l'Administració pública es construeixi un adequat desenvolupament urbanístic que aposti per la qualitat de l'espai urbà i el respecte al mediambient.*
- *A Mont-roig, cal establir una millora d'accessibilitat al centre històric, crear àrees d'aparcament ben localitzades i trobar pautes de creixement ordenat a partir de la consolidació del seu eixample, tot redefinint els seus límits, posant en valor els elements naturals com són les rieres, i controlant el paisatge urbà a partir d'una millora en la normativa urbanística i les seves ordenances estètiques, amb especial atenció als materials, colors a emprar i els elements a conservar.*
- *Al centre històric o casc antic cal apostar pel manteniment del gra petit de l'estructura parcel·lària i condicionar la unitat de projecte a aquesta mida per tal d'evitar que es trenqui la identitat tipològica i l'harmonia interna d'aquesta forma de creixement que caracteritza la història més inicial del poble.*
- *Establir un catàleg d'edificis, elements arquitectònics i altres construccions, per tal d'obtenir una protecció com a béns culturals d'interès local, tant del medi urbà com del rural. En aquest sentit, a part*

d'aquells edificis i elements d'interès més coneguts, cal posar de relleu l'existència d'una important relació de barraques de pedra seca de diferent tipologia que s'està inventariant i que es proposa protegir i posar de relleu com a elements culturals del paisatge rural i de la mateixa història del municipi

- *Propiciar un creixement de l'eixample del poble en sentit meridional, és a dir cap a la variant de la T-310 i redefinint la intensitat edificatòria amb un model més esponjat i amb una adequada proporció de dotacions, espais lliures i serveis.*
- *Reconduir el sector situat a nord-ponent del nucli per tal de minvar l'impacte paisatgístic que possibilita el desenvolupament del Pla General d'Ordenació Urbana vigent.*
- *Fomentar una àrea de desenvolupament d'activitat econòmica qualitativa en sentit llevant des del polígon industrial de les Sorts, controlant molt bé el tipus d'implantació, intensitat i integració. Una aposta relacionada amb I + D (investigació més desenvolupament), de Parc tecnològic o de noves economies, podria considerar-se com a bon principi, sense oblidar la necessària reserva per acollir altres activitats, tallers o serveis que no és prudent de localitzar-los dins del poble. La seva posició lateral a l'Eixample i la connexió directa a la variant de la T-310 permeten evitar el trànsit de camions pesants i passants per dins la xarxa viària del poble.*
- ***A Miami cal una gran aposta per a la definició d'una clara estructura urbana. Es proposa convertir l'avinguda Barcelona en un "Gran Bulevard" per tal de consolidar un gran eix comercial urbà. Es pretén establir un canvi de secció de la vialitat, amb frondoses rengleres d'arbres que serveixen de reguladors de l'actual paisatge urbà heterogeni. A més, caldria propiciar la regulació de la normativa de***

forma que es tendeixi a la homogenització de les edificacions confrontants, per bé que s'haurà d'esperar uns anys per veure materialitzat l'efecte d'aquest significatiu canvi. Però, sí que es podria apreciar aviat la millora en l'espai viari si les obres es programessin de forma que es poguessin executar immediatament després de la construcció de l'autovia A7, tot aprofitant bona part de la inversió que l'Administració pública del Ministerio de Fomento té previst per Mont-roig del Camp com a conseqüència de l'alliberament del caràcter de la N-340 i la consegüent construcció de l'autovia.

- *Cal aprofitar les grans infraestructures que s'han d'executar i **establir l'ordenació de Miami molt coordinadament amb l'Hospitalet de l'Infant**, apostant per la complementarietat d'ambdós nuclis per tal de sumar en positiu. Així, cal construir un nou pont sobre el riu de Llastres que permetria connectar més directament amb la carretera de Mora i l'autopista AP7. Aquest pont cal preveure'l a continuació de l'avinguda Príncep d'Espanya que és l'avinguda que travessa de llevant a ponent i alhora estructura tota la conurbació de Miami Platja i que després pot tenir continuïtat cap a llevant per tal de relligar amb les urbanitzacions de Solemio i Masos d'en Bladé.*
*A ponent, i a través del pont i la xarxa viària de l'Hospitalet de l'Infant, l'avinguda Príncep d'Espanya és la que més bé relacionaria la conurbació de Miami amb la nova estació del ferrocarril. Però també caldria construir en el límit nord de Miami una nova avinguda, la de Madrid que connectaria amb la mateixa sortida de l'autovia A7 a través de l'avinguda del Casalot. Amb tot, i tenint en compte l'efecte de porta urbana i territorial de l'accés o sortida de l'A7, es podria aprofitar el factor d'oportunitat i **convertir l'avinguda de Madrid en vertebradora d'un creixement més compacte, creant espais lliures i les corresponents dotacions públiques i activitat econòmica com ara usos terciaris amb algun establiment hotel·ler o comercial.** També, i aprofitant els sòls encara no desenvolupats de la riba esquerra del riu de Llastres, es podria continuar el model amb un nou centre urbà de*

Miami Platja o Àrea de Nova Centralitat, trencant així amb el tòpic de la gran extensió residencial que caracteritza la conurbació.

- *Amb les grans avingudes de Madrid, Príncep d'Espanya i Barcelona, juntament amb les transversals que les articulen en sentit mar-muntanya com ara les avingudes del Casalot, de Maria Cristina i de Califòrnia entre d'altres, i l'avinguda de la Verge de Montserrat, en diagonal, situada a llevant, l'estructura general viària és clara i el model s'acabaria de definir amb unes altres significatives **portes urbanes, coincidint amb una rotonda a llevant, en la confluència de la N-340 i l'avinguda de Maria Cristina, i una altra a ponent amb la construcció d'una gran rotonda (una vegada es transformi l'espai ferroviari) en la confluència de la N-340 i el pas actualment deprimat per sota el ferrocarril que connecta amb el barri de Llastres i l'Hospitalet.***
- ***Crear un nou espai escolar a llevant i altres equipaments i parcs urbans.***
- ***Preveure una àrea d'activitat econòmica** entre el cementiri de Miami, l'autovia A7 i el riu de Llastres, per acollir tallers i petita indústria.*
- *Establir una connexió més directa entre el pas per damunt de l'AP7 del vial que voreja el camp de golf i l'accés a l'autovia A7.*
- *Propiciar l'establiment d'una àrea comercial i terciària entre Via Marina i la sortida de l'A7 donant així continuïtat, servei i cohesió urbana.*
- *Preveure la possibilitat d'una implantació turística hotelera de màxima categoria entre Costa Zèfir i el corredor ferroviari de Mediterrani, a llevant de l'avinguda del Casalot.*

Caldria una bona actuació sobre l'espai urbà i el passeig marítim, el qual s'hauria d'ampliar en aquells punts que ho requereixi, fent molts trams exclusius per a vianants i bicicletes, tot procurant donar

continuitat al seu recorregut. Aquest tractament s'hauria de fer extensiu de llarg a llarg de tot el front costaner del municipi, però en el cas específic de Miami caldrà fer un projecte molt acurat, atesa l'extraordinària bellesa dels penya-segats i de les cales. A més, es podria transformar molta vialitat rodada en espais exclusius pels vianants i carril bici.

- ***Controlar i limitar el creixement de Mont-roig del Camp sobretot en els indrets amb valors paisatgístics, forestals, ecològics i naturals i preveure actuacions significatives que impulsin una renovació urbana qualitativa.***
- ***Redactar un cos ordenancístic i normatiu precís i clar adequat a cada lloc.***
- ***Propiciar que el Ministerio de Medio Ambiente impulsi un pla d'accions en el litoral que permetin definir la franja de contacte amb la línia costanera més enllà del passeig Marítim, al qual, d'altra banda, caldrà donar continuïtat als punts on està interromput.***
- ***Pel que fa als càmpings, permetre l'ús de càmping i/o altres dotacions i usos turístics i hotelers complementaris, limitant a la baixa el desenvolupament residencial i la intensitat edificatòria previstos en el Pla General d'Ordenació Urbana que es revisa.***
- ***Fixar criteris d'integració de la xarxa actual del ferrocarril per quan entri en funcionament el corredor ferroviari del Mediterrani.***
- ***Establir una estreta relació amb el planejament dels municipis veïns, sobretot amb Vandellós - l'Hospitalet de l'Infant i Cambrils.***
- ***Plantejar una reflexió sobre mobilitat sostenible i estratègies i propostes d'actuació, tant pel que fa a la circulació del vehicle privat***

com **del transport públic**. Tractar també adequadament la localització d'aparcaments.

- **Materialitzar la doble xarxa d'aigua**, amb l'aprofitament per al reg de les aigües procedents de les estacions depuradores d'aigües residuals a partir d'un tractament terciari.
- **Afavorir les desclassificacions de sòl en aquells espais amb un alt valor natural**.
- **Protegir específicament totes aquelles àrees que poden actuar com a corredors biològics** a partir d'un adequat estudi medi-ambiental.
- **Declarar totes aquelles zones del municipi que tinguin les condicions com a àrees PEIN**.
- **Fomentar els itineraris d'interès paisatgístic i cultural al terme municipal**.
- **Establir criteris de restauració específics** per a zones amb edificació anàrquica.
- **Concretar fòrmules de renaturalització de tots aquells vials oberts en urbanitzacions que mai s'arribaran a consolidar**.
- **Regulació de la 2ª residència com a gran consumidora de territori**.
- **Preveure un desenvolupament del municipi on també tinguin cabuda altres tipus d'activitats no relacionades amb el turisme** per tal d'ajudar a evitar la mobilitat obligada i potenciar el manteniment d'activitat tot l'any.

- ***Fixar un estàndard de superfície mínima per habitatge i corregir altres disfuncions en els paràmetres normatius reguladors de determinades zones.***
- ***Potenciar una bona política social de sòl i habitatge.***
- ***Potenciar les funcions bioestructurals dels espais oberts.***
- ***Potenciar les energies renovables i altres criteris de sostenibilitat.***
- ***Regular adientment les activitats.***
- ***Atorgar una bona accessibilitat als espais i edificis públics.***
- ***Potenciar la rehabilitació del centre històric del poble per tal de retornar-li el seu paper de centre viu de la conurbació.***
- ***Potenciar actuacions significatives i exemplars en punts clau, tant des del punt de vista de l'arquitectura com de l'urbanisme per tal que contribueixin a regenerar qualitativament els teixits que els envolta.***
- ***Potenciar una nova implantació hotelera d'alta qualitat integrada en el paisatge.***
- ***Estudiar la possibilitat de fomentar el turisme rural.***
- ***Fomentar la potenciació del turisme esportiu, cultural i lúdic, aprofitant la situació estratègica del municipi, amb una alta accessibilitat i amb grans valors paisatgístics i naturals, per tal de fer possible l'estatge de clubs esportius o congressos i la celebració d'activitats i esdeveniments de primer ordre. En aquesta línia seria convenient de trobar zones que complementessin l'oferta turística actual, i una d'elles pot ser el mateix sector dels Comellarets pel qual es proposa esdevenir***

una àrea de dinamització econòmica, cultural, esportiva o de lleure, atesa la seva estratègica posició al costat de la sortida de l'autovia A7. Propiciar la racionalització i millora de l'accés a la urbanització Club Mont-roig i coordinar la seva connexió amb el nou sector dels Comellarets, tot estructurant els espais entre els dos sectors.

- ***Activitats complementàries: millor servei i major oferta per als ciutadans.*** *Tot i que en base a una estratègia comuna, és important que l'activitat econòmica pugui tenir un cert nivell de diversificació. En aquest sentit, certs tipus de lleure relacionat amb la cultura, activitats i infraestructures esportives de primer ordre, amb possible estada de clubs esportius del centre i nord d'Europa durant l'aturada de la competició a l'hivern o l'aprofitament racional d'espais naturals de qualitat poden ser activitats que serveixin tant als residents com als clients de l'activitat turística.*
- ***Addicionalment, seria interessant que l'activitat hotelera impulsés el desenvolupament de congressos:*** *l'entorn privilegiat i les condicions d'una oferta més extensa i qualificada permetria compensar fins a cert punt l'estacionalitat de l'activitat turística, i allargar els períodes d'explotació amb activitats d'alt valor afegit.*
- ***L'encaix regional: la rendabilitat d'estar a l'abast de dues grans àrees urbanes.*** *Igualment, caldria que Mont-roig aprofités la proximitat de Barcelona i del triangle Reus-Tarragona-Valls, la primera i la segona àrea metropolitana de Catalunya. En el cas de la ciutat de Barcelona, Mont-roig podria complementar l'oferta cultural i urbana de Barcelona amb allotjament de qualitat en un entorn més lliure de la congestió de la concentració de la ciutat central; i d'altra banda, Barcelona podria ser un complement per a l'oferta turística de Mont-roig del Camp. A nivell cultural els vincles que la figura de Joan Miró estableix són evidents. En aquest sentit, els acords de col.laboració i complementarietat amb altres indrets de Catalunya podrien tenir efectes molt beneficiosos de*

cara a ampliar l'oferta turística de Mont-roig del Camp i millorar la seva qualitat.

- ***Posar de relleu els valors culturals i paisatgístics de l'entorn de la muntanya de la Mare de Déu de la Roca i dels espais de Joan Miró.***